

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

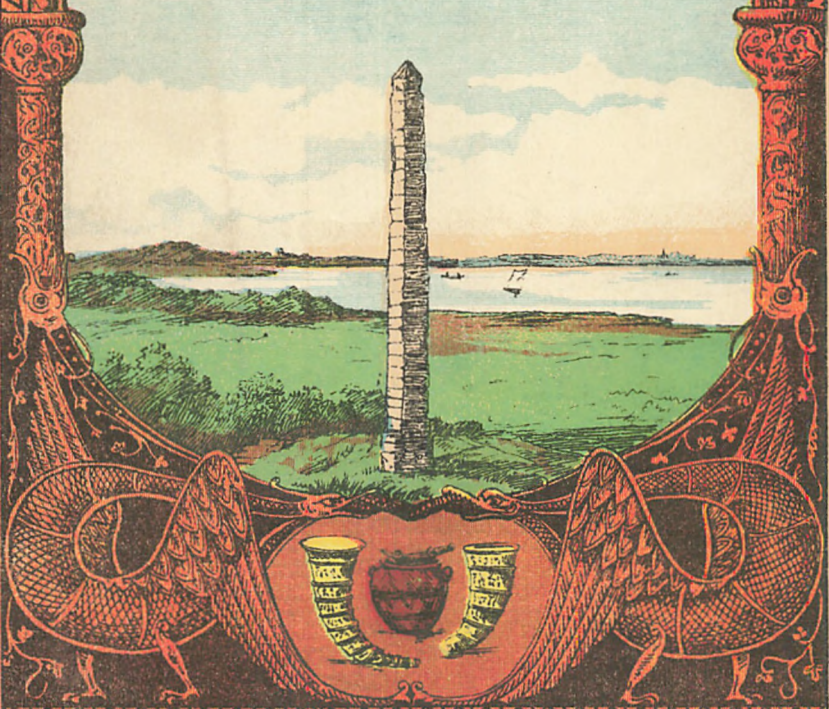
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1921

Udgivet af Sprogforeningen

Sprogforeningens
Almanak

for .

* * 1929 * *

—
28. Aargang.
—

Udgivet af Sprogforeningen.

—
Habenraa.
Trykt i „Hejmbal“s Trykkeri.

Nærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1921.

Siden Indførelsen af den Julianſke Kalender	1966
" " " Gregorianſke "	339
" " " forbedrede "	210
" Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	481
" Amerikas Lydagelse	429
" Reformationens Begyndelſe	404
" Verdenskrigens Udbrud	7
" den oldenborgſke Stammes Tronbestigelse	473
" den gyltkeborſke "	57
" Kong Chriſtian d. X. "	9

Formørkelſer.

I Aaret 1921 finder der 2 Solformørkelſer og 2 Maaneformørkelſer Sted, hvoraf den første Solformørkelſe og den ſidſte Maaneformørkelſe er ſynlig i vore Egne.

1. Den første Solformørkelſe finder Sted den 8. April om Formiddagen og ſes her ſom delvis, men er ringformet i et ſmalt Bælte, ſom fra Atlanterhavet paſſerer Nordkysten af Irland og Skotland, endvidere Sketlandsøerne ſamt Norges Veſtkyst nord for 62° Bredder og ſtrækker ſig op i Iſehavet nord for Sibirien. Formørkelſen ſes ſom delvis i den nordøſtlige Del af Nordamerika, Grønland, Island, Færøerne, Storbritanien, det europæiſke Kontinent, det nordlige Afrika og den veſtlige Del af Aſien. Den varer i København fra Kl. 8,51 til Kl. 11,27, og naar den Kl. 10,07 er ſtørſt, dækker Maanen $\frac{1}{7}$ af Soldiametren.

2. Den første Maaneformørkelſe finder Sted den 22. April, men er uſynlig hos os, hvorimod den ſes i Amerika, Atlanterhavet, det ſtille Ocean og det øſtlige Aſien.

3. Den anden Solformørkelſe finder Sted den 1. Oktober, men er uſynlig hos os. Den er fuldstændig i et ſmalt Bælte gennem Pædet ſyd for Sydamerika, tværs over Syd Skotland og er delvis ſynlig i den ſydlige Halvdel af Sydamerika ſamt de tilgrænsende Dele af det ſtille Ocean, Atlanterhavet, den ſydveſtligſte Del af det indviſke Ocean og Iſehavet.

4. Den anden Maaneformørkelſe er delvis og finder Sted Natten mellem den 16. og 17. Oktober. Den begynder den 16. Oktober Kl. 10,14 Aften, ender den 17. Oktober Kl. 1,34 Morgen og ſes i hele ſit Forløb. Naar den Kl. 11,34 er ſtørſt, ligger $\frac{24}{100}$ af Maanediametren i Jordens Skygge.

Mellem Jul og Paſke er 12 Uger, 1 Dag,
og mellem Pinſe og Advent er 28 Uger.

Højvandet ved Sønderjyllands Vestkyst.

Højvandet er udregnet paa Grundlag af Flodtabelerne i den af det tykke Rigsoekonomiministerium udgivne „Nautisches Jahrbuch“ og egne Jagttagelser.

De for hver Dags Formiddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Højvandet ved Rømø Havn og Vallum „Kørested“. For at finde Flodtiden ved Vallum Sluse maa man omtrent lægge 15 Minutter, ved Odde paa Nordland Roms omtrent 10 Minutter og ved Højer Sluse 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Søderølev.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er optillet saaledes, at den kan befinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Formiddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. Middagslinien er da den rette Linie, som, draget ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afslaaene Vuer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dage imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemuropæiske Tid.

Festregning for 1921.

Fastelebens Søndag d. 6. Februar,
Paaflødbag d. 27. Marts.
Vinfedag d. 15. Maj.
Første Udbent d. 27. November.
Vevedag d. 22. April.

Januar 1921. D.C.N. Flugmaaned. 31 Dage ErAnn. 8. S. Psjeande

1. Uge. **Kristi Omfarelse.** Luf. 2, 21. 2. Række: Matth. 6, 5—13.
 L. 1 **Nytaar** D. F. } E f. Kv. 5. 35' Form. Km. Em.
 Solen Jorden nærmest 7,19 7,53

2. Uge. **Da Herodes var død.** Matth. 2,19 til Enden.
 2. Række: Matth. 2, 13—18.

S.	2	Conc. eft. Nht.	1	39	Abel	8,07	8,44
M.	3	Enoch	2	51		9,10	9,49
Ti.	4	Methusalem.	3	59	} Sol op 8.41' ned 3.50' Tusmørket varer 52'	10,19	10,50
D.	5	Simeon	5	2		11,32	—
F.	6	S. B Konger	6	0		12,05	12,30
F.	7	Knud Hertug	6	50		1,02	1,31
L.	8	Erhard	7	32		1,51	2,20

3. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luf. 2, 42 til Enden.
 2. Række: Matf. 10, 13—16.

S.	9	1.S.e.h.Kong.	M. E.	} Julianns E n. M. 6.27' Form.	2,33	3,01	
M.	10	Paul Eremit	5		52	3,09	3,38
Ti.	11	Pyginus	6	58	} Sol op 8.36, ned 4.01 Tusmørket varer 51'	3,44	4,13
D.	12	Reinhold	8	5		4,18	4,45
F.	13	Marie	9	14	Silarus	4,48	5,05
F.	14	Felix	10	23		5,19	5,48
L.	15	Maurus	11	34		5,54	6,22

4. Uge. **Brudløppet i Kana.** Johs. 2, 1—11. 2. Række: Luf. 19, 1-10

S.	16	2.S.e.h.Kong.	M. F.	Marcellus	6,31	7,00	
M.	17	Antonius	12	46	} E f. Kv. 7.31 Form.	7,12	7,43
Ti.	18	Bilh. Marie	2	1		Brisca	8,02
D.	19	Pontianus	3	16	} Sol op 8.28, ned 4.14 Tusmørket varer 49'	8,59	9,38
F.	20	Fab. og Sebast.	4	27		10,18	10,59
F.	21	Agnus	5	34		11,40	—
L.	22	Vincentinus	6	31		12,15	12,52

5. Uge. **Arbejd-væ t Vingaarden.** Matth. 20, 1—16.
 2. Række: Matth. 25, 14—30.

S.	23	Septuagesma	7	17	Emerentius	1,19	1,58
M.	24	Timotheus	D. E.	} E f. Kv. 12. 8' Form.	} C nærmest Jorden.	2,18	2,54
Ti.	25	Pauli Omv.	7			17	3,09
D.	26	Polycarpus	8	42	} Sol op 8.17, ned 4.28 Tusmørket varer 48'	3,57	4,33
F.	27	Thryjostomus	10	3		4,43	5,16
F.	28	Fred. 6. Rødf.	11	22	Carol. Magnus	5,27	6,02
L.	29	Chr. 7. Jødi.	D. F.	Valerius	6,11	6,42	

7. Uge. **De fire Slags Sædejord.** Luf. 8, 4—15.
 2. Række: Matf. 4. 26—32.

S.	30	Seragesma	12	36	Lovise. Arbejdsgude.	6,53	7,21
M.	31	Vigilius	1	47	E f. Kv' 9. 2' Esterm.	7,37	8,02

Februar 1921. D. C. N. **Blidemaaned. 28 Dage.** Se Anm. 3. S. Sjvande

				Åm.	Ein
Ti.	1 Briglba.	2 53	Neptun i Dyp. m. Solen	8,22	8,53
D.	2 Rynhelmisfe	3 53	Sol op 8.05, ned 4.43,	9,27	10,04
T.	3 Blafius	4 45	Tusmørket varer 46'	10,44	11,18
F.	4 Veronica	5 30		12,00	—
L.	5 Agathe	6 9	C fjernest Norden	12,26	1.06

7. Uge. Kristi Daab. Matth. 3, 13 til Enden.

2. Række: Lut. 18, 31 til Enden,

S.	6 Fakkelaavn	6 40	Qvinqvagesima. Efto nihi	1,23	1,57
M.	7 Richard	7 7	Dorothea	2,09	2,41
Ti.	8 Hvide Tirsd.	N. E.	Corintha	2,48	3,18
			G n. M. 1,37 Form.		
			Apostonia		
D.	9 Afte-Dusdag	7 4	Sol op 7.51, ned 4.58	3,24	3,52
			Tusmørket varer 45'		
T.	10 Scholastika	8 13	Venus størst østlig Etong	3,56	4,24
F.	11 Euphrosyne	9 23		4,27	4,53
L.	12 Eulalia	10 35		4,59	5,25

8. Uge. Jesus fristes af Djævelen. Matth. 4, 1—11.

2. Række: Lut. 22, 24—32.

S.	13 1. S. i Fasten	11 47	Qvadragesima. Invocavit.	5,34	5,59
M.	14 Valentinus	N. F.	Venus	6,10	6,35
Ti.	15 Faustinus	1 0	D f. Kv. 7.53 Efterm.	6,52	7,14
			Merkur størst østlig Etong.		
			Juliane		
D.	16 Tamperdag	2 11	Sol op 7.36, ned 5.13	7,33	7,58
T.	17 Hindanus	3 17	Tusmørket varer 44'	8,24	9,03
F.	18 Hul. Sophie	4 16	Concordia	9,48	10,26
L.	19 Ammon	5 7		11,17	11,51

9. Uge. Den kanæiske Kvinde. Matth. 15, 21—28.

2. Række: Mart. 9, 17—29.

S.	20 2. S. i Fasten	5 47	Reminiscere. Eucharias	-	12,37
M.	21 Samuel	6 21	C nærmest Norden	1,01	1,43
Ti.	22 Peders Stol.	6 49	G f. M. 10,32 Form.	2,03	2,41
			Sol op 7.19, ned 5.28,		
			Tusmørket varer 42'	2,54	3,31
D.	23 Papias	D. E.		3,41	4,13
T.	24 Matthias	8 53		4,24	4,55
F.	25 Victorinus	10 13		5,06	5,35
L.	26 Jnger	11 28			

10. Uge. Jesus brev en Djævel ud. Lut. 11, 14—28.

2. Række: Johs. 8, 42—51.

S.	27 3. S. i Fasten	D. F.	Deuli. Leander	5,47	6,11
M.	28 Dregaard.	12 38		6,26	6,46

Marts 1921.

D. C. N.

Tordmaaned. 31 Dage

 Se Anm. S. S.
 Solvandre

		D. F.		Åm.	Em.
Ti.	1	Albinus	1 42	C f. Sv. 3,3 Em. Sol op 7.02, ned 5.43 Tusmørket varer 42'	7,04 7,25
D.	2	Simplicius	2 38		7,47 8,09
T.	3	Kunigunde	3 26		8,42 9,15
F.	4	Adrianus	4 7		10,01 10,82
L.	5	Leophilus	4 41		11,20 11,49

11. Uge. Jesus besøger 5000 Mand. Johs. 6, 1—15.

2. Række: Johs. 6. 35—51.

S.	6	Midsfaste	5 9	Latare. Gotsfred	— 12,21
M.	7	Verpetua.	5 34		12,49 1,26
Ti.	8	Beate	5 55	☉ n. M. 7.09 Efterm. Sol op 6.44, ned 5.58 Tusmørket varer 42'	1,39 2,13
D.	9	40 Ridderne	R. E.		2,22 2,51
T.	10	Edel	7 12		2,56 3,23
F.	11	Kr. Frederik	8 24		3,30 3,56
L.	12	Gregorius	9 37		Saturn i Dyp. m. Solen

12. Uge. Engelen Gabriel udsendes. Luf. 1, 26—38.

2. Række: Luf. 1, 46—56.

S.	13	S. i Gæsten	10 50	Zubica. Macebonius	4,39 5,01	
M.	14	Euthimius.	M. F.		5,15 5,34	
Ti.	15	Zacharias	12 1	Sol op 6.26, ned 6.12 Tusmørket varer 42'	5,48 6,08	
D.	16	Gudmund	1 8		6,29 6,50	
T.	17	Gertrud	2 9		☽ f. Sv. 4.19 Form.	7,17 7,39
F.	18	Alexander	3 0		Venus tyjer stærkest.	8,15 8,43
L.	19	Joseph	3 43			9,34 10,08

13. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem. Matth. 21, 1—9.

2. Række: Matth. 14, 3—9.

S.	20	Palmesøndag	4 18	Gordius	11,03 11,36	
M.	21	Benedictus.	4 48	C nærmest Jorden.	— 12,24	
Ti.	22	Paulus	5 14	Rævdrag.	12,45 1,26	
D.	23	Fideliis	5 38	☉ f. M. 9,19 Efterm. Sol op 6.08, ned 6.26 Tusmørket varer 42'	1,42 2,21	
T.	24	Skærtorsdag	D. E.		Ulrica	2,32 3,05
F.	25	Langfredag	9 2		Maria Sebud.	3,18 3,49
L.	26	Gabriel	10 16			4,00 4,28

14. Uge. Kristi Opstandelse. Matth. 16, 1—7.

2. Række: Matth. 28, 1—8.

S.	27	Paaske	11 25	Castor	4,41 5,03	
M.	28	2. Paaske	D. F.	Euthimius	5,19 5,36	
Ti.	29	Jonas	12 26	Sol op 5.50, ned 6.40 Tusmørket varer 43'	5,54 6,14	
D.	30	Dvirinus	1 18		6,34 6,50	
T.	31	Fred. 5. Føds.	2 3		Merkur størst vestlig Elong.	
					Balbina	7,14 7,31
					C f. Sv. 10,13 Form.	

April 1921.

D. C. N.

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 3. S
Sjlaanbe.

		D. F.				Sm.	Em.
F.	1 Hugo	2	40	D	fjerntest Jorden	8,08	8,30
L.	2 Theodosius	3	10			9,19	9,48

15. Uge. Jesus kom ind ad Iukke Døre. Johs. 20, 19 til Enden.
2. Række: Johs. 21, 15—19.

G.	3 A. E. e. Paaste	3	36	E	Lvasimodo. Ricatas	10,36	11,01
M.	4 Ambrosius	3	59			11,47	—
Ti.	5 Irene	4	19	}	Sol op 5.32, ned 6.54 Tusmørket varer 44'	12,07	12,47
D.	6 Eirtus	4	39			1,00	1,35
T.	7 Gesippus	5	0	}	Anus n. M. 10,05 Form.	1,45	2,15
F.	8 Chr. 9. Jøbf.	9.	5.			2,24	2,51
L.	9 Procopius	8	35	}	Solformørkelse	3,01	3,26

16. Uge. Jesus er den gode Hyrde. Johs. 10, 11—16.
2. Række: Johs. 10, 22—30.

G.	10 2. S. e. Paaste	9	50	}	Misericordia. Domini. Ezechiel	3,37	3,57
M.	11 Leo	11	0			4,14	4,33
Ti.	12 Julius	9.	5.	}	Sol op 5.14, ned 7.09 Tusmørket varer 45'	4,52	5,12
D.	13 Justus	12	3			5,34	5,33
T.	14 Tibutius	12	58	}	Olympia f. Rv. 11.12 Form.	6,18	6,37
F.	15 Chr. 9. Jøbf.	1	43			7,07	7,27
L.	16 Mariae	2	20	}	C nærmst Jorden.	8,09	8,35

17. Uge. Kristi Bortgang til Faderen. Johs. 16, 16—22.
2. Række: Johs. 14, 1—11.

G.	17 3. S. e. Paaste	2	50	}	Jubilate. Anicetus	9,26	9,57
M.	18 Eusthicius.	3	16			10,51	11,21
Ti.	19 Flyttedag	3	40	}	Daniel Sol op 4.56, ned 7.22	—	12,09
D.	20 Eulpicius	4	3			12,27	1,06
T.	21 Florentus.	4	26	}	Tusmørket varer 46' Cajus	1,20	1,56
F.	22 Vedeba	4	52			2,10	2,41
L.	23 Georgiu	D.	E.	}	f. Rv. 8,49 Form.	2,58	3,23

18. Uge. Den Selligaands Sendelse. Johs. 16, 5—15.
2. Række: Johs. 8, 28—36.

G.	24 4. S. e. Paaste	10	11	}	Cantate. Albertus	3,39	3,58
M.	25 Markusdag	11	08			4,14	4,31
Ti.	26 Cletus	11	57	}	Ananias Sol op 4.40, ned 7.36	4,32	5,11
D.	27 Charl. Malie	D.	F.			5,30	5,51
T.	28 Vitalis	12	37	}	Tusmørket varer 48' C fjernest Jorden.	6,07	6,17
F.	29 Peter Martyr	1	10			6,48	7,00
L.	30 Severus	1	38	}	f. Rv. 5,09 Form.	7,36	7,52

Maj 1921.

D.C.N

Majmaanød. 31 Dage

Se Anm. 3.6
Søjvande.19. Uge. **Beder i Jesu Navn!** Johs. 16, 23—28.

2. Række: Johs. 17, 1—11.

		D.	F.		Fm.	Em.	
G.	1	S. e. Vaale	2	2	Rogate. Phil. og Jacob.	8,35	8,58
M.	2	Uthanasius	2	23	Bolbermisje	9,44	10,07
Ti.	3	Korðmisje	2	43	Sol op 4.24, ned 7.50 Tusmørket varer 51'	10,55	11,17
D.	4	Florian	3	3		11,59	-
T.	5	Himmelfartsd	3	24	Gothard	12,18	12,54
F.	6	Joh. a. Port	3	46	De hje Rætter begynder	1,00	1,38
L.	7	Flavia	4	14	☉ u. M. 10.02 Efterm.	1,50	2,16

20. Uge. **Naar Trosteren kommer.** Johs. 15, 26—16,4

2. Række: Johs. 17, 20 til Enden.

		N.	E.				
G.	8	S. e. Vaale	9	54	Fraudi. Stanislaus.	2,33	2,57
M.	9	Caspar	10	53	(C nærmest Jorden. Sol op 4.10, ned 8.04 Tusmørket varer 54'	3,16	3,35
Ti.	10	Gorbianus	11	42		3,55	4,16
D.	11	Mamertus	12	22	Tusmørket varer 54'	4,38	4,56
T.	12	Pancratius.	12	22		5,23	5,39
F.	13	Ingenuus	12	55	☉ i. Nv. 4,25 Efterm.	6,12	6,27
L.	14	Kristian	12	55		7,01	7,17

21. Uge. **Svo mig elsker.** Johs. 14, 23 til Enden.

2. Række: Johs. 14, 15—21.

G.	15	Vinsedag	1	23	Sophie	7,58	8,18
M.	16	2. Vinsedag	1	46	Sara.	9,10	9,39
Ti.	17	Bruno	2	8	(Etil Sol op 3.57, ned 8.16 Tusmørket varer 57'	10,31	11,00
D.	18	Tamperdag	2	31		11,47	-
T.	19	Potentiana	2	54		12,08	12,40
F.	20	Angelica	3	21		1,03	1,35
L.	21	Helene	3	52	☉ f. M. 9.15 Efterm.	1,53	2,19

22. Uge. **Kristus og Nikodemus.** Johs. 3, —15.

2. Række: Matth. 28, 18 til Enden.

		D.	E.				
G.	22	Trintattid	9	50	Cassus	2,38	2,57
M.	23	Dejiderius	10	34	(Sol op 3.46, ned 8.28 Tusmørket varer 61'	3,16	3,35
Ti.	24	Esther.	11	11		3,57	4,10
D.	25	Urbanus	11	41	Tusmørket varer 61'	4,33	4,43
T.	26	Beba	12	6	C fjernest Jorden.	5,08	5,15
F.	27	Lucian	12	6	Venus lyser stærkest.	5,42	5,51
L.	28	Bilhelm	12	6		6,23	6,32

23. Uge. **Den rige Mand.** Luk. 16, 19 til nden.

2. Række: Luk. 12, 13—21.

G.	29	1. S. e. Trintat.	12	28	Magiminus	7,05	7,15
M.	30	Vigand	12	48	(C f. R. 10,45 Efterm.	7,53	8,08
T.	31	Petronella	1	7		8,48	9,10

Juni 1921.

D.C.N

Starionummer. 30 Dage.

Se Anm. S. 6.
Dejvande

D.		D.	F.		Fm.	En.
1	Mikomedes	1	27	Sol op 3.37, ned 8.38	9,54	10,18
2	Marcellinus	1	48	Lusmørket varer 64'	11,02	11,28
3	Fred. 8. Fobj.	2	13	Erasmus		12,06
4	Dptatus	2	42		12,27	12,56

24. Uge. Den store Nødvær. Luf. 14, 16—24.

2. Række: Luf. 14, 25 til Enden.

5	S. e. Trinit.	3	19	Grundlovsdag	1,19	1,47
6	Norbertus	N.	E.	Bonifacius	2,10	2,31
7	Jeremias	9	36	☉ n. M. 7.15 Form.	2,53	3,13
8	Wedardus	10	21	☾ nærmest Jorden.	3,40	3,57
9	Primus	10	57	Sol op 3.31, ned 8.46	4,28	4,42
10	Enuphris	11	27	Lusmørket varer 67'	5,17	5,31
11	Barnab. Apost.	11	52	Merkur størst østlig Elong.	6,06	6,17

25. Uge. Det fortabte Fnat. Luf. 15, 1—10.

2. Række: Luf. 15, 11 til Enden.

12	S. e. Trinitat.	N.	F.	Vasilius	6,53	7,07
13	Corillus	12	15	☽ f. Kv. 10,00 Eftm.	7,47	8,03
14	Rufinus	12	38	Vitus	8,47	9,10
15	Valdemarsdag	1	1	Sol op 3.28, ned 8.52	9,53	10,23
16	Thcho.	1	25	Lusmørket varer 70'	11,08	11,38
17	Yotolphus	1	54		—	12,12
18	Leontius	2	27		12,40	1,08

26. Uge. Været barmhjertige! Luf. 6. 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

19	S. e. Trinit.	3	7	Gerbasius	1,35	1,59
20	Enlverius	3	54	☽ f. M. 10.41 Form.	2,23	2,39
21	Albanus	D.	E.	Solhverv, længste Dag.	3,03	3,15
22	10.000 Mart.	9	44	Sol op 3.28, ned 8.55	3,42	3,51
23	Paulinus	10	11	Lusmørket varer 70'	4,17	4,23
24	St. Hansdag	10	34	☾ fjærnest Jorden.	4,50	4,55
25	Prosper	10	54		5,24	5,29

27. Uge. Jesus lærer fra Skibet. Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16, 13—26.

26	S. e. Trinitat.	11	13	Pelagius	5,58	6,05
27	Sovere	11	32		6,38	6,48
28	Carol. Amalie	11	52	Eleonora		
				☾ f. Kv. 2.17 Eftern.	7,18	7,30
29	Petr. og Paul.	D.	F.	Sol op 3.31, ned 8.54	8,01	8,16
30	Lucina	12	15	Lusmørket varer 69'	8,52	9,17

Juli 1921.		D. C. N.	Ormemaaned. 31 Dage	Se Anm. 3 S. Dejlsaae	
K.	1 Theobaldus	D. S.	Venus størst vejlig Elong.	Km.	Gm.
L.	2 Maria Beføg.	1 13		9,57	10,32
28. Uge. Fartsværnets Retfærdighed. Matth. 5, 20—26.					
2. Række. Matth. 19, 16—26.					
G.	3 S. e. Trinitat.	1 54	Cornelius	-	12,19
M.	4 Ulrichus.	2 46	Solen sjærest Jorden.	12,50	1,15
Ti.	5 Anshelmus	M. C.	☉ n. M. 2,36 Form.	1,45	2,09
D.	6 Dion	8 55	{ C nærest Jorden Sol op 3,37, ned 8,51	2,40	2,58
L.	7 Louise-Augusta	9 28	Tusmørket varer 67'	3,33	3,47
F.	8 Kjeld	9 57	Willebalbus	4,21	4,32
L.	9 Costata	10 21		5,06	5,20
29. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand. Marc. 8, 1—9.					
2. Række: Matth. 10, 24—31.					
G.	10 S. e. Trinitat.	10 44	Wilh. Caroline. Knud Konge	5,50	6,10
M.	11 Sofva	11 7		6,45	6,54
Ti.	12 Henrik	11 32	☽ f. Nv. 5,16 Form.	7,27	7,43
D.	13 Margarethe	11 59	{ Sol ov 3,46, ned 8,44 Tusmørket varer 64'	8,16	8,36
L.	14 Bonaventura	M. S.		9,14	9,40
F.	15 Apostl. Deling	12 30		10,24	11,02
L.	16 Suzanne	1 8		11,38	—
30. Uge. De falske Profeter. Matth. 7, 15—21.					
2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.					
G.	17 S. e. Trinit.	1 52	Alexius	12,13	12,41
M.	18 Arnolphus	2 42		1,13	1,34
Ti.	19 Justa	3 38	☉ f. M. 1,08 Form.	2,06	2,20
D.	20 Elias	4 40	{ Sol op 3,56, ned 8,35. Tusmørket varer 60'	2,48	2,57
L.	21 Euenus	D. C.	C sjærest Jorden	3,25	3,33
F.	22 M. Magdalena	9 1		4,01	4,07
L.	23 Apollinaris	9 21	Sundebagene begynder.	4,34	4,36
31. Uge. Den utro Husfoged. Luf. 16, 1—9.					
2. Række: Luf. 12, 32—48.					
G.	24 D. S. e. Trinit.	9 40	Christina	5,04	5,09
M.	25 Jacobus	9 59		5,35	5,40
Ti.	26 Anna	10 19		6,07	6,16
D.	27 Martha.	10 44	{ Sol op 4,07, ned 8,24 Tusmørket varer 57'	6,44	6,57
L.	28 Aurelius	11 12	☽ f. Nv. 3,20 Form.	7,23	7,41
F.	29 Oluf	11 48	Merkur størst vejlig Elong.	8,07	8,32
L.	30 Abdon	D. S.		9,06	9,46
32. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luf. 19, 41 til Enden.					
2. Række: Matth. 11, 16—24.					
G.	31 10. S. e. Trinit.	12 32	Germanus	10,25	11,08

August 1921.

D. C. N.

Høstmaaned. 31 Dage

Se Anm. 3. & 5
Højnæbte

		D. F.		Fm.	Em.
M.	1	Peters Fængj.	1 29	11.45	—
Ti.	2	Hannibal	2 38	12.25	12.51
D.	3	Nikodemus	3 56	1.29	1.51
D.	4	Dominicus	N. E.	2.29	2.44
F.	5	Dysvaldus	8 23	3.21	3.33
L.	6	Kristi Forklar.	8 48	4.08	4.20

33. Uge. **Jarifaeren og Toldereu.** Luf. 18, 9—14.

2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

S.	7	11. S. e. Trinit.	9 12	Donatus	4.54	5.04
M.	8	Nuth	9 37	De lyse Nætter ophører.	5.37	5.49
Ti.	9	Romanus	10 4	D f. Rv. 3,14 Eftm.	6.21	6.33
D.	10	Laurentius	10 34	Sol op 4.33, ned 7.56	7.01	7.18
T.	11	Herman	11 9	Tusmørket varer 50'	7.43	8.02
F.	12	Clara	11 51		8.31	9.07
L.	13	Hippolytus	N. F.		9.42	10.21

34. Uge. **Den Døve og Stumme.** Mark. 7, 31 i Enden.

2. Række Matth. 12, 31—42.

S.	14	12. S. e. Trinit.	12 39	Eusebius	10,58	11,41
M.	15	Maria Himlf.	1 33		—	12,08
Ti.	16	Nichus	2 32	F fjernt Jordn.	12,49	1,06
D.	17	Anastatius	3 36	Sol op 4.46, ned 7.40	1,41	1,56
T.	18	Agapetus	4 40	Tusmørket varer 48'		
F.	19	Sebaldus	D. E.	E f. M. 4.28 Eftm.	2.28	2,34
L.	20	Bernhard	7 47		3.04	3,10
					3.40	3,44

35. Uge. **Samaritaneren og Leviten.** Luf. 10, 23—37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

S.	21	13. S. e. Trinit.	8 7	Salomon	4.11	4.15
M.	22	Symphorian	8 27		4.39	4.44
Ti.	23	Bachus	8 50	Hundebagene ender.	5.09	5.16
D.	24	Sophie Fred.	9 16	Hartofomens		
T.	25	Ludvig	9 48	Sol op 5.00, ned 7.23	5.39	5.50
F.	26	Trenens	10 27	Tusmørket varer 46'	6.12	6.30
L.	27	Gebhardus	11 16	E f. Rv. 1.51 Eftm.	6.50	7.11
					7.35	8.04

36. Uge. **De 10 Syebalske.** Luf. 17, 11—19.

2. Række: Johs. 5, 1—15.

S.	28	14. S. e. Trinit.	D. F.	Lovise. Augustinus	8,34	9,16
M.	29	Johs. Høstb.	12 18		9,53	10,45
Ti.	30	Benjamin	1 29	Sol op 5.13, ned 7.06	11,21	—
D.	31	Bertha	2 49	Tusmørket varer 45'	12,09	12,33
				Uranus i Dyp. m. Solen.		

Septbr. 1921.

D. C. N.

Fiftemaaned.

30 Dage

Se Anm. 3.S.
Søjvande

		D. F.		Fm.	Em.
I.	1	Caebius	4 14	C nærmest Jorden.	1.15 1.34
F.	2	Elifa	9. 6.	⊙ n. N. 4.33 Form.	2.14 2.28
L.	3	Seraphia	7 13		3.04 3.16

37. Uge. **Jungen kan tjene to Herrer.** Matth. 6, 24 til Enden.

2. Række: Lut. 10, 38 til Enden.

S.	4	15. S. e. Trinit.	7 38	Juliane Maria. Theodosia.	3.50 4.01
M.	5	Regina.	8 5		4.33 4.43
Ti.	6	Magnus	8 35	Robert	5.14 5.27
D.	7	Louise	9 9	Sol op 5.27, ned 6.48	5.52 6.09
I.	8	Maria Jøbsel	9 49	Tusmørket varer 43'	6.31 6.48
F.	9	Gorgonius	10 36	☽ f. Nv. 4.30 Form.	7.10 7.33
L.	10	Burchard	11 28		7.56 8.27

38. Uge. **Entens Søn af Nain.** Lut. 7, 11—17.

2. Række: Johs. 11, 19—45.

S.	11	10. S. e. Trinit.	N. F.	Hillebert	8.59 9.46
M.	12	Guido.	12 25		10.18 11.07
Ti.	13	Cyprianus	1. 27	☽ fjernest Jorden.	11.34 —
D.	14	† Dphøjse	2 31	Sol op 4.40, ned 6.29,	12.16 12.34
I.	15	Estid	3 36	Tusmørket varer 43'	1.12 1.25
F.	16	Euphemia	4 43		1.59 2.08
L.	17	Lambertus	5 50	☽ i. N. 8,20 Form.	2.37 2.42

39. Uge. **Den Vaterføttige.** Lut. 14, 1—11.

2. Række: Mark. 2, 14—22.

S.	18	17. S. e. Trinit.	D. E.	Chr. 8. Jøbs. Titus	3.09 3.16
M.	19	Constantia	6 56		3.42 3.47
Ti.	20	Tobias	7 21	Matthæus	4.11 4.20
D.	21	Lamperdag	7 51	Sol op 5.54, ned 6.11	4.40 4.55
I.	22	Mauritius	8 27	Tusmørket varer 42'	5.14 5.30
F.	23	Linus	9 12	Røvdøgn.	5.48 6.09
L.	24	Tecla	10 8	☽ i. Nv. 10.18 Efterm.	6.27 6.49

40. Uge. **Hvid Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.

2. Række: Johs. 15, 1—11.

S.	25	18. S. e. Trinit.	11 13	Cleophas	7.11 7.46
M.	26	Chr. 10. Jøbs.	D F.	Abolph.	8.11 8.59
Ti.	27	Cosmus	12 27		9.34 10.28
D.	28	Venceslaus	1 47	Sol op 6.07 ned 5.53	11.02 11.53
I.	29	Mikkeldag	3 10	Tusmørket varer 42'	— 12.15
F.	30	Hieronimus	4 35	☽ nærmest Jorden.	12,58 1.15

Oktober 1921.		D. C. M.	Sædemaaned. 31 Dage	Se Anm. 3. S. Søjvande
L.	1	Remigius	D. S. 5 59	☉ n. M. 1.26 Eftm. 1.55 2.06
41. Uge. Den Værkbrudne. Matth. 9, 1-8.				
2. Række: Johs. 1, 35 til Enden.				
G.	2	10. S. e. Trinit.	M. E. 6 32	Ditlev 2.39 2.53
M.	3	Mette	6 32	3.23 3.36
Ti.	4	Franciscus	7 5	4.04 4.02
D.	5	Blacidus	7 44	Sol op 6.21, ned 5.35 4.43 5.01
L.	6	Freb. 7. Fødf.	8 29	Broderus 5.22 5.41
F.	7	Amalie	9 19	Merkur størst østlig Elong. 5.57 6.18
L.	8	Ingeborg	10 16	☽ f. Kv. 9.12 Eftm. 6.36 7.03
42. Uge. Bryllupsfæderne. Matth. 22, 1-14.				
2. Række: Matth. 21, 28-44.				
G.	9	20. S. e. Trinit.	11 16	Dionysius 7.18 7.55
M.	10	Cereon	M. S. 11 16	8.19 9.07
Ti.	11	Freb. 4. Fødf.	12 19	☽ fjernt Jord. 9.36 10.24
D.	12	Br. Frederik	1 24	Maximilian 10.49 11.36
L.	13	Angelus	2 30	Sol op 6.35, ned 5.17 11.55 —
F.	14	Caligtus	3 37	Tusmørket varer 42' 12.35 12.47
L.	15	Bebevig	4 45	1.21 1.31
43. Uge. Den kongelige Mand. Johs. 4, 46-53.				
2. Række: Johs. 4, 34-42.				
G.	16	21. S. e. Trinit.	5 54	Gallus ☽ f. M. 12.00 Midnat 2.00 2.08
M.	17	Florentinus	D. E. 5 54	Raaneformørkelse. 2.34 2.45
Ti.	18	Festdag	5 53	Lukas Evang. 3.10 3.00
D.	19	Balthasar	6 28	Sol op 6.50, ned 4.59 3.42 3.58
L.	20	Feliciannus	7 11	Tusmørket varer 42' 4.15 4.31
F.	21	11000 Jomfr.	8 2	4.48 5.09
L.	22	Corbula	9 4	5.26 5.52
44. Uge. De 10,000 Pund. Matth. 18 23 til Enden.				
2. Række: Matth. 18, 1-14.				
G.	23	22. S. e. Trinit.	10 14	Søren ☽ f. Kv. 5.32 Form. 6.10 6.40
M.	24	Proclus	11 31	6.57 7.36
Ti.	25	Crispinus	D. S. 11 31	8.01 8.51
D.	26	Amandus.	12 50	Sol op 7. 4, ned 4.43 9.22 10.16
L.	27	Br. Valdemar	2 11	Sem. ☽ nærmest Jord. 10.44 11.35
F.	28	Caroline	3 33	Simon og Judas 11.56 —
L.	29	Marcisjus	4 55	Marie Sophie Frederikke. 12.37 12.53
45. Uge. Stattens Mont. Matth. 22, 15-22.				
2. Række: Matf. 12, 41 til Enden.				
G.	30	23. S. e. Trinit.	6 15	Louise Charl. Abjalon 1.30 1.45
M.	31	Enfodr. Louise	M. E. 6 15	Reformationens Veg. 2.15 2.32
☉ n. M. 12.39 Form.				

Novbr. 1921.

D.C.N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Ann. 3. S
Sjvande

		N. C.		Im.	Em.
Ti.	1	Alle He'gened.	5 36	Sol op 7.19, ned 4.27 Tusmørket varer 45'	2.59 3.18
D.	2	Alle Sjalesd.	6 18		3.40 3.59
T.	3	Hubertus	7 8		4.18 4.36
F.	4	Otto	8 3		4.52 5.19
L.	5	Matthias	9 2		5.28 5.54

46. Uge. **Jesús prædiker om Salighed.** Matth. 5, 1—12.

2. Række: Matth. 5, 13—16.

S.	6	21. S. c. Trinit.	10 5	Leonhardus	6.05 6.35
M.	7	Engelbrecht	11 10	D f. Nv. 4.54 Eftm.	6.47 7.23
Ti.	8	Claudius	N. S.	I fjernest Jorden.	7.40 8.23
D.	9	Theodor	12 15	Sol op 7.34, ned 4.13 Tusmørket varer 48'	8.45 9.32
T.	10	Luther	1 21		9.55 10.41
F.	11	Morten Bisp	2 28		11.05 11.45
L.	12	Torkild	3 37		— 12.04

47. Uge. **Obelæggelsens Bederfyggelighed.** Matth. 24, 15—28

2. Række: Luf. 17, 20—33.

S.	13	25. S. c. Trinit.	4 47	Arcadius	12.38 12.58
M.	14	Frederik	5 59		1.21 1.36
Ti.	15	Leopold	7 11	☉ j. M. 2.39 Eftm.	2.02 2.19
D.	16	Othenius	D. C.	Sol op 7.48, ned 4.00 Tusmørket varer 47'	2.39 2.57
T.	17	Anianus	5 56		Mercur størst vestlig Elong.
F.	18	Sejghius	6 55		3.55 4.19
L.	19	Elisabeth	8 4		4.32 4.59

48. Uge. **Jeg priser dig, Faber.** Matth. 11, 25 til Enden.

2. Række: Matth. 25, 31 til Enden.

S.	20	26. S. c. Trinit.	9 20	Volkmarus	5.15 5.45
M.	21	Maria Dyring	10 38	I nærmest Jorden.	6.00 6.36
Ti.	22	Freb. Ferdin.	11 59	Cecilia	6.51 7.29
D.	23	Stemens	D. S.	Sol op 8.02, ned 3.49 Tusmørket varer 49'	7.46 8.33
T.	24	Chryzogonus	1 18		9.00 9.52
F.	25	Catharina	2 37		10.20 11.09
L.	26	Conradus	3 56		11.35 —

49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.

2. Række: Luf. 4, 16—30.

S.	27	1. S. i Adbent	5 13	Facundus	12.15 12.34
M.	28	Soph. Magd.	6 27		1.07 1.29
Ti.	29	Saturninus	7 37	☉ n. M. 2.26 Eftm.	1.58 2.19
D.	30	Chr. 6. Føds.	N. C.	Andreas Sol op 8.15, ned 3.41 Tusmørket varer 51'	2.38 2.57

Decbr. 1921.

D. C. N.

Krismaaned. 31 Dage

Er. N. m. S. E.
Sjæsonbe

		N. E.		Fm.	Em.
L.	1	Arnold	5 49	3.16	3.39
F.	2	Bibiana	6 47	3.55	4.20
L.	3	Svend	7 50	4.31	4.57

50. Uge. **Tegn i Sol og Maanc.** Luf. 21, 25--36.

2. Række: Matth. 25, 1-13.

G.	4	B. E. i Adbent	8 54	Charl. Fred. Barbara	5.04	5.32
M.	5	Sabina	9 59		5.40	6.10
Ti.	6	Nikolaus	11 5	☽ fjærnest Jorden.	6.19	6.53
				☽ f. Nv. 2.20 Eftm.		
D.	7	Agathon	N. F.	Sol op 8.26, ned 3.36	7.04	7.41
L.	8	Mariae Uddf.	12 11	Tusmørket varer 52'	7.53	8.31
F.	9	Rudolph	1 18		8.52	9.34
L.	10	Judith	2 26		9.58	10.41

51. Uge. **Johannes i Fængsel.** Matth. 11, 2-10.

2. Række: Luf. 1, 67 til Enden.

G.	11	B. E. i Adbent	3 37	Damasus	11.08	11.44
M.	12	Epimachus	4 49		—	12.08
Ti.	13	Lucia	6 1	☽ Crispus	12.39	1.02
D.	14	Tamperdag	7 9	Sol op 8.34, ned 3.34	1.26	1.50
				Tusmørket varer 53'		
L.	15	Mitatus	8 11	☽ f. N. 3.50 Form.	2.14	2.37
F.	16	Basarius	D. E.		2.55	3.22
L.	17	Albina	7 3	☾ nærmest Jorden	3.39	4.08

52. Uge. **Johannes's Vidnesbyrd.** Johs. 1 19-28.

2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.

G.	18	B. E. i Adbent	8 23	Lovise	4.21	4.53
M.	19	Nemesius	9 44		5.06	5.41
Ti.	20	Abraham	11 5	☽ f. Nv. 8.54 Eftm.	5.53	6.30
D.	21	Thomas	D. F.	Sol op 8.40, ned 3.35	6.43	7.18
				Tusmørket varer 53'		
L.	22	Janetus	12 25	Solhverv, kortejte Dag.	7.32	8.10
F.	23	Torlacus	1 44		8.33	9.20
L.	24	Dr. Alexandr.	3 0	Adam	9.46	10.30

53. Uge. **Kristi Fød sel.** Luf. 2, 1-14.

2. Række: Joh. 1, 1-14.

G.	25	Juledag	4 14		11.01	11.41
M.	26	St. Stephan.	5 24		—	12.11
Ti.	27	Johs. Evangel.	6 28	Sol op 8.42, ned 3.40	12.42	1.09
D.	28	Børnedag	7 24	Tusmørket varer 53'	1.54	2.01
L.	29	Noah	N. E.	☽ n. N. 6.39 Form.	2.21	2.47
F.	30	David	5 35		3.01	3.28
L.	31	Syltvefter	6 40		3.38	4.06

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Hoppen	Koen	Soen		Koen	Faaret	Soen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	22 Okt
2	10	15	28	5	14	8 Dec.	26
3	14	19	2 Mai	9	18	7	30
4	18	23	6	18	22	11	8 Nov
5	22	27	10	17	26	15	7
6	26	31	14	21	30	19	11
7	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
8	3 Jan.	8	22	29	8	27	19
9 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
10	11	18	30	6	16	4 Jan.	27
11	15	20	3 Juni	10	20	8	1 Dec.
12	19	24	7	14	24	12	5
13	23	28	11	18	28	16	9
14	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
15	31	6	19	26	5	24	17
16 Marts	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
17	8	14	27	3 Sept.	13	1 Febr.	25
18	12	18	1 Juli	7	17	5	29
19	15	22	5	11	21	9	2 Jan.
20	19	26	9	15	25	13	6
21	23	30	13	19	29	17	10
22	27	3 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
23	4 Marts	7	21	27	7	25	18
24	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
25	12	15	29	5	15	5	26
26	16	19	2	9	19	9	30
27	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
28	24	27	10	17	27	17	7
29	28	31	14	21	31	21	11
30	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
31	5	8	22	29	8	29	19
1 Mai	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
2	13	16	30	6	16	6	27
3	17	20	3 Sept	10	20	10	3 Marts
4	21	24	7	14	24	14	7
5	25	28	11	18	28	18	11
6	29	4 Marts	15	22	1 Sept	22	15
7	3	8	19	26	5	26	19
8 Juni	7	12	23	30	9	30	23
9	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
11	19	24	5	12	21	12	4 April
12	23	28	9	16	25	16	8
13	27	1 April	13	20	29	20	12
14	31	5	17	24	3 Okt.	24	16
15	4 Juni	8	21	28	7	28	20

Kongeriget Danmark

er et konstitutionelt Monarki. Efter Folketællingen den 1. Februar 1916 havde:

Det egentlige Danmark	2,921,362	Indbyggere paa	39,033	□ km.
Færøerne	19,617	—	= 1,399	—
De genforenede Jønderj.:				
Landsdele (1910)	166,603	—	= 3,901	—
Føland (1910)	85,188	—	= 104,785	—
Grønland (1910)	13,459	—	= 1,300,000	—

Jalt 3,206,229 Indbyggere paa 1,449,118 □ km.

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.** til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lanenborg og Dindenberg, født 26. September 1870, julebærede 14. Maj 1912, formælet 26. April 1888 med

Dronning **Alexandrine** Augusta, Hertuginde af Mecklenburg-Schwerin, født 24. December 1879.

Sønner:

- 1) Kronprins **Christian Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg, f. 11. Marts 1899.
- 2) **Anud** Christian Frederik Michael, født 27. Juli 1900.

Moder:

Entedronning **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverrig og Norge, født 31. Oktober 1851, formælet 28. Juli 1869, Ente efter Kong Frederik VIII. 14. Maj 1912.

Kongens Søskende:

- 1) **Haakon VII.**, Norges Konge (Christian Frederik Carl Georg Valdemar Axel), f. 3. August 1872, formælet 22. Juli 1896 med **Maud** Charlotte Victoria, Datter af Kong Edvard VII. af England, født 26. November 1869.
- 2) **Harald** Christian Frederik, f. 8. Oktober 1876, formælet 28. April 1909 med **Selma** Adelhaid Viktoria Marie, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyckborg, født 1. Juni 1888.
Børn:
  - 1) **Jeodora** Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexandra Frederikke Johanne, født 3. Juli 1910.
  - 2) **Caroline-Mathilde** Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelhaid, født 27. April 1912.
  - 3) **Alexandrine** Louise Caroline-Mathilde Dagmar, født 12. December 1914.
  - 4) **Gorm** Kristian Frederik Hans Harald, f. 24. Februar 1919.

- 3) **Jungeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, f. 2. August 1878, formælet 27. August 1897 med Døscar **Carl** Wilhelm, Prins af Sverrig, Hertug af Westgotland, f. 27. Februar 1861.
- 4) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, f. 14. Marts 1880.
- 5) **Christian** Frederik Wilhelm Valdemar **Gustav**, f. 4. Marts 1887.
- 6) **Dagmar** Louise Elisabeth, f. 23. Maj 1890.

Faders Søskende:

- 1) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1. December 1844, formælet 10. Marts 1863 med senere **Edvard VII.**, Konge af Storbritanien og Irland, Keiser af Indien, Enke 6. Maj 1910.
- 2) **Maria Teodorowna** (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26. November 1847, formælet 9. November 1866 med senere Keiser Alexander III. af Rusland, Enke 1. November 1894.
- 3) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29. September 1853, formælet 21. December 1878 med **Ernst August** Wilhelm Adolf Georg Friederich, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneburg, født 21. September 1845.
- 4) **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13. Januar 1865, død 4. December 1909. — **Børn:**
  - 1) **Age** (se nedenfor).
  - 2) **Axel** Christian Georg, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margareta** Sofia Lovisa Jungeborg, Prinsesse af Sverige, født 25. Juni 1899. — **Søn:** **Georg** Valdemar Carl Axel, født 16. April 1920.
  - 3) **Eril** Frederik Christian Alexander, født 8. November 1890.
  - 4) **Piggo** Christian Adolph Georg, født 25. December 1893.
  - 4) **Margrethe** Françoise Louise Marie Helene, f. 17. Sept. 1895.

Age Christian Alexander Robert, født 10. Juni 1887, Prins og Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Greve Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg, født 17. September 1885.

Ministeriet

(udnævnt den 4. Maj 1920.)

Statsminister og Finansminister **N. Neergaard** (f. 27. 6. 54).
 Udenrigsminister **H. Scavenius** (f. 27. 5. 73).
 Justitsminister **S. Rytter** (f. 19. 1. 75).
 Undervisningsminister **J. Appél** (f. 23. 4. 65).
 Kirkeminister **J. C. Christensen** (f. 21. 11. 56).
 Forsvarsminister **P. Berntsen** (f. 12. 6. 44).

Trafikminister M. N. Slesbager (f. 13. 11. 74).
Landbrugsminister T. h. Madjen-Mygdal (f. 24. 12. 75).
Indenrigsminister E. Berg (f. 3. 7. 68).
Handelsminister T. h. Rothje (f. 2. 12. 77).

Rigsdagen.

Folketinget

har 149 Medlemmer. Sidste Valg til Folketinget fandt Sted den 21. September 1920. Partistillingen er: Venstre 51, Socialdemokraterne 48, Det konservative Folkeparti 27, Radikale 18, Erhvervs-partiet 3, Tyfterne 1 Folketingsmand. Desuden vælger Færøerne 1 Folketingsmand.

De genforenede jønderjydske Landsdele valgte ind i Folketinget: Gaardejer Chr. E. Christensen, Gaardejer M. Gram, Gaardejer J. P. Rejschauge, Redaktør N. Lebeck, cand. theol. H. Andersen, Typograf Lageri, Bagermester Nielsen og Pastor Schmidt.

Landstinget

har 76 Medlemmer. Sidste Valg til Landstinget fandt Sted den 24. September 1920. Landstingsvalgte er 19, folkevalgte er 57 af Medlemmerne. Partistillingen er: Venstre 32, Socialdemokraterne 22, Det konservative Folkeparti 13, Radikale 8 Landstingsmænd. Desuden vælger Færøerne 1 Landstingsmand.

De genforenede jønderjydske Landsdele valgte ind i Landstinget: Gaardejer H. D. Kloppenborg-Stumsager, Amtsassessor, Dr. jur. Karberg, Gaardejer H. Jessen Christensen og Typograf J. Møller.

Porto-Takster.

	Landspporto	Lokalporto
Breve indtil 250 gr., frankerede	20 Øre	10 Øre
ufrankerede	30 =	20 =
250—500 g frankerede	80 =	60 =
ufrankerede	90 =	70 =
Brevkort , frankerede	15 =	8 =
ufrankerede	25 =	16 =
Tryksager indtil 250 g	10 =	7 =
250—500 g	40 =	30 =
Vareprøver og blandede Forsendelser ind-		
til 250-g, frankerede	10 =	7 =
ufrankerede	20 =	14 =
250—350 g, frankerede	40 =	30 =
ufrankerede	50 =	40 =

Før **Anbefaling** af Breve, Brevkort, Tryksager og Vareprøver betales yderligere 20 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

Værdibreve. Veløb indtil 1000 Kr.	45 =	35 =
Veløb 1000—2000 Kr.	50 =	40 =
= 2000—3000 =	55 =	45 =
= 3000—4000 =	60 =	50 =

Der betales 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.

Pakker , indtil 1 kg	50
fra 1—3 kg	70
fra 3—5 kg	90
over 5 kg	90+30 Ø. pr. 1g o. 5 kg

Pakker med angiven Værdi koster foruden den sædvanlige Porto 25 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere. Ekst.: Vægt 1—3 kg, Værdi 1—2000 Kr. 70+25 +5 = 100 Øre.

Før **Anbefaling** af Pakker yderligere 20 Øre. For **3/4** pakker 1 Kr. mere for hver 5 kg.

Postanvisninger. Veløb indtil 25 Kr.	20 =
Veløb 25—100 Kr.	35 =
= 100—300 =	50 =
= 300—1000 =	65 =

Postoprævninger. Veløb indtil 25 Kr.	30 =
Veløb 25—100 Kr.	45 =
= 100—300 =	60 =
= 300—1000 =	75 =

Planetsystemet.

	Sideriff Omløbstid	Middelafstand fra Solen, naar Jordens Midtels- afstand (149 Milj. Kilom.) antages som Enhed.	Solens Diameter = 1390000 Kilometer. Solens Omdrejning 25 Dage.		
			Masse		Omdrej- ning
	Dage	Kilom.	(Sol. Masse antaget som Enhed.)	Dia- meter.	
Merkur	87.97	0.387	4700	1:6000000	R. Dl. — *
Venus	224.70	0.723	12320	1:408000	—
Jorden	365.26	1.000	12756	1:333400	23 56
Mars	686.98	1.524	6890	1:3093500	24 37
Jupiter	4332.59	5.203	142060	1:1047.36	9 50
Saturn	10759.23	9.555	119600	1:3502	10 14
Uranus	30688.45	19.218	50700	1:22900	—
Neptun	60181.31	30.110	54400	1:19300	—

* Efter Schiaparelli skal Merkurs og Venus Omdrejningstider være lig deres Omløbstider, nemlig henholdsvis 88 Dage og 226 Dage, isa at de altid vender samme Side mod Solen.

Planeterne's Drabanter.

Maanen bevæger sig i 27 Dage, 8 Timer omkring Jorden i en Middelafstand fra denne af ca. 30 Jorddiametre eller 384400 Kilometer. Dens Diameter beløber sig til 3470 Kilometer. Mars ledsages af 2, Jupiter af 9, 4 store og 5 smaa, Saturn af 10, Uranus af 4 Drabanter og Neptun af 1 Drabant. Saturn er desuden inden for sine Maaner omgivet af en Ring, der bestaar af en Mængde Smaamaaner.

Asteroiderne.

Imellem Mars og Jupiter findes en Mængde smaa Planeter, som kaldes Asteroider, og som ikke er synlige uden Kikkert. De nummeredes Antal var ved Slutningen af 1919 naaet op til 914. Deres Middelafstand fra Solen er imellem 2 og 4 $\frac{1}{2}$ Gange Jordens Afstand fra Solen, og deres Omløbstider om Solen er mellem 3 og 9 Aar. En lille Planet *Ceres*, opdaget i 1798, er dog gennemsnitlig lidt nærmere ved Solen end Mars er, og har en Omløbstid om Solen af 1 $\frac{3}{4}$ Aar; seks andre, *Achilles*, *Peltor*, *Patroklus*, *Nektor*, *Priamus* og en Nr. 911, der endnu ikke har faaet Navn, har gennemsnitlig omtrent samme Afstand fra Solen som Jupiter og har derfor en Omløbstid paa omtrent 12 Aar.

Kometer i Aaret 1919.

I Aaret 1919 fandtes 2 nye Kometer.

Planeterne i Aaret 1921.

Merkur er i Usmindelighed Solen saa nær, at den ikke kan ses med blotte Øjne. Den 15de Februar, 11te Juni og 7de Oktober er den længst øst for Solen og gaar omkring disse Dage i København ned henholdsvis 2 Timer, 2 Timer og $\frac{1}{2}$ Time efter Solen. Den 30te Marts, 28de Juli og 16de November er den længst vest for Solen og staar omkring disse Dage op henholdsvis $\frac{1}{2}$ Time, $1\frac{1}{2}$ Time og 2 Timer før Solen.

Venus. Den 10de Februar er Venus længst øst for Solen og gaar ned næsten 5 Timer efter Solen. Den 11te Juli er den længst vest for Solen og gaar op 2 Timer før Solen. Den lyser stærkest den 17de Marts og 28de Maj.

Mars staar ved Aarets Begyndelse i Vandmanden og vandrer stadig med østlig Bevægelse, gennem Fiskene, Bødderen Tyren, Tvillingerne, Krebsen, Løven og Jomfruen, hvor den befinder sig ved Aarets Slutning. Den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. $3\frac{1}{2}$ Eftm., i Midten af Marts Kl. 2 Eftm., i Begyndelsen af Juli ved Middag, i Begyndelsen af November Kl. 9 Form. og ved Aarets Slutning Kl. $7\frac{1}{2}$ Form.

Jupiter staar ved Aarets Begyndelse i Løven og har først vestlig Bevægelse. I Begyndelsen af Maj vender den og vandrer nu med østlig Bevægelse gennem Løven og ind i Jomfruen, hvor den befinder sig ved Aarets Slutning. Den 5te Marts er den i Opposition med Solen. Den staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 4 $\frac{1}{2}$ Form., i Slutningen af Februar Kl. 1 Form., i Begyndelsen af April Kl. 10 Eftm., i Begyndelsen af Juni Kl. 6 Eftm., i Midten af August Kl. 2 Eftm., i Slutningen af Oktober Kl. 10 Form. og i Slutningen af December Kl. 6 $\frac{1}{2}$ Form.

Saturn opholder sig hele Aaret i Jomfruen og Løven og har til Midten af Maj vestlig, derefter østlig Bevægelse. Den 12te Marts er den i Opposition med Solen. Saturn staar i Syd: ved Aarets Begyndelse Kl. 5 Form., i Begyndelsen af Marts Kl. 1 Form., i Slutningen af April Kl. 9 Eftm., i Slutningen af Juni Kl. 5 Eftm. i Begyndelsen af September Kl. 1 Eftm., i Begyndelsen af November Kl. 9 $\frac{1}{2}$ Form. og ved Aarets Slutning Kl. 6 Form.

Uranus og **Neptun** er ikke iynlige for blotte Øjne. Uranus opholder sig hele Aaret i Vandmanden. Den er den 31te August i Opposition med Solen og vaar da omkring Midnat i Syd 25° over Københavns Horisont. Neptun opholder sig hele Aaret i Krebsen, er den 1ste Februar i Opposition med Solen og staar 1ste omkring Midnat i Syd 51° over Horisonten.

Tabel,

som viser, hvad Skolfen er, naar det er sand Middag*) i København.

Jan.	1 12 13'	Marts	30 12 14'	Aug.	19 12 13'	Nov.	8 11 54'
"	2 12 14'	April	2 12 13'	"	23 12 12'	"	17 11 55'
"	4 12 15'	"	6 12 12'	"	27 12 11'	"	21 11 56'
"	6 12 16'	"	9 12 11'	"	30 12 10'	"	25 11 57'
"	9 12 17'	"	13 12 10'	Sept.	2 12 9'	"	28 11 58'
"	11 12 18'	"	17 12 9'	"	5 12 8'	Dec.	1 11 59'
"	14 12 19'	"	21 12 8'	"	8 12 7'	"	4 12 0'
"	16 12 20'	"	27 12 7'	"	11 12 6'	"	6 12 1'
"	20 12 21'	Maj	4 12 6'	"	14 12 5'	"	8 12 2'
"	23 12 22'	"	27 12 7'	"	17 12 4'	"	11 12 3'
"	27 12 23'	Juni	3 12 8'	"	20 12 3'	"	13 12 4'
Febr.	2 12 24'	"	9 12 9'	"	23 12 2'	"	15 12 5'
"	22 12 23'	"	14 12 10'	"	26 12 1'	"	17 12 6'
"	28 12 22'	"	19 12 11'	"	28 12 0'	"	19 12 7'
Marts	5 12 21'	"	23 12 12'	Okt.	2 11 59'	"	21 12 8'
"	9 12 20'	"	28 12 13'	"	5 11 58'	"	23 12 9'
"	13 12 19'	Juli	3 12 14'	"	8 11 57'	"	25 12 10'
"	17 12 18'	"	9 12 15'	"	12 11 56'	"	27 12 11'
"	20 12 17'	"	17 12 16'	"	16 11 55'	"	29 12 12'
"	23 12 16'	Aug.	6 12 15'	"	21 11 54'	"	31 12 13'
"	27 12 15'	"	13 12 14'	"	30 11 53'	"	

*) Sand Middag er det Tidspunkt af Dagen, da Solen ses lige mod Syd og Solstiven viser 12. Dette Tidspunkt afviger kun ubetydeligt fra det Tidspunkt, da Solen staar højt paa Himlen, og ligger meget nær midt imellem Tidspunkterne for Solens Op- og Nedgang. Ovenstaaende Tabel angiver, hvad et Ur paa de forskellige Dage af Aaret bør vise, naar det er sand Middag i København. For andre Steder af Landet maa der lægges 4' til eller trækkes 4' fra Tallene i denne Tabel for hver Længdegrad, Stedet ligger henholdsvis vestligere eller østligere end København, hvorimod Stedets Bredde her ikke kommer i Betragtning.

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4886$) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ ($0,4187$) Tommer
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,491$) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{2}$ ($0,47218$) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{3}{11}$ ($2,181$) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ ($0,7188$) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ ($5,7504$) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved ($0,460$).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande ($0,552$).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker ($2,760$).
 1 Hektoliter er $\frac{8}{7}$ Tønde Øl ($0,862$).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Arc er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{8}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{8}{9}$ Kvadratroder
 1 Hektar er ca. 2 ($1,9810$) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $1\frac{7}{12}$ Dekagr. eller Nylod
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	6 $\frac{0}{10}$	5 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	5 $\frac{0}{10}$	4 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$	4 $\frac{0}{10}$
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,18	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Tabel
for Kubikberegning af rundt Træ.
(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	29.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	89.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	89.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	73.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	28.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.8	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	205.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
60	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	245.2	279.2	316.2	353.2	394	438.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 = 17¹/₂ Kubikfod, 58.8 = 58⁸/₄ Kubikfod, 64.1 = 64¹/₄ Kubikfod osv.

Mønttabel.

Landets Navn	Møntenheden	Skillemønt	Omregnet i dansk Mønt		Der udpræges	
			Kr.	Ø.	i Guld	i Sølv
Belgien	Franc	100 Centimes	0	72	40, 20, 10, 5 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Franc
Brasilien	Milréis	1000 Réis	2	04	20, 10, 5 Milréis	2, 1, $\frac{1}{2}$ Milréis
Danmark	Krone	100 Øre	1	00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
England	Pd. Sterling	20 Shill. & 12 Pence	18	16	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pd. St.	6, 4, 2, $\frac{1}{2}$, 2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, $\frac{1}{32}$ Shill.
Finland	Markka	100 Penniä	0	72	20, 10 Markka	2, 1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Markka
Frankrig	Franc	100 Centimes	0	72	10, 5, 20, 10, 5 Fr.	5, 2, 1 Fr., 50, 20 Centimes
Grækenland	Drachme	100 Lepta	0	72	100, 50, 20, 10, 5 Drm.	5, 2, 1 Drm., 50, 20 Lepta
Holland	Gulden	100 Cents	1	50	10 Gulden	2, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Guld., 25, 10 Cents
Italien	Lira	100 Centes.	0	72	100, 50, 20, 10, 5 Lira	5, 2, 1 Lira, 50, 20 Centes.
Japan	Yen	100 Sen	3	73	20, 10, 5, 2, 1 Yen	1, $\frac{1}{2}$ Yen, 50, 20, 10, 5 Sen
Kina	Taël	10 Maces & 10 Candarins & 10 Kash	5	70	.....	1, $\frac{1}{2}$ Taël, 2, 1 Mace
Nordamerik.	Dollar	100 Cents	3	73	20, 10, 5, 2, $\frac{1}{2}$, 1 Dollar	1, $\frac{1}{2}$ Doll., 25, 20, 10 Cents
Norge	Krone	100 Øre	1	00	20, 10, 5 Kroner	2, 1 Krone, 50, 25, 10 Ø.
Portugal	Milréis	1000 Réis	4	03	5 Milréis	500, 250, 100, 50 Réis
Rumænien	Lëu	100 Bani (Parä)	0	72	20, 10, 5 Lei	2, 1, $\frac{1}{2}$ Lëu
Rusland	Rubel (Sølv)	100 Kopek	2	88	10, 5 Rubler (sjældne)	1, $\frac{1}{2}$ R., 25, 20, 15, 10, 5 Kop.
Rusland	Rubel (Sedl.)	100 Kopek	1	92	.....	.....
Serbien	Dinar	100 Parä	0	72	.....	2, 1, $\frac{1}{2}$ Dinar
Spanien	Peseta	100 Centimos	0	72	20, 10, 5 Pesetas (sjældne)	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Pes., 20 Centim.
Svejt	Franc	100 Centimes	0	72	20 Francs	5, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Fr., 20 Centimes
Sverige	Krona	100 Øre	1	00	20, 10, 5 Kronor	2, 1 Krona, 50, 25, 10 Øre
Tyrkiet	Pjaster	40 Parä & 3 Aspor	0	16	100, 50 Pjast. (sjældne)	20, 10, 5, 2 Pja., 40, 20 Parä
Tyskland	Reichsmark	100 Pfennige	0	88 $\frac{1}{2}$	20, 10, 5 Reichsm.	5, 3, 2, 1, $\frac{1}{2}$ Mark
Ægypten	Pjaster	40 Parä	0	16	100, 50, 25 Pjast. (sjældne)	10, 5, 2, $\frac{1}{2}$ Pjaster
Øster-Ung.	Gulden (Fl.)	100 Kreuzer	1	78	8, 4 Gulden	2, 1, $\frac{1}{2}$ Gulden

Jagtkalender

efter den danske Jagtlov.

Tomme Rubrikker = Jagttid Skrafferede Rubrikker = Fredningstid*)	Januar	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Sepbr.	Oktobr.	Novbr.	Decbr.
Kronhjorte og Dårhjørtte												
Efnder og Kalve af Kton- og Daavildt										16		
Raabukke					16							
Raadyr og Raalam												
Grævlinger												
Hårer	15											
Tjurhaner												
Tjurhøns												
Fasanhaner									16			
Fasanhøner									16			
Agerhøns, og Vægtler												
Vildender												
Snepper												
Trapper												
Vilde Svaner, Træner, Brokflugle, Vægtelkon- ger og alle jagtbare Sump- og Vandfugle med Undtagelse af Vildgæs.												
Kræmsfugle												21

Fortegnelse

over Efter-, Høj-, Landbrugs-, Høvebrugs- og Husholdningskoler i Danmark.

Efterkoler.

Naby Efterkole, Forstander Nagn Elmelund, Nabybro St.
Ugerstov Efterkole, Forstander K. Nasmussen, Ugerstov.
Bramminge Efterkole, Forstander Niels Hansen, Bramminge St.
Elbæk Efterkole, Forstander Kristjan Jensen, Søvind St.
Eriksminde Efterkole, Forstander Karl Kirk, Boulstrup St.
Flemming Efterkole, Forstander Sigurd Kristensen, Flemming St.
Gylling Efterkole, Forstander A. Anterstrøm, Gylling St.
Hølsted Efterkole, Forstander A. Grand, Hølsted St.
Klant Efterkole, Forstander J. P. Hansen, Galten St.
Nr. Løgum Efterkole, Forstander H. Andersen, Løgumkloster.
Standerup Efterkole, Forstander Paule Kirk, Lunderstov St.
Stelund Efterkole, Forstander S. og Th. Havemose, Stelund.
Stibelund Efterkole, Forstander Kr. la Cour Pedersen, Bejen St.
Vestbirk Efterkole, Forstander A. M. Blougaard, Vestbirk St.
V. Vedsted Efterkole, Forstander Th. Hovgaard Nielsen, Ribe.
Glamsbjerg Efterkole, Forstander P. J. Striver, Glamsbjerg.
Hjemly Efterkole, Forstander Aksel Appel, Højrup St.
Langtved Efterkole, Forstander Sigurd Brøndsted, Ullerslev St.
Nr. Søby Efterkole, Forstander Jens Nielsen, Allersted St.
Ringe Efterkole, Forstander B. Virkelund, Ringe.

Almindelige Folkehøjskoler.

Nagaard højskole, Forstander E. Jørgensen, Rolding.
Antvorskov højskole, Forstander F. Nørgaard, Slagelse.
Åst højskole, Forstander J. C. Christensen, Malling.
Åstov højskole, Forstander Fru J. Appel, Bejen St.
Brøderup højskole, Forstander C. Nielsen, Tappernøje St.
Bælum højskole, Forstander P. L. Clausen, Bælum.
Danebod højskole (Åls), Forstander Th. Knudsen, Fynshav.
Djursland højskole, Forstander W. Sieverts, Trustrup.
Elbæk højskole, Forstander J. Elbæk, Søvind.
Forhaabningsholms højskole, Forstander Frk. A. Boje, Forhaabningsholmsallé 18, København V.
Frederiksborg højskole, Forstander H. Begtrup, Hillerød.
Grundtvigs højskole, Forstander H. A. Rosendal, Lyngby.
Hadsten højskole, Forstander H. J. Bedde, Hadsten.
Højtrup højskole, Forstander H. Rildebn, Højtrup.
Hoven, Kvinde-højskole, Forstander N. J. Østergaard, Larm.
Kerteminde højskole, Forstander H. C. Nielsen-Spinnings, Kerteminde.
Langeland højskole, Forstander K. Kristensen Lange, Rudsåbing.
Levring højskole, Forstander Eline Begtrup, Kellerup.

Mørke Højskole, Forstander M. S. Schmidt, Mørke.
 Odder Højskole, Forstander C. P. Corneliusen, Odder.
 Ollerup Højskole, Forstander U. Bætkøj, Ollerup.
 Roskilde Højskole, Forstander Th. Bredsdorff, Roskilde.
 Ryslinge Højskole, Forstander A. Poulsen, Ryslinge.
 Rødding Højskole, Forstander E. Appell, Rødding.
 Rønne (S. M.)* Højskole, Forstander Ingemann Herfind, Rønne.
 Salling Højskole, Forstander J. E. Christensen, Sebjerg.
 Stals Højskole, Forstander J. Jensen, Stals.
 Sorø Højskole, Forstander A. D. Dalsgaard, Sorø.
 Særsløv Højskole, Forstander K. Nielsen, Jullerup.
 Tøstrup Højskole, Forstander Kr. Taarup, Maarstet.
 Ubberrup Højskole, Forstander H. Balslev, Bærsløv.
 Uldum Højskole, Forstander S. Pedersen, Uldum.
 Vallekilde Højskole, Forstander P. Hansen, Vallekilde.
 Vallø Højskole, Forstander D. P. Jensen, Vallø.
 Vejlbj Højskole, Forstander H. Hoftrup, Riis Stov.
 Vejstrup Højskole, Forstander Th. Dirring, Vejstrup.
 Vinding Højskole, Forstander P. Andresen, Vejle.
 Vivild Højskole, Forstander B. Nissen, Allingaebro.
 Voldby Højskole, Forstander A. Jensen, Voldby.

Folkehøjskoler med Landbrugsundervisning.

Aabj Højskole, Forstander A. Eimelund, Aabjbro.
 Bornholms Højskole, Forstander A. Hansen, Akirkeby.
 Børkop (S. M.) Højskole, Forstander A. S. Dan, Børkop.
 Faarevejle (S. M.) Højskole, Forstander C. M. Julin, Faarevejle.
 Galtrop Højskole, Forstander J. Løkke, Erslev.
 Gistrup Højskole, Forstander J. P. Rasmusen, Gistrup.
 Grejsdalens Højskole, Forstander J. K. Gaarde, Vejle.
 Haslev (S. M.) Højskole, Forstander P. E. Davidsen, Haslev.
 Horne Højskole, Forstander S. Olesen, Hjørring.
 Høng Højskole, Forstander T. Jørgensen, Høng.
 Karise Højskole, Forstander A. Th. Gronberg, Karise.
 Kjøng Højskole, Forstander Juhl Andersen, Glamsbørg.
 Krabbesholm Højskole, Forstander D. Kjems, Skive.
 Kvissel Højskole, Forstander M. J. Fjeldbo, Kvissel.
 Lollands Højskole, Forstander C. Hanssen, Sollested.
 Nr. Risum (S. M.) Højskole, Forstander E. Olsen, Lemvig.
 Nr. Ørslev, Højskole, Forstander M. P. Schmidt, Nykøbing F.
 Rj Højskole, Forstander K. Bording, Rj.
 Rødtiibe Højskole, Forstander B. Møller, Stege.
 St. Røstrup Højskole, Forstander K. Valle, Sønderholm.
 Størring Højskole, Forstander S. Frederiksen, Størring.
 Tommerup (S. M.) Højskole, Forstander P. Sandbæl, Snarrebørg.

*) (S. M.) = Indre Mission.

Lry Højskole, Forstander J. H. Fogt, Dronninglund.
Vestbirt Højskole, Forstander Gr. Nielsen, Vestbirt.
Besterdal Højskole, Forstander C. Gaarde, Nr. Vabn.
Braa Højskole, Forstander Pastor Bertelsen, Braa.

Landbrugsstoler.

Asmildkloster Landbrugsstole, Forstander H. Hauch, Viborg.
Borris Landbrugsstole, Forstander H. R. Rosager, Borris.
Dalum Landbrugsstole, Forstander Th. Madsen-Mygdal, Hjalte.
Næsgaard Landbrugsstole, Forstander H. J. Rasmusen, Stubbetøbing.
Fyns Husmandsstole, Forstander J. Lange, Odense.
Haslev (S. M.) Landbrugsstole, Forstander J. R. Jensen, Haslev.
Høng Landbrugsstole, Forstander L. Hansen, Høng.
Korinth Landbrugsstole, Forstander P. Fenger, Korinth.
Kærehave Landhusholdningsstole, Forstander N. J. Nielsen-Klodstov,
Ringsted.
Ladelund Landbrugsstole, Forstander J. C. Overgaard, Brørup.
Lynghj Landbrugsstole, Forstander J. J. Hansen, Lynghj.
Malling Landbrugsstole, Forstander H. P. Larsen, Malling.
Staarup Landbrugsstole, Forstander U. Clausen, Staarup.
Slangerup Landbrugsstole, Forstander D. Jensen, Slangerup.
Stevns Landbrugsstole, Forstander L. Rasmusen, Storehedinge.
Syddjællands Landbrugsstole, Forstander M. Nielsen, Lundby.
Tune Landbrugsstole, Forstander N. Bredtjør, Taastrup.
Brigsted (S. M.) Landbrugsstole, Forstander J. Kruse, Brigsted.

Mejeristoler.

Dalum Landbrugsstole (Mejeriafdeling).
Ladelund Landbrugsstole (Mejeriafdeling).
Ribe Mælkeri- og Landbrugsstole, Forstander Fru Jenny Sølling.
Haslev Kontrolstole, Forstander S. Laursen, Haslev.
Tranekær Fodermesterstole, Bestyrer C. Sørensen.

Havebrugsstoler.

Varslev Havebrugsstole, Forstander S. Bust, Varslev.
Beder Gartneristole, Forstander N. Klougart, Beder.
Anterhus Havebrugsafdeling, Sorø.
Landsgrav Husmands- og Havebrugsstole, Forstander H. Knudsen,
Slagelse.
Bilvoorde Havebrugshøjskole, Forstander B. Jensen, Charlottenlund.
Snoghøj Fiskerhøjskole, Forstander U. Otterstrøm, Fredericia.

Husholdningsstoler.

Marhus Husmoderstole, Forstander Fruen M. Jespersen, Marhus.
Baungaard Landhusholdningsstole, Forstander J. Kr. Madsen, Wejen.
Frederiksberg Husholdningsstole, Forstander Fruen M. Jacobsen, Hil-
lerød.

Haraldsborg Husholdningskole, Forstander H. P. Nielsen, Roskilde.
Husholdningsseminariet Anterhus, Forstander Fru M. Lauridsen,
Sorø.

Husholdningsseminariet, Forhaabningsholmsallé 18, Forstander Fru
B. Berg-Nielsen, København.

Husholdningsstolen „Borrehus“, Forstander Frøken K. Simonsen,
Kolding.

Husholdningsstolen „Eritshus“, Forstander Frøken E. Sejers-Nielsen,
Fredericia.

Silleborg Husholdningskole, Forstander Frøken F. Lund, Silleborg.

Sorø Husholdningskole, Forstander Frøken Westergaard, Sorø.

Vordingborg Husholdningskole, Forstander Frøken D. Grønner, Vor-
dingborg.

VEJRSPAADOMME

FOR 1921

(Efter den 11aarige Periode.)

Mennesket spaa'r. men Gud raa'r.

Januar: Først, midt og sidst i Maaneden Frostdage, forøvrigt mildt. En Del Taage, Regn og Sne.

Februar: Første Del mild, senere mere vinterligt. Ret hyppigt Sne og Regn.

Marts: Frost, især ved Maanedens Midte. Taage, Sne og Regn sidst i Maaneden.

April: Første Trediedel vinterlig. Derefter mildere. Ofte Nedbør.

Maj: Midt i Maaneden nogle varme Dage og Torden. Ofte Kulde og Blæst.

Juni: Sidste Halvdel bringer sommerlige Dage, afvekslende med Torden og Regnbyger.

Juli: Luften temmelig kølig, en Del Regn, men kun sjældent Torden.

August: Kun faa varme Dage, ret ofte Regn og Blæst.

September: Mange smukke og ret varme Dage. Der er kun ringe Nedbør.

Oktober: Første Halvdel Regn, Blæst og Torden. Sidste Halvdel temmelig mildt med Taage.

November: Først og midt i Maaneden let Frostvejr. Sidst i Maaneden ofte Regn og Blæst.

December: Gennemgaaende mildt. Sidst i Maaneden let Frost. Mod Aarets Slutning Sne.

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe.

Hyldningsdigt til Kongen.

Hil dig, Kong Christian,
Dankongers Ætling!
Snækken dig vugged'
ind mod vor Kyst.
Længe vi vented',
trofast vi bied',
juble vi kan nu
af fuldeste Bryst.

Hil dig, Kong Christian,
Jomfruehænder
tusind Kærminder
strør for din Fod.
Frit skal du træde
ind paa din Odel,
frit vi dig hylder,
Landshøvding god.

Hil dig, Kong Christian,
Konge, vor Konge, -
Flaget vi planter
der, hvor du gaar.
Skærme det, Gud,
det frit nu skal vaje,
over dit Folk
i tusinde Aar.

Hil dig, Kong Christian,
Danefolks Konning!
Tak for din Mandoms
signede Daad;
en Gang skal Korslugens
hellige Banner
smykke den Vold,
som nu vædes af Graad.

Sven Tange.

Digtet er fremsagt ved Kongemødet i Tønder den 12. Juli 1920
af Hansigne Lorenzen, Ballum.

Kong Christian X.

Dronning Alexandrine.

Hyldningsdigt til Dronningen.

Vi hylder dig, Dronning!
Vor Landsmoder god.
og Sommerens Roser
vi strør for din Fod.
Vi har elsket dig længe
i Lyst og i Nød
og priser nu Dagen,
i Glæde genfødt.

Vi ejer ej Skove
til Læ og til Lyst,
men Bølgen sig bolttrer
frit mod vor Kyst,
og hist, hvor i Engene
Aen sig snor,
et blaanende Væld
af Kærminder gror.

Du skal eje dem alle.
vor Dronning, saa god.
vor Troskab vi lægger
i Dag for din Fod.
Vi har elsket dig længe.
i Lyst og i Nød,
og priser nu Dagen
i Glæde genfødt.

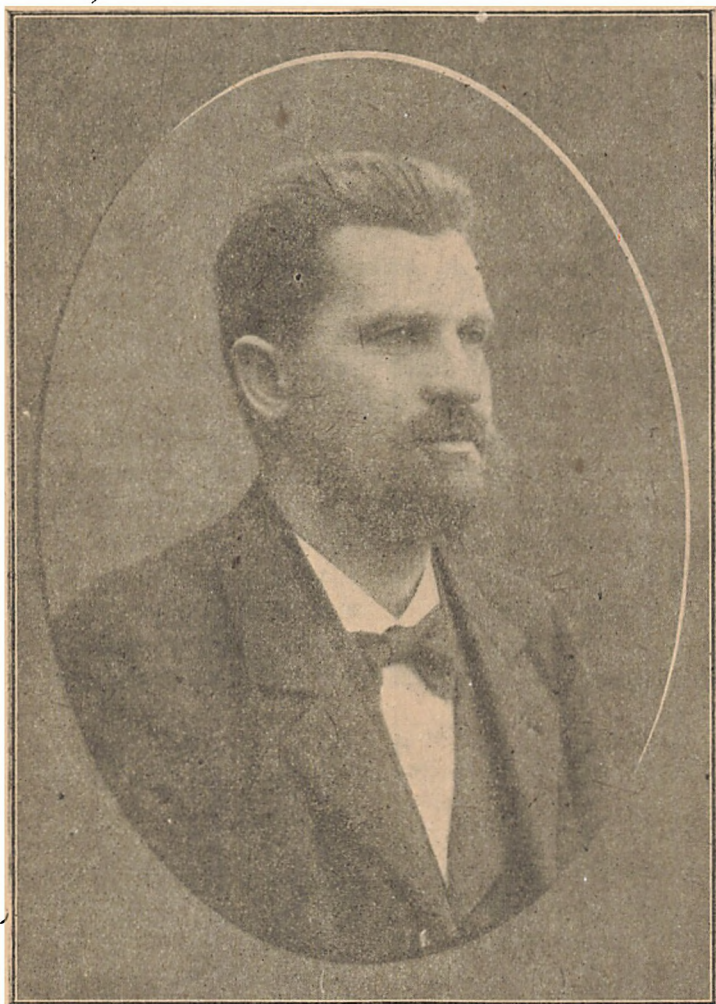
Sven Tange.

Digtet er fremsagt ved Kongemødet i Ballum den 14. Juli 1920
af Cathrine Lorenzen, Ballum.

Mathias Andresen.

(Af Redaktør N. Hansen.)

Dag efter Dag strømmede i Krigsaarene de tunge Budstaber fra Fronten hjem til Sønderjylland om de faldne, saarede og fangne

Landsmænd. Ganske naturligt virkede disse Sørgebudskaber tungest i Krigens første Tid. Sindet var fuldt af Vengstelse. Tanken gik hver Dag, og hver Time ud til dem af ens Venner, Bekendte eller Slægtninge, der laa paa udsat Post. Ingen vidste, naar Skæbnen rante ens nærmeste. Men lige saa dybt Indtryk, lige saa dyb Sorg vakte det, naar der hjemmefra kom Meddelelse om, at nu var den ene eller den anden af vore gode danske Mænd gaaet bort, Mænd, som vi saa vanskeligt kunde undvære, netop i Dage, hvor vi havde nødig at holde Befolkningens Livsmod oppe overfor Dagens tunge Sorger og Byrder. Under alle Krigsaarene var der dog næppe et Sørgebudskab, der ramte den danske Befolkning i Sønderjylland tungere, end da det meldtes, at Sprogforeningens Formand, Tobaksfabrikant M. A n d r e s e n, var afgaaet ved Døden den 31. Marts 1916.

Forholdene førte med sig, at Sprogforeningens Almanak i de følgende Aar, da den udkom under Censur, ikke kunde bringe en omfattende Levedstegning af den Mand, der mere end nogen anden kan kalde Sprogforeningens Almanak for sit Værk. Og efter Krigens Afslutning kom den heftige Grænsestrid og Forberedelserne til Afstemningen, der lagde Beslag paa saa mange Kræfter og saa megen Tid. Men nu, da Genforeningen er en fuldblyndet Kendsgerning, har Almanakens Udgivere ønsket, at den skulde bringe en Levedstegning af M. Andresen.

— — —
Seg mindes saa tydeligt det Øjeblik, da jeg fik Dødsbudskabet et vide:

Det var en solklar April-Morgen, den 1. April 1916. Jeg stod som Vagtmand paa Banegaarden i Tinglev med en russisk Krigsfange og ventede paa Toget nordfra. Da Toget kom, saa jeg flere Bekendte fra Aabenraa, der stod M. Andresen nær, og paa min Forespørgsel hvordan det gik ham, — jeg vidste, at han var rejst til en Klinik i Kiel — lod Svaret, at han var død Aftenen i Forvejen.

M. Andresen død! Vel maatte hans Venner være forberedte paa denne Meddelelse efter de sidste Efterretninger, men Bisheden om, at

han var gaaet bort, kunde dog ikke undlade at gøre et knugende Indtryk. Bort Føltesamfund var saa lille, at vi kun vanskeligt kunde undvære nogen af dem, der bar vor Sag frem. Og blandt de første af dem hørte M. Andresen hjemme. Opgaverne var mange, og hvem vidste, hvorledes de vilde foreligge, naar Krigen var forbi? — —

Allerede i længere Tid havde Andresen lidt af et Hjerteonde. Og hans legemlige Modstandskraft var tydeligvis ogsaa bleven svækket under Krigenes stærke sjælelige Tryk. Da Tabslisten i Krigenes første Maaneder begyndte at offentliggøres, tog Andresen sig for at gøre op, hvem af vore Landsmænd der var falden, saaret eller fangen. Ingen var bedre i Stand til et saadant Arbejde, thi han havde et saa udstrakt Personalkendskab til alle Nordstresvigs Egne som kun saa, baade som Forretningsmand og som Sprogforeningens Formand kom han i Forbindelse med de videste Kredse i alle Egne af Landet. Kendte han ikke Vedkommende personlig, saa kendte han i de allerfleste Tilfælde Slægten. Men hans Arbejde med Tabslisten gjorde, at Tabene, som ramte den danske Befolkning, kom til at virke saa meget stærkere paa ham, og der er vist ikke Tvivl om, at hans fysiske Modstandskraft svækkedes stærkt herved, og at Krigen saaledes bidrog direkte til at forkorte hans Liv.

Meddelelsen om Andresens Død vakte Sorg og Bæmød i vide Kredse, baade Syd- og nordfor den daværende Grænse. Uden selv at være et fremragende politisk Førergeni, stod han dog i første Række blandt den danske Befolknings nationale Foregangsmænd og politiske Tillidsmænd.

Personlig var Andresen en Mand, der havde mange Venner. Han kunde, som der blev skrevet om ham ved hans Død, efter sin Natur ikke have personlige Fjender. Og det var rigtigt. En af Andresens mest fremtrædende Karakteregenskaber var hans *Retsindighed*. Han var rettænkende som saa, ønskede ikke at gøre nogen Uret, eller at der blev gjort nogen Uret. Det var hans rent personlige Opfattelse, og det var ogsaa den Rettesnor han gik efter i sin politiske Overbevisning. Han kunde fuldt ud slutte sig til det Ord, som en af vore mest sym-

patistiske Fjere, J. P. Svingreen, havde opstillet som sin politiske Rette-
 snor: Gør ikke mod andre, hvad Du ikke vil, at andre skal gøre imod
 Dig! Det, som gjorde, at han forlod Embedsbanen, han var slaaet
 ind paa, var netop, at han ikke kunde forlige sig med den Uret, det
 herskende Styre søvede overfor den danske Befolkning, og det var ogsaa
 denne Egenkab, der aftvang Respekt for ham baade blandt politiske
 Meningsfæller og Modstandere. Og man kan maaske sætte dette i For-
 bindelse med, at Andresen, skønt han stod paa en saa fremstødt Post
 i politisk Henseende, ikke hørte til dem, der ved Krigens Begyndelse
 straks blev sat under Laas og Lulke.

Og Andresen var tillige en Mand med et godt Hjerte. Da
 han ved egen Driftighed og Dngtighed havde arbejdet sig frem til en
 ret velstaaende Mand, da holdt han sig aldrig tilbage med personlige
 Ofre, naar det drejede sig om at fremme en god Sag. Og han blev
 søgt af mange, tit ogsaa af Folk, der bad om direkte Hjælp. Og hvor
 Andresen kunde hjælpe, sagde han ikke Nej, og hans Hjælpsomhed
 gik sig altid paa en stilfærdig Maade. Han gav ikke for Gævens
 Skyld, for at det skulde blive bekendt, at han gav, men for Hjælpens
 Skyld; han lod ikke den venstre Haand vide, hvad den højre gav. Og
 dem, hans Hjerte stod mest aabent for, det var de smaa, i to Betyn-
 ninger af Ordet, baade de smaa i Samfundet og Børnene. Det var
 ikke nogen Tilfældighed, at han oprindeligt havde valgt Lærergerningen;
 thi Børnene, de som skal bære Fremtiden, havde i fuldeste Maal hans
 Interesse. Og i sin Virksomhed som Leder af Sprogforeningen var det
 ikke mindst de danske Børns Kendskab til Modersmaalet, som han ar-
 bejdede for, hvad der ogsaa gav sig Udslag bl. a. i „All. Børneblad for
 Nordsl.“, som Andresen en Aarrække redigerede.

Naar man lærte Andresen nøjere at kende, opdagede man snart,
 at han var en god Mand at søge Raad hos. Han var i Besiddelse af
 en medfødt Takt og Sund Sans, der gav sig Udslag baade paa
 det personlige og det politiske Omraade. Han greb sjældent fejl. Ofte
 kom han paa Redaktionen for at drøfte Dagens Spørgsmaal, og en
 Samtale med Andresen efterlod tit Indtryk, der uvilkaarligt paavirkede

og retlede ens Opfattelse. Han var ikke nogen fremragende Taler. Men en Tid lang var han dog en meget søgt Foredragsholder, fordi han havde noget paa Hjerte, og naar han deltog i Debatten, hvad enten det var paa vore store Aarsmøder, hvor han hørte til paa Talerstolen, eller det var ved politiske Møder, saa blev der altid noget tilbage af de Tanker, han havde fremsørt, selv om de rent formelt ikke havde faaet saa afflebet et Udtryk.

Dg Andresen var en *S a a b e t s* Mand. Aldrig tvivlede han om vor Sags Fremgang. Han glædede sig over hvert Fremskridt, vi kunde konstatere, men tog det i Grunden som en Selvfølge. Og et Resultat, der er naaet, maatte efter hans Opfattelse danne Udgangspunktet for videre Fremskridt. Det var ham en stor Glæde at se, hvor stærkt Sprogforeningen gik fremad. Det var jo kun naturligt. Folket var jo dansk. Men Andresen hørte trods sit Ønsyn ikke til dem, der gaar ud over Virkeligheden. Over hvert Fremskridt, Sprogforeningen gjorde imod Snd ned i Egnene, hvor Danskheden var i Færd med at give op overfor den overvældende Tyskhed, glædede han sig i sit inderste Hjerte, og han støttede Bestræbelserne for at trænge frem her med Sprogforeningens Biblioteker og var med til at sende de yngre Kræfter, der stod frem, herved som Blænkere; men han var ikke blind for Opgavens Banfælgelighed og gjorde sig ikke større Forhaabninger, end Virkeligheden berettigede til. Andresen stod i hele sit Virke paa Virkelighedens Grund.

Jeg har omtalt, hvilket dybt Indtryk Talslisternes Dødsbudskaber gjorde paa Andresen. Men det hindrer ikke, at han aldrig mistede Haabet om en lykkelig Udgang for vor Sag. Hvordan den vilde forme sig, ja derom kunde man paa dette Tidspunkt ikke have noget Begreb. Men hans Retfærdighedsfølelse sagde ham, at Retten dog vilde sejre tilfaldt. Ofte har jeg i Krigens første Aar siddet og talt med ham om det, som dengang fængslede alles Sind og samlede al Interesse. Med dyb Afsor omfattede han sit Folks Skæbne. Man mærkede ved saadanne Samtaler, hvor dybt han følte med det i Sorgen. Men Haabet opgav han ikke. Han troede fast paa Rettens Sejr, og det var karakteristisk

for ham, at selv om man maatte regne med Muligheden for Tysklands Sejr, og dermed tillige med Usandsynligheden for Løsningen af vort nationale Spørgsmaal i denne Omgang, saa var dermed ikke Haabet bristet. Saa laa Sejren blot lidt længere ude i Fremtiden.

Dg en Egenskab var endelig et fremtrædende Karaktertræk hos Andresen: Han var en trofast Mand. Hvem han havde givet sit Ven- skab, holdt han fast ved. Det kom af, at han altid var tilbøjelig til at jage og finde det bedste hos sine Medmennesker. Dg det glemte han ikke, selv om det viste sig, at vedkommende ikke i et og alt svarede til de første Forventninger. Andresen hjalp gerne unge Mennesker frem- ad, og han var ofte i Stand til at opdage, om der boede Gøner i dem, som gav Løfter for Fremtiden. Der er flere af vore senere politisk frem- trædende Mænd, som staar i Taknemlighedsgæld til M. Andresen for den hjælpende Haand, han paa forskellig Maade har rakt dem ved de- res første Fremtræden.

M. Andresen var født den 30. August 1858 i Bøgeskovskov i Uds- bøl Sogn. I „Haandbog i det nordflesvigske Spørgsmaals Historie“ har hans gamle Ven, tidl. Gaardejer Jørgen Iversen, Søejrup, givet en forstaaende og smukt Skildring af hans Hjem. Det kan ikke siges med smukkere Ord, end Jørgen Iversen har gjort det:

„M. Andresens Fader, Jørgen Andresen, er yngre Søn af en gam- mel sundedevedst Gaardmandsslægt, som i mange Led har boet og ejet en Gaard i Udsbøl. Hans Moder, Christine, født Staugaard, var fra Udsbøl. Hendes Slægt har nærmest været Lærere i Egnen.

Andresens Barndomshjem var lille og tarveligt, men i bedste For- stand et godt Hjem. Faderen havde i sin Tid købt et Raadnersted i Bøgeskovskov, men da han havde en Del Gæld paa Stedet, kunde han ikke derved ernære sin talrige Familie — der kom efterhaanden 10 Børn — men maatte i mange Aar søge det sværeste og derfor bedst lønede Arbejde hos Fremmede. Hans ualmindelige Arbejdsdnglighed i For- bindelse med hans gode Helbred og friske Humør formaaede imidlertid at holde Mangel og Næringsforger borte fra Hjemmets Arne. An-

drefens Moder ejede to for en Hustru ubetalelige Egenstaber: hun forstod at faa lidt til at strække langt, og hun forstod paa blivende Maade at indprente sine Børn Nøjsomhed og Kærlighed til alt, hvad der er sandt og ret."

I denne snulle Skildring af Andrefens Hjem vil man finde adskillige af de Karaktertræk, der var ejendommelige for ham: Arbejdsomhed, Nøjsomhed, godt Humør, Ænsjyn, Retsindighed og sidst men ikke mindst „Kærlighed til alt, hvad der er sandt og ret“.

I sin Barndom fik Andrefen Undervisning hos sin Morbroder, Lærer Staugaard i Ladegaardsklov. Efter Konfirmationen skulde han ud at tjene, men baade Forældrene og især hans Lærer, der var bleven opmærksom paa den opvakte Drengs Begavelse, kom i Tanker om, at Drengen skulde uddannes til Lærergerningen. 17. Aar gammel kom han saa i Huset hos Lærer Madsen i Vindbøl, og efter et Aars Ophold her fik han Ansættelse som Hjælpelærer i Blans. Han læste selv videre for at forberede sig til Optagelsesprøven paa Seminariet i Lønder, hvor til han kom i 1877. Her tog han Afgangseksamen i 1880 og blev ja anset som Undenlærer i Raasted, og da han ved Seminariet i Lønder havde bestaaet Unden-Examen, fik han fast Ansættelse som Skolelærer i Raasted.

Andrefen havde nu naaet sit foreløbige Maal, og Arbejdet i Skolen havde hans fulde Interesse, og han er med Svær gaaet op i sit Kald. Men det var Forhold, som gjorde Arbejdet for ham tungt og uudholdeligt. Han stod i Skolens Tjeneste og var preussisk Embedsmand og skulde som saadan være med til at gøre Befolkningen fremmed for dens eget Sindelag og indpode den Kærlighed til og Beundring for alt, hvad der var nyt. Med sin ærlige Karakter kunde Andrefen ikke være med hertil. Han elskede sin Gerning — men ikke i den Form, som den her krævedes af ham. Aarene gik, og hans Stilling faldt ham mere og mere vanskeligt, saa han tilsidst efter mange Overvejelser blev klar over, at det for ham var en Samvittighedsag at forlade den preussiske Statskoles Tjeneste. Overvejelserne var berettigede nok. Han sad som Lærer i trøge økonomiske Kaar. Hvor skulde han finde Arbejde og Løn,

naat han opgav sin Stilling? Den Maade, hvorpaa han fattede sin Beslutning og virkeliggjorde den, fortjener den bedste Respekt. Han indgav sin Afstedsbegæring, og da Kredsskoleinspektøren spurgte om Grunden, gav Andresen ærligt Svær, og et Tilbud om at blive forflyttet hvidpaa — hvad isvrigt mange danskfjendede Lærere har taget imod for at slippe fri for det pinlige i som danske Mænd at skulle benyttes til at prøve paa at fornyse danske Børn — sagde han Nej til, og saa fik han da som Aulegave i 1887 sin Afsted uden Pension.

Fremtiden laa nu foran ham. Klar og tiltalende, for saa vidt at intet nu hindrede ham i at følge sin Overbevisning, men uklar og taaget, for saa vidt han ikke vidste, hvordan han skulde skaffe sig et Arbejde og skabe sig en Stilling. Der er noget tiltalende i at se en Mand fatte en Beslutning paa det Grundlag og paa de usikre Udsigter. Og Andresen fik heller aldrig Grund til at angre, at han havde været trofast imod sig selv.

Det lykkedes ham at faa Pads som Lokalredaktør i Aabenraa ved „Dannevirke-Freja“, men Bladets Redaktør S. H. Bjørnshauge var en Natur og Karakter saa vidt forskellig fra Andresens, at Samarbejdet mellem dem ikke havde Udsigt til at ville lykkes i det lange Løb, saa denne Ansættelse varede kun saa Lær. Men det er betegnende for Andresens trofaste Karakter, at han alligevel vedblev at nære en vis Fortærlighed for sit gamle Blad: Han var til det sidste en af de saa Abonnenter paa Bladets Særudgave „Freja“, der jo nu er gaaet ind.

Men snart skulde Andresen finde den Arbejdsmarkt og den Plads, hvor han kunde faa Brug for sine Evner paa en Maade, der var i Overensstemmelse med dem.

I Sprogforeningens Forhandlingsprotokol staar der: „Tirsdag den 2. Juli 1889 afholdt Sprogforeningen sin aarlige Generalforsamling paa Hotel Danmark i Aabenraa. Formanden aabnede Mødet med at henvise til den alvorfulde Tid for Foreningen, dels paa Grund af den tiltagende Undertrykkelse af vort Sprog, dels paa Grund af det Tab, som Foreningen havde lidt ved at faa mange af dens fremragende Medlemmer var afgaaet ved Døden i det forløbne Lær. Blandt disse nævn-

tes Medlem af Bestyrelsen og Formand for Bogudvalget C. F. Monrad, Flensborg."

Det var ikke uden Grund, at Formanden havde henvist til de „alvorsfulde Tider“ og „den tiltagende Undertrykkelse af vort Sprog“. Et halvt Aar i Forvejen havde Myndighederne som bekendt med Anordningen af 18. Decbr. 1888 troet at kunne føre det afgørende Angreb mod det danske Modersmaal i Skolerne. Derved blev Sprogforeningens Opgaver endnu vanskeligere og ansvarsfuldere, og tilmed var en af Foreningens virksomste Medlemmer, en af Stifterne, Kollaborator C. F. Monrad afgaaet ved Døden. Det gjaldt nu om at finde en Mand, der kunde tage Arbejdet og Opgaven op. Forhandlingsprotokollerne meddele herom:

„For det tredie Bestyrelsesmedlems Bedkommende [de to andre genvalgtes] skete der skriftlig Afstemning. Resultatet af denne blev, at fhv. Lærer M. Andresen i Mabenraa valgtes med 35 Stemmer, medens Redaktør Jessen, Flensborg, fik 10 St. og Redaktør Moldt, Sønderborg fik 1 St. Da Andresen tog mod Valget, var han altsaa valgt.“

Ved et Bestyrelsesmøde den 27. Juli s. A. valgtes Andresen til Formand for Bogudvalget.

Dermed var Andresen kommen ind i den Virksomhed, som han i et kvart Aarhundrede fik saa stor Betjndning for, og derigennem for hele den danske Befolkning og Danskhedens Bevarelse i Nordfllesvig.

Det fremgaar af Sprogforeningens Forhandlingsprotokol, at det nye Bestyrelsesmedlem havde baade Vilje og Evner til at virke for Foreningens Fremgang og i dens Tjeneste. Han havde Initiativ. Han søgte at udvide Foreningens Organisation. For at fremme Samarbejdet mellem Foreningen og de forskellige Egne af Landsdelene foreslog han — et Vidnesbyrd om hans praktiske Sans — at Bestyrelsen skulde forøges med 4 Medlemmer. Forslaget vedtoges, og H. P. Hanssen, Sønderborg, J. P. Jensen, Nybøl, J. Fausbøl, Branderup Mølle, og Hans Petersen, Rørtær, valgtes til at repræsentere henholdsvis Als, Sundeved, Mellemsfllesvig [her taget efter Længdefnit] og Bestfllesvig. Han foretog Rundrejser i Landet, inspicerede Bogfamlingerne i

de forskellige Sogne og fik oprettet nye. De første, der nævnes i Foreningens Protokol er fra Generalforsamlingen i 1892. Det var Lintrup, Højrup, Tinglev, Burkal og Lund. Det viser, at Andresen allerede dengang har haft sin Opmærksomhed henvendt paa de sydligere truede Egne. Han arbejder for at faa Bogsamlingerne forsynet med de nødvendige Eksemplarer af de Bøger, der læses mest: Ingemanns Romaner, Carit Eslers Historier og St. St. Blichers Noveller, og hans praktiske Sans giver sig Udslag i et Forslag om at skaffe de nødvendige Penge tilbeje ved Henvendelse til Brygger Jacobsen. Ved samme Generalforsamling fremsætter Andresen den Tænke, som han først senere fik virkeliggjort: „at rejse til Amerika for blandt derværende Landsmænd at rejse en Agitation for vor Sag og samle Bidrag“. Alt dette er taget af Protokollen fra én Generalforsamling. Man ser, med hvilken Iver og Ihærdighed Andresen omfattede sin Opgave. Det er derfor heller ikke saa underligt, at Protokollen fra den næste Generalforsamling i 1893 fremhæver, at „Gustav Johannsen bragte Bogkomiteens Formand M. Andresen en Tak for hans Virksomhed“, og Stemningen paa Generalforsamlingen kendetegnes ved den følgende Tilføjelse: „— medens S. N.H. Strumsager og L. B. Poulsen fremkom med varme Udtalelser om vor nationale Stilling og det forestaaende Valg. Den sidste bragte desuden Bestyrelsen en Tak, som foranledigede Formanden [Gdr. J. Michelsen, Kollstrup] til at udbringe et Lede for Sprogforeningen, der fandt varm Tilslutning“. Man mærker heraf, at vi er kommen ind i en Fremgangstid, der var baaret af den Stemning, som beherskede den nationale Udvikling i Sønderjylland lige til Verdenskrigens Udbrud.

Ogsaa udenfor Sprogforeningens Rammer søgte Andresen at virke i dens Land. Det var klart, at det danske Modersmaal særlig maatte plejes overfor Børnene. Da Stolen nægtede dem Undervisning i Modersmaalet, maatte Hjemmene træde til, og som et Hjælpemiddel her begyndte Andresen i 1890 Udgivelsen af „Nordlesvigske Børneblad“, der fik en stor Udbredelse, og senere, efter at Redaktionen og Udgivelsen var flyttet til Kolding, fulgte med som gratis Tillæg til de sønderjydske Blade.

I 1891 fik Andrefen af Sprogforeningen overdraget et Arbejde, der fik overordentlig stor Betydning i national Henseende. Det var Udgivelsen af Den blaa Sangbog. Hvem der har deltaget i vore Møder, politiske eller folkeligt oplysende, vil have erfaret den Betydning, som Sangen kom til at spille. Sønderjyderne blev et sngende Folk, i sig selv et Vidnesbyrd om Fremgang og Haab. Og hertil bidrog i fremragende Grad den blaa Sangbog, og den var til den anden Side et Produkt af den Trang til at sngge, som laa i Befolkningen. Det hedder i Sprogforeningens Protokol fra Generalforsamlingen i 1891: „Det besluttedes at anmode Nis Callesen, Perskon, om sammen med M. Andrefen at gennemse Tillæget til Sangbogen, inden det blev trykt.“ Den blaa Sangbog havde allerede paa dette Tidspunkt foreligget i lang Tid. 1867 havde S. S. Lohmann, der var Student fra Haderslev lærde Skole og meldte sig som frivillig i 1864, senere Sognepræst i Skive, udgivet en Sangbog „Tohundrede Sange“ for „Sønderjydske Samsund“ i København. Denne Sangbog udkom i 1868 i 2. Oplag, og det var den, som senere fandt Vej til Sønderjylland og ændredes til „den blaa Sangbog.“ Lohmann var Forfatter til den kendte Sang: „Den Ti, te do drow fra mæ“. — De „Tohundrede Sange“ slog dog ikke til i Vængden, og de blev derfor suppleret med et Tillæg, der indeholdt de Sange, som dengang laa paa Folkets Tunge. Andrefen fik et hyppeligt Greb paa at træffe det rette. Tillæget blev udvidet, og tilsidst blev hele Sangbogen omarbejdet. Andrefen søgte Bistand hos sagkyndige Mænd i Danmark for at faa Bengivelsen af Sangene i korrekt Form. En Del af de gamle Sange blev udfilt og nye kom til; thi Andrefen forstod at finde af det nye, som kom til, hvad der egnede sig for, den sønderjydske Befolkning, og hvad der bedst gav Udtryk for de Tanker og Følelser, den levede i. Der fandt her et ubevidst Samarbejde Sted, idet det gjaldt om at imødekomme en Trang, der laa i Befolkningen. Og at finde denne Trang, var Andrefen i Stand til. Mange hyppelige Sange af nyere danske Digtere har gennem den blaa Sangbog fundet Vej til den danske Befolkning, for at nævne kun et Par Eksempler: Otterstrøms „Vældige Riger rives om Jorden“, Baldemar Rørdams, „I Sommersol og

Blæst" o. m. a." Den blaa Sangbog fandt en meget stor Udbredelse i Sønderjylland. Der findes vel faa danske Hjem, der ikke ejer et Eksemplar. Og Sangbøgerne blev slidt; den største Ære, en Sangbog kan opnaa. Det ene Oplag gik i Trykken efter det andet med et Par Aars Mellemrum. Det kan nævnes, at under Krigen og i Tiden kort efter Revolutionen blev der udsendt ikke færre end 14000 Eksp.

Det Arbejde, som Andrefen gennem den blaa Sangbog udførte, har ikke været det mindst betydningsfulde. Det vidner om en udpræget Forstaaelse og Samfølelse med sit Folk. Her mødtes netop Andrefens Eener med Befolkningens Trang. Og den blaa Sangbog fortjener at blive fortsat og blive staaende som et levende Minde om dñb Ærefrugt for Folkets Modersmaal og sejr og sejrrig Kamp for dets Bevarelse, og dette Minde vil da ogsaa være rejst til M. Andrefens Ære.

At de tyske Myndigheder heller ikke overjaa Betødningen af dette fredelige „Kampmiddel“, derom vidner Angrebet paa den blaa Sangbog under Røllerpolitikken, hvor de i Henhold til en Politiforordning af 1865 stemplede ca. 150 af Bogens Sange som „ophidsende“, og forsøgte ad den Vej at forhindre Bogens Udbredelse. Det har sin store Interesse nu i Dagbladenes Arkiver at læse Retsforhandlingerne imod de „ophidsende Sange“ igennem. Det var Salmer som „Her vil ties“, „Vær mig, o Skov, at visne glad“, der stod paa Anklagebanken. Meget træffende bemærkede Frimenighedspræst Lycke ved en Retsforhandling, at man lige saa godt kunde kalde Luthers: „Vor Gud han er saa fast en Borg“ for ophidsende. M. Andrefen vandt imidlertid Retsagen om Sangbogens Udbredelse, men enkelte af Sangene maatte dog ikke trykkes. Andrefen lod saa Overskriften og første Linje trykke, medens Resten af Siden blev slaaet blank, og de hvide Sider stod i Udgave efter Udgave indtil efter Krigen som stumme Anklagere mod et meningsløst Undertrykkelsesystem overfor Befolkningens Modersmaal. Andre af Sangene forsynede Andrefen med en Stjerne og forklarede i en Efterkrift, at disse nærmere betegnede Sange indtil videre ikke kunde tilraades til Brug ved offentlige Møder, da, som han træffende

tilføjede, „det ikke hører til Sangbogens Formaal at fremkalde Konflikter eller fylde Statskassen med Mulktter og Retsomkostninger “

Foruden disse litterære Foretagender fik M. Andresen afgørende Indflydelse paa „Sprogforeningens Almanak.“ Ideen var ganske vist ikke hans. Den stammede fra Møller J. Fausbøl, Brandrup Mølle. Første Gang var Spørgsmaalet sat paa Dagsordenen ved Sprogforeningens Bestyrelsesmøde den 12. Juni 1892, men af Mangel paa Tid maatte Spørgsmaalet udsættes til Bestyrelsesmødet den 12. Okt. f. A., da det vedtoges at overdrage Sagen til M. Andresen, J. Fausbøl og J. N. S. Skrumsager, og at Almanakkens første Udgang skulde være 1894. Alle 3 Udgivere blev i de første Aar flittige Medarbejdere, men Arbejdet gled lidt efter lidt over i M. Andresens Hænder. Det var ikke Meningen, at Sprogforeningens Almanak skulde være blot og bar Underholdningslæsning foruden Kalendariet og Markedsfortegnelsen. Den skulde være et Slags sønderjydsk Arkiv, „Sønderjydske Arbejder“ i populær Form. Indholdet skulde være Fortællinger, Sagn osv. fra Sønderjylland, og det lykkedes Andresen at gennemføre Planen. „Sprogforeningens Almanak“ er blevet et i mange Henseender værdifuldt Ritdefrift, der fulgte og optegnede Begivenheder af Betydning i Sønderjylland indenfor visse Rammer. Her fandt Skovrovs nypperlige sønderjydske Fortællinger og Mik. Andersens Stæmtebilde i sønderjydsk Maal deres Plads, og i de senere Aar bragte Sprogforeningens Almanak smaa korte Levedesfildringer af de Mænd, som i Aarets Løb var afgaaet ved Døden, og som havde gjort sig fortjent af den danske Sag. „Murstøens Arbejde“, Forsamlingshusbevægelsens Vækst og Fremgang, fulgte M. Andresen i Almanakken med Interesse og bragte smukke Billeder af de nye rejste Forsamlingshuse.

Almanakken skaffede forøvrigt Andresen flere Retsfager paa Halsen. I 1895 blev han anklaget, fordi Omslaget paa sidste Side fremstillede en Kvinde med et Sværd i den ene Haand og med den anden løfter hun et Kort over Sønderjylland med Landets Naavn i fremhævet Tryk. Det blev forbudt som „grober Unfug“, og Andresen fik en Bøde. Næste Aar var Omslaget ogsaa forandret. Da viste det de to sønder-

jndste Piger og et nyt Kort over Sønderjylland, men i Stedet for Navnet saas — to tykke sorte Streger. Saaledes forblev Almanakkens Udseende indtil Verdenskrigen. Da var det ogsaa for farligt, og i Krigsaaarene udkom saa Almanakken i et mere neutralt Omflag og med et nyderst neutralt Indhold, indtil det nu i Aar for første Gang igen viser sig for Læserne i den oprindelige Stikkelse.

Mere alvorlige blev Følgerne af en Fortælling i Aargangen 1895 om „Røverne fra Lindetsoo“. I Slutningen af Fortællingen omtaltes Røverne paa en Maade, saa Myndighederne heri fandt en Hentydning til Tyskerne. Det var ogsaa „grober Unfug“, og den maatte Andresen sone med 5 Ugers Arrest, som han fik Lov til at „siddes af“ i det gamle Amtsretsfængsel i Mabenraa. Andresen fejrede det Aar sin Fødselsdag i Fængslet, men havde den Fornøjelse at kunne fejre den sammen med H. P. Hansen, som netop samtidig affonedes en Fængselsstraf. Og da Andresen kun havde Arrest og som Følge deraf havde Lov til at faa egen Kost, kunde han byde paa et ret overdaadigt Fødselsdagsbord, hvor der end ikke manglede en Flaske Vin, en Fødselsdagsgave fra P. Hansen, Slynngsten. Selvfølgelig var baade en Del af Traktementet og Gæsten fra Nabocellen udenfor Reglementet. Men selv en tykt Fangevogter kan jo undertiden lukke et Øje i. Og saa længe de to Benner delte Logiet i Fængslet, faldt der ikke saa faa „Krummer“ fra den „Riges“ Bord. Og det har sikkert været Andresen en meget stor Glæde gennem Døre, der burde have været lukkede, at kunne dele med sin Ven, der burde have haft Fangeløst. Iøvrigt fik Sprogforeningen i Røllertiden Myndighedernes Misgunst at føle. I Aaret 1900 blev der anlagt Sag imod Foreningens Bestyrelse i 150 Tilfælde, fordi den ikke inden 3 Dage, som en gammel Lovbestemmelse krævede, havde anmeldt til Politiet, naar et Medlem var afgaaet ved Døden eller var udtraadt af Foreningen. Men alle 150 Sager endte med Frifindelse, og trods alle Røllertidens Chikanerier gik Sprogforeningen frem; baade kom der flere Medlemmer og flere nye Bogsamlinger.

I 1900 var Andrefsen med til resolut at sikre Foreningen en Ejendom, vort senere „Folkhjem“ i Høbenraa. Han var nu, i 1900, bleven Foreningens Formand efter Gdr. J. Michjellsens Død. Sprogforeningens Boglager havde Andrefsen haft paa et Loft. Boglageret blev nu flyttet ud paa Folkhjem, hvor den gamle Reglebane betød et stort Fremskridt som Biblioteksrum. Samtidig fik Bestyrelsen en god Medhjælper i Mik. Andersen som Bibliotekar og Sekretær. Men Foreningens stadige Vækst krævede mere Plads, og i 1909 vedtog Bestyrelse og Tilsynsraad saa, at der skulde bygges nye, tidsvarende Lokaler til Foreningen, og 1910 rejstes den nye Bygning. Det var et stort Øjeblik for Andrefsen, da han den 17. April ved Indvielsesfesten holdt Indledningstalen. Hans Ord ved denne Lejlighed er betegnende for hans Tankegang: „Foreningens Formaal er at bevare det danske Sprog, vort Modersmaal, men det er ikke dens Opgave derved at træde andres Modersmaal, f. Eks. det tyske, for nær. Overalt i den civiliserede Verden er man enig i, at ethvert Sprog har en Ret i sig selv til at bestaa, og at det er en fortjenstfuld Handling at værne om denne Ret. Gid Fordragelighedens Aand maa fæste Bo iblandt Menneskene og Nationerne indbyrdes, saa at de mere og mere lærer at agte hverandres Ejendommeligheder og lade enhver beholde sit af det, som godt er.“

I det folkelige Oplysningsarbejde, der har været af bærende Betydning for Danstheden i Sønderjylland, har M. Andrefsen taget mere virksom Del end de fleste. Det var ham en Glæde at være med, hvor noget nyt kom frem, og det nye kunde bidrage til at styrke vor Stilling og højne vort Maal. Med Interesse fulgte han Ungdomsarbejdet, og i Høbenraa var han altid blandt de første, naar et folkeligt oplysende Arbejde sattes i Gang. Da „Folkeligt Samfund“ oprettedes, blev Andrefsen saaledes valgt til Formand.

Seg har nævnt Andrefsens dybe Samfølelse med sit Folk. Den gav sig ogsaa Udslag i en Tanke, som han allerede i mange Aar havde fystet med: at besøge de udvandrede Landsmænd i Amerika, fortælle dem om vore Kaar og vedligeholde Interesfen mellem dem og Moder-

landet, og maatte ogsaa hos dem finde Støtte for de Opgaver, hvor de kunde hjælpe os. Han virkeliggjorde Planen i 1911, og baade han og vore Landsmænd i Amerika havde Fornøjelse og Udbytte af Turen. Det var Andresen en stor Glæde at træffe Landsmænd derovre, hvoraf mange hørte til dem, som de politiske Forhold havde fordrevet fra Hjemstaaenen efter 1864. Hos dem fandt han endnu en levende Interesse for Hjemlandet og for Dansthedens Raar i Sønderjylland. Vi har i det forløbne Aar ofte haft Lejlighed til at erfare, at Samsølelsen med vore udoandrede Landsmænd i Amerika ikke er brudt. Dybt har de derovre følt Glæden over Genforeningen, og deres Glæde har givet sig Udtryk baade i hjertelige Ord og i smukke Gaver. Det store Silkeflag til Dnbbøl Bante og de tre Flag til vore tre store politiske Foreninger. Andresen gjorde sit til at holde denne Samsølelse ved Lige.

Og det var den samme inderlige Samsølelse med Landsmænd, der drev Andresen ud paa hans næste Rejse, til Island i 1914. Det var ikke en almindelig Ugtrejse, men hans Formaal var at knytte Baandet mellem dansthøende Landsmænd sammen.

Det folkeligt optjensende Arbejde var altid for Andresen Hovedsagen, men ogsaa i politisk Henseende var Andresen en klartseende Mand, hvis Eoner gjorde god Fjndest, hvor de blev taget i Brug. I 1903 opstillebes han som Rigsdagskandidat i 2. Valgkreds, og det var ved denne Lejlighed, at han rettede en Forespørgsel til daværende Landraad v. Uslar i Aabenraa angaaende Politiets Stilling overfor Værter, der gav Lokaler til danske Møder. v. Uslar svarede, at det overlod Mjndighederne til Rromændene selv, men senere blev det bekendt, at Hr. v. Uslar under samme Dato havde skrevet til Amtsforsstanderne om at notere de Værter, der gav Lokale til Danstjerne. Andresen sendte en Forespørgsel til Landraaden om, hvordan det egentlig hang sammen, men denne Skrivelse modtog han aldrig noget Svar paa.

Andresen var en lykkelig Mand, for saa vidt som han fik Lov til at følge sin inderste Overbevisning i sit Arbejde. Han fik at se, hvorledes det Arbejde, han stod i, lykledes til Gaan for den Befolkning, hvis Vel laa ham saa stærkt paa Sinde. I sit Arbejde havde

han en trofast og udmærket Støtte i sin Hustru, Fru Margrethe Andrefsen, født Mars, Enke efter Tobaksfabrikant Johan Junggreen, der helt kunde forstaa og gaa op i sin Mandts Arbejde. Han købte Junggreens Tobaksfabrik i 1897, og arbejdede sig ved sin Flid og Nøjsomhed for sit personlige Vedkommende op til en velstaaende Mand. Men var Andrefsen nøjsom, hoed hans eget personlige Forbrug angik, saa var han ikke bange for at bringe Hjælp, hvor han saa, at det tiltrængtes. Og hans økonomiske Søner kom ogsaa de Foretagender til gode, særlig Sprogforeningen, som han fik at gøre med. Ved smaa Midler formaaede han at saa udrettet et stort og betydningsfuldt Arbejde.

Han oplevede ikke den store Glæde, som blev den danske Befolkning til Del efter Verdenskrigen, Genforeningen. Og dog haade han sin store Del i, at Danstheden stod saa stærk og støt efter de mange Aar under Fremmedherredømmets Tryk. Han fortjener at blive mindet i Sønderjyllands Historie som en af sit Lands bedste Søner.

Fra Skitsebogen.

Af P. Skovron.

Vejlighed søges.

Det var forleden Dag. Aprilsolen tittede ind til mig med sit mest skælmste Smil og hoppede og dansede paa Gulvet mellem Skyggerne fra Træerne ovre i Genboens Have. Og der vore kvadrede Fuglene som ellevilde, som var det en Skarjomsmerdag og ikke en Aprilsdag.

Saa bankede det paa Døren.

„Kom ind!“

Der kom ingen. Det bankede nok en Gang.

„Vær's god!“

Der kom ingen. — Naa da! Jeg gik hen og lukkede Døren op og saa ud. Der var ingen. Jeg vilde lige lukke Døren

igen, da jeg i Højde med mine Knæer blev vaer et langt rødt Næb og en smudsiggraa, fjereit Krop paa et Par lange røde Ben. En Storf!

„Undskyld,“ jagde jeg, „var det Dem, der bankede paa?“

„Ja!“

„Hm! ja, saa maa De virkelig være gaaet fejl, højtærede, for jeg er Ungkar!“

Mit fjerede Besøg lagde Næbet tilbage hen over Styggen og lo, saa det knæbrede.

Skøndt det forekom mig, at denne overstadige Uystighed var lidt utidig, ventede jeg taalmodig. Da den var færdig, lagde den Næbet lidt paa straa, hvilket formodentlig skulde betyde et Slags Skælmeri.

„Maa jeg spørge, er dette ikke et Aviskontor?“

„Jo!“ det kunde jeg jo ikke nægte.

„Ja for det er dette, mit Grinde gælder. For Kesten maa jeg bede Dem meget undskyldte mit Udseende, (den saa ned ad sine snavsede Ben) men jeg kommer lige fra Rejsen og har ikke givet mig Tid til at gøre Toilette. Jeg skal sige Dem, vi er jo lidt sent paa Færde i Aar.“

„De kommer maaste lige fra Egypten?“

„Ja vel. Det vil sige, jeg opholdt mig nogle Dage omkring Neapel, da jeg hørte af en Flok Graagæs, at det var saa ja!t med Sne og Is her oppe hos Dem.“

„Er der noget nyt fra Egypten?“

„Na, hvad skal man sige, de ligger jo midt i Høsten nu. Da jeg rejste, var Heden begyndt at blive generende. I Nildalen slog Jorden Revner af Varme og var somme Steder saa hed, saa den brændte Fødderne. Og Eumpenes Næb begyndte at blive giftig, saa selv de indjødte blev sløve og træge. De røde Flamingoer var det rent snavs med, de traskede omkring med hængende Næb, og selv den hellige Ibis havde ondt ved at holde sin Værdighed vedlige, skønt den for nylig havde sejret over en Flamingo ved et Valg. Den spankede nok omkring og stal Næbet i Vejret for at dupere Racket; men det havde ingen rigtig Art, eller gjorde ingen rigtig Virkning paa de sløve Gemhytter. Naa, vi var jo nu alle sammen lidt gamle i Tjenesten og Respekten for hans Hellighed var sundet betydelig ind. Hans Glansperiode er den, naar Trækfuglestærerne

kommer fra Nord med Rekrutterne, for de jaldet alle i Staver af Beundring over hans hvide Skabning og krumme Næb.

„Hvordan lever Reptilierne?“

„De har det bedst i denne Tid. Krokodillerne ligger og dørner af Hjertens Lyst i deres Sumpuller og aabner kun Gabet af og til for at jnappe en Gaas, der har været saa uforsigtig at lade sig narre af den Gravens Stillehed, der hersker.“

„Ja saa! Vore Reptilier her i Nordlesvig holder nu mest af Wender. Nypropo! De talte om Abiskontoret?“

„Ganste rigtig! Jeg vilde gerne have nogle Hieroglypher ind i Bladet —“

„Hvad for nogle Glypher?“

„Ja, undskyld mit Sprog, jeg har ikke ganste vænnet mig fra det ægyptiske endnu. Desuden er jeg lidt træet efter Rejserne —“

„Na, jeg beder mange Gange om Forladelse, at jeg ikke før har budt Dem en Stol.“ Og jeg sprang hen til Bordet, men kom pludselig til Besindelse om det latterlige i at byde en saadan Gæst en Stol, og standjede forbløffet.

„Hvad jeg vilde sig — æ — æ —“

Jeg løb fuldstændig sur i Situationen og stirrede forfippet og hjælpeløs paa min jælsomme Gæst. De almindelige Høflighedssformer slog ikke til her, fælte jeg.

Storken saa paa mig med et Blik, som jeg vilde kalde bedende, dersom jeg var vis paa at have tolket det ret.

„Gør Dem bare ingen Ulejlighed, Hr. Redaktør. Dersom De blot vil tillade, at jeg i Deres Nærværelse trækker det ene Ben op, saa —“

„Beware, gener Dem bare ikke!“ raabte jeg og aandede lettere.

Storken løstede lidt paa den venstre Binge og trak venstre Ben op under Bugen.

„Se saa, i denne Stilling kan jeg holde ud at staa, saa længe det skal være.“

„Det kunde jeg ikke!“ tilfød jeg med en barnlig Naivitet, der maa have været rørende.

„Mit Grinde hos Dem var det at saa indrykket i Bladet en Bekendtgørelse om en Lejlighed.“

„Naa! De er sagt op?“

„Na, nej, ikke just det. Jeg — naa ja, jeg skal fortælle Dem det, som det er. Jeg har hidindtil boet her i Byen, og jeg kan heller slet ikke klage over Lejligheden eller Varterne saadan — isaaan direkte, nej det var Synd! Men ser De, jeg holder nok af at opdrage mine Børn i en sund Naturlighed.“

— Og det kan De ikke saa Lov til,“ tillod jeg mig at ytre, „De, som bor højt over alle vore Laabeligheder.“

„Nej, jeg kan ikke. Ser De, jeg bor jo aldrig højere, end at mine Børn oppe i deres Rede nok kan høre, hvad Folk taler om nede i Gaardene. Det kan derfor ikke undgaaes, at de maa komme under Vejr med, at de voksne her i Byen ikke taler det samme Sprog til Børnene, som de taler indbyrdes.“

„Naa og saa?“

„Ja, ser De, Børn er Børn, som De jo ved — om Forladelse, nej, De er jo Ungkarl — naa, nok er det, jeg har i de sidste Aar haft mange Bryderier, fordi mine Børn absolut vilde have, at jeg og Mo'r skulde tale Tyst til dem, lige som de hørte Folk nede i Gaarde og Koffener tale til Børnene og til Hundene. — Men det vilde vi selvfølgelig ikke vide noget af, hverken Mo'r eller jeg. Folkesproget er nu mit Sprog — hvad enten det nu er ægyptisk eller det er danskt — og hvad de gamle taler, skal virkelig ogsaa Ungerne finde sig i at tale, skulde jeg mene! Naa, alligevel har dette Barnepjank givet Anledning til Familietvist, og i Aar har jeg bestemt mig til at flytte ud paa Landet, hvor man er mere naturlig, efter hvad jeg hører.“

„Naa jeg være saa fri at spørge, hvor det kan være, at De søger en Lejlighed gennem et Blad? De har jo den lykkelige Erue at kunne løfte Dem paa Deresvinger højt op over Tagene og i et Par Timer staa Dem et Overblik over alle Egnens Storkelejligheder.“

„Desværre!“ sagde den og hang pludselig med Næbet; „desværre har jeg paadrøget mig en alvorlig Djenstgødsom inde i Kjøben —“

„Åh! den ægyptiske Djenstgø!“ udbrød jeg lidt ænaitelig.

„Og da jeg kom her op, var Encen endnu ikke borte, den blændede mine syge Øjne, og nu er jeg saa nærsynet, at jeg maa flybe meget langt for at kunne orientere mig“.

Da jeg havde lovet at meddele Bladets Læsere, hvad den

ønstede, stak Storken Næbet ind under den højre Vinge og tog en Daddel frem, som den lagde i min Haand.

„Fenge har jeg ikke at give Dem; men her giver jeg Dem denne Frugt, som jeg har plukket til Dem og baaret i mit Næb under Flugten Tusinder af Mile over Erkenens Sand, over Hæve, over stridende Strømme og brusende Vandfald, gennem Røgen fra Vesuv's Krater over Italiens duftende Orangelunde her op til Deres kolde Nord. Vær saa god! Den er af dette Mars Høst, vokset i Dalen ved en afrikansk Sø. Far vel!”

* * *

En Kirkegaard.

En god Fjerdingvej nordvest for Flækken Logumkloster hæver sig brat op af den flade Egn et temmelig betydeligt Højdedrag. Mod Vest skraaner det jævnt af, mod Øst er de bratte Skrænter højt og her bebojede med Krat og Smaaskov. Den med Træer bebojede Bakkestraaing kaldes Tornskov, og et Par Gaarde ved Bakkens Fod mod Øst har jaaet samme Navn.

Dette Bakke drag, der fra Landsbyen Norreløsum i en Bredde af $\frac{1}{8}$ Mil strækker sig en god halv Mil mod Syd i lidt vestlig Retning, hvor det falder brat af ved Sognets Kirke, vækker saa meget mere Opmærksomhed, som det skyder sig frem i det bare, jævne Landskab som en Bynt ud mod Havet.

Dette pludselige Brud paa Landstabet's almindelige Karakter har selvfølgelig ægget Forfatternes Hang til Gissninger stærkt, og det er ikke saa underligt, at nogle har fundet paa at bringe dette Højdestrøg i Forbindelse med Havet i ældre Tider. Saaledes siger J. N. Schmidt i sin Topografi, at denne Række af lymbegroede jandede Banker, aldeles isolerede, synes at være en Levning af Klitterne ved en ældgamml Strandbred. Den senere Forfatter Trap holder sig i sin Beskrivelse af Bakke draget næsten ordret til Schmidt, men har udeladt Formodningen om Klitterne, der vel ogsaa nok er lidt dristig.

Det højeste Punkt paa disse Højder kaldes Vognshøj. Professor Johannes Kof (tidligere Præst i Burkal) tilføjer i sit Værk: „Dei danske Sprog i Sønderjylland“, at Navnet kommer af Mandnavnet Vogn. Trap kalder Højen Vognshøj (Vogn eller Vagn er imidlertid ogsaa et gammelt

nordist Marksnavn.) Vognshøj er 199 Fod høj. De tytte Maalinger har nok faaet ikke saa lidt mere ud af det, man siger 216 Fod. — Hvad enten det ene eller det andet er rigtigt, er Højden ikke just overvældende. Til Sammenligning kan tjene, at Højskamling maaler 363 Fod, Højbjerg ved Gravenshoved 312, store Fjellumshøj ved Nustrup 242 Fod, Pothøj ved Vedstrød 270 Fod. Men disse Højder fremkommer som oftest ved en jævn Stigning af Landet i flere Miles Strætning, medens Bakkebraget med Vognshøj hæver sig brat op af den lave Vestflette til en Højde, der overstiger selve Landryggens Gennemsnitshøjde (180 Fod.)

Set fra Løgumkloster Kirkes Taarn tager denne stejle Bakkekrælle sig ud som en mægtig Fætte, der har strakt sig til Hvide paa en Eng, og Vognshøj tager sig ud som en Borte paa Fættens Kæmpelegeme.

Til Sammenligning for de næmest boende kan tjene, at Løgumkloster Kirke til det øverste af Korset over Taarnet, hvor Synaslederens Spids er anbragt, maaler 130 Fod. Utsaa vil man ved at stige op paa Vognshøjs Top være 69 Fod nærmere ved Skyerne, end om man krøb op ad Taarnet paa Løgumkloster Kirke og satte sig paa Synaslederens Spids, hvilket Sæde desuden turde blive lidt ubekvemt i Længden.

J rigtig Erkendelse heraf var det, at jeg og en god Ven Paaskelordag Eftermiddag kravlede op ad denne Bakke. Set fra Løgumkloster Kirketårn tog vi os formodentlig ud som et Par Myrer, eller som et Par Lillepuier, der var i Færd med at klybe op paa Gullivers Kæmpekrop.

Jeg havde ikke været paa Vognshøjs Top siden Drengenaarene, da man havde ulige større Interesse af at faa det Stykke Brød med Frikadellepaalæg, som Moder havde stuet os i Lommen, sat til Livs, end i at gøre Jagttagelser. Og min Forventning var derfor en Del spændt. Vi havde lovet, lige som Lohs Hustru, ikke at se tilbage, før vi naaede Højens Top, og vi holdt Løftet. Men vi hørte jo ogsaa begge til det stærke Køn.

Vi var naaet op paa Bakkens Kam. Der joråu os laa Højen, omgivet af noget jorkrøblet Eggetræ, der med sit viæne, gule Løv hang om Højens Tinding som nogle forpjussede gule Haartjavsler.

Nore Fødder traadte lidt forsigtig i Krattet og Lyngen. Vi

havde allerede set et Glimt af et broget Firben og en Snog, og Omgivelserne her oppe var bekendte for at have Overflod af Hugorme. Det var den første varme Dag i Mar, og Rytet lod til at komme frem af sine Huller for at sliffe Foraarsjol.

Vi stod nu oppe paa Højens Top og lod Blikket løbe omkring. Vor Forventning blev ikke skuffet. Det var et prægtigt Skue. Hvor hen Blikket vendtes, laa udbredt foran os en jævn Slette, der syntes at strække sig i det uendelige.

Der neden under os i Forgrunden ligger Flækken Løgumkloster med sine røde solbestinnede Tage og sin smukke Kirke. Som den ligger der paa den jævne Flade, ligner den en Dulkeby fra Myrnborg, der er stillet op paa et Bord. Som et Sølvbånd slynger Aaen (Løbækken) sig gennem det grønne Engbælte ind til Bøen. Man kan med Øjet følge dens Bugtninger.

Synskredsen er uendelig vid. Alle Smaaforhøjninger i Terrænet, som man der nede lægger Mærke til, flyder ud, jete fra denne Højde, gaa op i Egnens store Flade, som i en højere Enhed, og brede sig ud til en uendelig Slette, som Foraarssolens skarpe Lys stryger hen over, men uden Brydninger, og giver en matgraa Farve, der længere nede i Synskredsen antiager en blaauende Tone. Der er intet, som standser Øjet, eller forvirrer det; Blikket løber med et vist Velbehag hen over Heder og Marker, Moser og Skær, Landsbyer med hvide Kirker, enlige Huse og Gaarde, i hvis Ruder hist og her Eftermiddagsolen luer med et rødt Skær. Videre og videre gaar det ud ad, uden at man løber Panden mod Himlen. Det er som Himlen nøler med at jævne Jorden. Endelig langt, langt ude ved Synskredsens yderste Rand møder der Øjet en blaalig Taage, som man ikke ret ved, hvad er, om Huse, Jord, Vand, Skov, Himmel eller Skyer — men et føler man, nu er man færdig, nu er det forbi — Blikket har løbet Linen ud.

Langt inde mod Vest ses en smal, hvid Stribe af Vesterhavet og bag ved en mørk Stribe, Røms. Men det kunde ogsaa være en Stribe Himmel og en Skystribe, føler man. Eller det kunde være den jamme Fremtoning, som iagttages her ude næsten hver Dag, særligt om Foraaret, naar Nattekulden afvælses med stærk Solvarme om Dagen. Paa saadanne Dage fremtræder ofte yderst ude i Synskredsen Kirker og Bøer, som om de svæ-

vede oppe i Luften. Denne Fiktion fremkommer derved, at der imellem Bestrueren og umiddelbart foran disse fjernere Genstande ligger et sidt og fugtigt Rose- eller Engdrag, som Solvarmen har faaet til at dampe. Og denne Stribe Damp kan Øjet i saa stor Afstand ikke seelne som Damp, men tager den for en Stribe Himmel, hvorved de bag ved liggende Genstande kommer til at fremtræde for Øjet som svævende i Luften. Er der et bredt Bælte af den hvide Damp imellem Øjet og de hjerne Genstande, kan disse tage sig ud som svævede de et godt Stykke oppe i Luften, teguede af mod den blaa Himmel. Det er ikke sjældent, at fremmede, naar de ser slikt Syn, bilder sig ind bagefter at have set et Fata Morgana (Luftspejling), og man fejler næppe meget, om man betegner Beretningerne om Luftspejlinger paa den vestlige Slette som Skuffelser af denne Art.

Der er mange, der har forsøgt at tælle Kirkerne, som kan ses fra Vognhøjs Top. Det højeste Tal, nogen er naaet til, skal være 36, hvilket Tal vil sige meget paa en svagt befolklet Egn som her.

Da vi havde set os mæt paa den vide Udsigt, vendte vi Blikket til de nærmere Omgivelser. Og det, vi her saa, var ikke mindre interessant.

Nord for den Høj, vi stod paa, Vorten paa Kæmpens Lege-
ne, saa spredte med korte Afstande imellem hinanden en Mængde af lignende Vorter nogle større, nogle mindre. Disse Høje ligger iaaede i stor Udstrækning og i Snesens hele Bakketammen over og er bevoxede dels med mørk Lyng, dels med noget Smaafrø af Eggekrat, der, som en laadden Haarbedækning paa Kæmpens hvælvede Bryst, læg sig hen over den luggroede Jord.

Sjnd for Højen var Krattet mestendels ryddet. Bløven var gaaet hen over Terrænet og havde lidt efter lidt tæmmet det vilde Udseende under sin civiliserende Indflydelse. Men en opmærksom Jagttøget vil endnu hist og her midt paa Agrene eller Bløvejorden lægge Mærke til bølgefornige Forhøjninger. Man aner, at Spaden her har taget det øverste Lag, at saa Bløven og Harven har sleet Kanterne i Narenes Lob, indtil disse Høje til sidst har båret sig for den nivellerende Fernhaand og er gangne med under Naget i Døgnets Kamp for Brødet.

Der er ingen Tvivl om, at vi her har med en værdifuld

Levning fra den barbariske Oldtid at gøre, en Levning, som vore Dages Barbarisme er i bedste Færd med at ødelægge. Der er ingen Tviv om, at alle disse bølgefornige Forhøjninger i Jordsmønnen og alle disse Høje, som endnu er uberørte, i alt Fald af Floven, har gemt eller endnu gemmer paa henjuldrende Ben af vore Forfædre.

Jeg søgte som en Lustning fra Hedensold gaa hen over mit Hoved. Det er jo en Kirkegaard, vi stod paa.

En Fædrenes Kirkegaard!

Sælsomt greben af denne Tanke satte jeg mig ned paa den Sten, som den tykke Generalstab har rejst paa Højens Top og lod mit Blik glide hen over alle disse Grave, hvor næppe nogen kyndig Archaolog har sat sin Fod, eller har mindste Anelse om.

Der var ikke hyggeligt paa Fædrenes Kirkegaard. Børnene hygger ikke om Gravene her. Der pranger ingen Marmorstøtter med luesjorgholdte Indskrifter, der forkynde den hedengangnes Fortjenester. Og hvor er det AftendeRosenflor om Sommeren, der fortæller den fremmede, at de døde mindes af de levende? Der er ingen Blomster. Rævlingæris og forkrøblet Krat opjører en balkantist Dans hen over Gravene, og Vestenvinden tuder i Horn dertil. Og Døler og giftigt Rhyb holder til Huse i Tuerne og lægger deres Hugel i Urterne mellem de smuldrende Benrester.

Tys! hvad var det?

Vi lyttede og saa paa hinanden. Var det ikke en Lyd, som af en Hakke? — Der løb den igen, ikke langt borte. Det var maaste en Skattegraver!

Na, hvad! Solen stod jo højt paa Himlen. Mit Knæ var jo ganske varmt af dens Straaler. Og hvem graver efter Skatte ved højlys Dag. Jagen er saa iøstet, at han ikke nok ved, at sliig Færd maa ske ved Midnatstide og helst naar Hundene tuder ad Sig ned i Byen og Uglerne skriger fra Kirkeetaarnet Saa Inklus det bedst.

Min Ven, der havde rejst sig fra sin liggende Stilling for at se sig om, slog Benene af min Romantik ved følgende ædruelige Ord:

„Jeg kan se hans Kasket!“

„Hvad kan du se?“ raabte jeg og faldt ned af Stenen.

„Det er en Arbejdsmand, der rhydder i Krattet derne. Jeg

kan se hans Kasket af og til komme frem over Busken."

"Lad os gaa derned", jagde jeg, "maaske kan han give os Oplysning om alt dette her".

"God Dag og Gud hjælp! Det er et svært Arbejde, De har for."

"Na, ja", sagde Manden og tørrede Sveden af Panden, "det kunde jo være lettere."

"Sig mig, er der aldrig blevet gravet i disse Høje her omkring?"

"Jo, vel er der det."

"Har man intet fundet?"

"Saamænd har man saa. Efter hvad man siger, er der fundet baade Guld og andet Stads, men det er nok længe siden. I min Tid er der ikke fundet andet end som nogle Genstande af Sten og Bronze. Jeg selv har fundet en Flintkile og et Stykke Sten med Bogstaver paa."

"Med Bogstaver paa!"

"Ja, det saa i det mindste jaadan ud."

"Bor De langt her fra?"

"Nej. Hvis De kan se det lille Hus der inde, der bor jeg, og hvis De ønsker at se disse Genstande, vil jeg følge med Dem hjem."

Ja, det ønskede vi nok.

"Men, sig mig, er der ikke blevet gravet i de sidste Aar?"

"Jo, vi gravede saamænd i Gaar."

"Hvad behager, i Gaar! Fandt De noget?"

"Nej, ikke andet end nogle Potter med Ben i."

Ikke andet!

Det løb mig koldt ned ad Ryggen ved disse Ord: Ikke andet end Potter!

"Naa, og hvad gjorde De med disse Potter?"

"Vi fandt fire smaa, en i hvert Hjørne af Højen og en stor en i Midten. De smaa Potter gik i Stykker, da vi tog paa dem, og saa faldt vi Staaerne i den store og gravede det hele ned igen. Har De lyst, skal jeg gerne gaa med Dem hen til Stedet og grave Potten op igen. Det er lige tæt her ved."

Manden tog Spaden paa Rasken, og vi fulgte. Det var inde paa en Bløjemark, han standsede ved en lille Forhøjning i Forbæmonnet. I Midten saas en lille Fordybning. Her satte

Manden Spaden i Jorden og begyndte at grave. Efter nogle faa Spadestik blottedes Manden af en Lerpotte, der maalte henved 3 Kvarter i Gennemsnit, efter hvad jeg kunde skønne. Da vi fik den op, viste det sig, at den var itu. Den maalte ca. 1 Alen i Dybden og indeholdt Slaarene af nogle mindre Potter og nogle halvt henjmuldrede hvide Benrester, blandede med Jord. Potterne havde alle været beskyttede af en Stensætning af mindre Kampesteene, jortalte Manden, og Benresterne havde ligget hvide og skinnende i Potterne, da man fandt dem.

Det var ikke sjældent, der blev gravet i saadanne Høje, dog mest kun i det ryddede Terræn, jortalte Manden. I nogle havde man fundet Gravkamre, Redslaber af Sten og Bronze, Navperler og lignende. Men der var langt fra gravet i alle Høje og i mange kun løselig. Ja, der var endogsaa en Høj, man ikke kunde faa udgravet.

„Man kan ikke? Men hvorfor kan man ikke?“

„Na, jeg ved ikke — man har ofte forsøgt derpaa, men — det gaar ikke.“

„Hvad er der da i Vejen?“

„Na, jeg ved ikke — det skal nok ikke være helt rigtigt der.“

„Naa saadan!“

Nu forstod jeg, hvad Manden mente. Man kunde ikke faa Højen udgravet, fordi hemmelige Magter saite sig derimod, en Overtro, der ofte knytter sig til Kampehøje og endnu er meget almindelig blandt Almuen, sandsynligvis blot en vantroben Levning af vore Forfædres Pietet for de dødes Hvilested.

Vi fulgtes nu med Manden gennem Krattet til hans Hjem. Han havde bare Ben i Træstoene og traadte varsomt i Lyngen.

„Man maa se sig for, Hugormene er saa slemme i denne Tid.“

Mandens lille Hus ligger paa en venlig Plads ved Enden af en grøn Dalløst, der snoer sig ned ad den østlige Straaning gennem Krat og Smaastov. Han har dog maaske næppe tænkt paa, at han har bygget sin Hytte paa en Kirkegaard.

Den friske Vind strøg hen over Husets lille Raalhøve. Eftermiddagssolen skinnede ind paa det gule Teglstensgulv i Stuen. Et Par Smaapijer med gult Horhaar skjulte sig unbeselig bag Stolene, da de blev de fremmede vært, men kunde ikke dy sig for at titte ud mellem Tremmerne af og til.

Manden kom frem med sine Oldjager, en Flintkile og den Sten „med Bogstaverne paa“. Denne sidste viste sig at være en Forstening af en Ledknokkel, maaske Laarbenshovedet, paa hvis Rand der fandtes en Række Strøger og Cirkler, der nok kunde synes at være Bogstaver eller Tegne, men som naturligvis ikke var det.

Da vi kom udenfor, var Solen ved at forsvinde bag Skjen i den vestlige Horisont. Vi fulgte Stien ned gennem Kløften.

Skumringen bredte sin Skygge hen over Fædrenes Kirkegaard. Billedet, som i og for sig var mørkt, men som Solen tidligere paa Dagen havde mildnet, laa nu hensunket i sin mørke Tristhed. Ind over de forkladne Banker med de talrige Smaahøje og gennem Lyngtoppene strøg den skarpe Vestenvind med en sagte sivede Lyd, der af og til døvedes af en gennemtrængende spøgelseagtig Raslen fra det visne tørre Lov i Egkrattet — det var Røsten fra Fædrenes Grave.

En Jdyl fra Heden.

Det har været en varm Dag.

Nu staar Solen som en blegtrød Skive i Vest. Den ser ud, som den er træt af Dagens Byrde og Hede og nu vil lise sig bort fra det hele, uden at nogen mærker det.

Dens Lys ligger endnu ind over den brune Hede. Straalerne falder paa straa og kan bedre finde ind under Tuerne og Lyngtoppene end tidligere paa Dagen.

Smaa vævre Firben stiller deres Hoveder frem under Lyngrøddernes og tager sig endnu et Solbad, før de gaar til Ro.

Et Sted nær ved Bejen, de to dybe Hjulspor, der snor sig gennem Heden, lister en Solstraale sig paa Høsejokter gennem en tæt Lyngbuss ind til en Juglerede, hvor den falder ind til tre Vg og en lille gul Unge, der lige er trøben ud af Skallen. Ungen smækker Næbet op paa vid Gab mod Solstraalen i den Tro, det er noget, man kan æde. Den har jo nu engang ikke bedre Forstand, intet Spor af Verdenserfaring eller Kultur. Thi hvad kan man vel lære inden i et Vg.

Hist hennæ ligger der et lille Hus med Lynntag og Brøndvippe. Op mod Husets Mur har en stor graa Kat slaaet sig ned

og ligger og dovner i Solen, mens en Hane med fem Høns har travlt med at skaffe Føden til sig og sine paa Hyttens lille Mødding, hvad den gør med stort Spræl, knejsende med Hovedet og spjættende ud med Benene, saa Kariteterne røg om Hovedet paa hele Familien.

Et lille Stykke fra Hytten har en ung Kone lejret sig med sit Barn i den bløde Lyng. Konen er meget lustig klædt, næsten i det blotte Linned, med et Skørt knyttet løst om Hofterne, og de bare Ben i Træskoene.

Hun er lige kommen hjem fra Heden, hvor hun har stablet Hedetørv i Stakke. Der inde ser man en halv Snes af saadanne Stakke hæve sig op af Lyngen.

Paa Konens blottede Arme ses Tørvesmulden endnu; den ligger i Linnedets Følde i sorte Strimer, i det blonde Haar og i Djenbrynene.

Nu er hun ibrig i Færd med at give sit Barn, en lille Pige paa 2 Aar, Mælk og Brød af en Lersaal, der staar paa hendes Skød.

Den lille Pige har Øjnene alle Vegne, mens hun spiser, og Moderen har somme Tider ondt ved at ramme den lille Mund med Skeen.

„Bu, bu!“ latter den lille og strækker sin buttede Haand ud mod Høden.

„Ja, ja, spis nu!“

Den lille tager en Skjuld, men rækker atter Haanden ud og denne Gang med et underligt talende Udtryk i de smaa Barnøjne.

„Bu, bu!“

Moderens Øjne følger ubilkaarlig den lille Haands Retning, og med detlidsraab „Jøsjes!“ sætter hun hurtig Skaalet fra sig i Lyngen og giver Barnet Skeen i Haanden. I det samme hun smider Træskoene, raaber hun til den lille: „Spis selv, men du skal være jaa god at spise Brokkerne med!“ og løber ind over Heden.

Koen, der græsede i Nærheden af Tørvestakkene, havde om Eftermiddagen af og til stottet paa en betænkelig Maade hen til disse sorte Tingester, der rejste sig op af Lyngen. Den havde endelig taget Mod til sig og nærmet sig Stakkerne. — Og nu staar den i Begreb med at øve et lumsk Uttentat paa en af dem.

Den borer sine Horn dybt ind i dens Eider, slynger Hedetørvene højt op i Luften og gør sig al mulig Umage for at jævne Stakten med Jorden, indhyllende sig i en Sky af Stov og Lyngriis.

Konen bruger sine Ben, det bedste hun har lært, for at frelse sine Stakke, som hun har rejst i sit Ansigts Svøb.

Den lille Pige strækker først Haanden ud efter Moderen og bevæger de smaa Fingre, som vilde hun drage hende tilbage. Men lidt efter falder hun til Ro. Hun tager Skeen og stikker den ned i Mælkebrødet, men tager den op igen uden at spise. Den Lille er aabenbart ikke meget sulten.

Hun har lige løftet Skeen op af Mælken, da en Hugorms Hoved hæver sig op af Lyngen paa den anden Side Skaalen. Ganske langsomt glider Ormens Hoved ind over Skaalens Rand og ned i Mælken.

Den lille Pige sidder saa stille som en Mus og ser paa, hvorledes Hugormen søger Mælken. Det morer hende aabenbart. Hun smiler. Men lidt efter foregaar der en Forandring i hendes Ansigt. De smaa Djenbryn trækker sig sammen. Et vredt Udtryk drager som en Skygge over de bløde Barnetræk. Hun løfter Skeen og slaar Hugormen over Hovedet med de Ord:

„Ril han væsge bise Bolkkerne med!“

P. Skovby.

Als.

Als, i hvis Favn
jeg voksede op, du min Ø, i hvis Navn
varsomt jeg kæred for Barndommens Minde,
drog jeg i Verden end frem,
skønnere, rigere Egne at finde:
Du er mit Hjem,
hvor endnu Kornet paa Fædrenes Jord
bølgende gror.

Ret imod Nord
fra Sundeveds Bakker og frødige Jord
Sundet dig skiller med blinkende Fure.
Her ved den krogede Bugt
ligge med Straatag og kalkede Mure
Byerne smukt,
mens over Bølgen i Sollyset gli'r
Masternes Spir.

Ovre i Øst
fra Drejet til Nakken din langstrakte Kyst
spejler i Lillebelt Skrænter og Skove.
Staar jeg ved Bøgenes Rod,
strider mod Stranden den vindvakte Vove
under min Fod,
medens mit Blik over skumhvide Bryn
støjer mod Fyn.

Fædrenejord!
Den Mand, som var Barn, hvor din Bøgeskov gror,
ejer din Vaarkraft i Arm og i Aare.
Vi vil bag Plov og i Baad
værne din Ære og fribaarne kaare
arvtagen Daad,
bære dig stærkt gennem Tiderne frem,
ønske vort Hjem!

Jakob Nielsen.

Bladesaine.

Elfas er et skønt og rigt Land, og intet Under er det, at Elfasjerren elsker sin Hjemstavn og er stolt af den. Hvorhen i Verden han end drager, saa længes han stedse efter de grønne Enge, de frodige Marker og de høje, skovklædte Bjerge. Vaaren kommer tidligt her i Rhindalen og i de lune Dale mellem Vogesernes Fjælde og hele den lange Sommer igennem dæktes Dale og Fjælde af et Mylder af Blomster. Elfasserens Ulyst til at forlade sin Hjemstavn har medført, at Landet er meget stærkt befolket. Elfas har en Befolkning paa ca. $1\frac{1}{4}$ Million, hvilket omtrent svarer til Folkeantallet i det nuværende Jylland, men saa omfatter Elfas kun et Omraade, der næppe svarer til en Tredjedel af Jyllands Areal. Naar man saa ogsaa tager Hensyn til, at store Strækninger i Elfas er dækket af Skove, vil man forstaa, at Landet er tæt befolket. Der er mange Smaabyer i Elfas, kun saa store; Hovedbyen, Strasborg, har ca. 150,009 Indbyggere. Derimod er Landsbyerne store, man træffer paa Landsbyer med 3000 Indbyggere og derover. Jorden er udskiftet i mange Smaalodder, saa en Bonde i Elfas sædvanlig kun har et Par Stykker Kvæg, hvilke han ogsaa bruger som Trækdyr. Ved Siden af Landbruget findes der ogsaa en ret betydelig Industri i Elfas, og en stor Del af Landsbyernes Befolkning er en Tid af Aaret beskæftiget i de store Skove, hvor Arbejderne Uger igennem bor i primitivt sammensømrede Hytter. Stenbrud, Kul- og Malmgruber findes der ogsaa i Vogeserne, endog Djetilber er der i Elfas.

Intet Under, at dette frugtbare, af Naturen rigt udstyrede Land, er bleven et Stridens Væble mellem to store Nationer. Elfas er den

Valplads, hvor saa mangen blodig Døst er bleven udkæmpet, Baab-
nenes Brag og Kanonernes Lørden har givet Genlyd mellem Fjæl-
dene, mangt et Hjem er bleven hærget og lagt øde af Krigernes Skæ-
rer, de enkelte Individier blandt Befolkningen er bleven revet med ind
i Krigens Malstrøm, er gaaet til Grunde eller blevet til sørgelige Men-
neskebrag.

Elfasserne er et fredsælt Folk, men Blodet ruller hurtigere i deres
Aarer end hos os Nordboer, Videnskaberne kommer lettere i Kog hos
Sjællands Mænd og Kvinder, og er Videnskaben først sluppet løs, da fæ-
rer den let det enkelte Menneske til Ulykke.

I det følgende skal der fortælles om en ung Kvinde, et af den
sidste Krigs Ofre, et blandt Tusinder. Os tilkommer det ikke at dømme,
hverken hende eller andre, men Krigen bør vi fordømme og de Mænd,
der har manet den frem. Krigen er den største Skampet paa vor
Tids Kultur, den bryder alt det gode ned, som Slægt efter Slægt
møjsommeligt har bygget op.

Madeleine Guilbert er født og opvoxt i en af de idylliske
Dale i Vogeserne, hvor en Landsby i Dalbunden ligger som en lille
Verden for sig, omgivet som den er af høje skovklædte Bjerge paa alle
Sider. Hendes Fader var Bispekræmmer, drog omkring i Landsbyerne
og solgte Lommeure, Brillor, Knive, Urkæder og lignende Genstande.
Baade han og hans Hustru var franskfødte, og kort Tid efter deres
Bryllup var de flygtet til Rosweiler, som Landsbyen hed, hvor de
haade købt et Hus med en lille Jordlod, som Konen dyrkede, mens
Manden drog omkring med sin Kasse paa Rakken. De øvrige Beboere
i Rosweiler var ellers tysktalende, som den overvejende Del af Elfas-
serne er. Men isøvrigt er der ingen dybe nationale Skel mellem de
franktalende og de tysktalende Elsfasere, idet de alle først og fremmest
føler sig som Elsfasere.

Den lille Madeleine levede en lykkelig Barndom her i den afsteds
liggende Landsby, hvor hun og hendes Søstrende, to Drengene og en
Pige, levede med Landsbyens Børn, plukkede Bær og Blomster i

Stovene, platrede op ad Tjældene og hjalp Moderen med Arbejdet paa den lille Jordlod.

Da Drengene blev voksne, gik de paa Arbejde i Stovene og var borte fra Hjemmet i Ulgevis. Madeleine gik ofte sammen med Søsteren og Moderen i Stoven for at samle Rvas, som de bandt sammen i Knipper og bar hjem paa hovedet. Kvinderne i Elsas bærer nemlig altid deres Bnrder paa hovedet, hvad der bidrager til, at de elsassiske Kvinder har en paafaldende rank, majestætisk holdning.

Da Madeleine var 18 Aar, drog hun til Strasborg, hvor hun tog Plads som Tjenestepige. Før Krigen havde Strasborg en stærk, tysk Garnison, en hel lille Hærstyrke havde Tyskerne samlet i den gamle Fæstning ved Rhinen. Inden et Aar var forløben, var det da ogsaa hændt, at en ung Vagtmester ved et Husarregiment var bleven rasende forelsket i den meget smukke Madeleine. Det er vanskeligt at afgøre, hvorvidt det var Vagtmesteren selv eller hans med guldne Snorer besatte Inseblaa Uniform, der mest tiltrak den unge Pige, men fort at fortælle, hun gav ham ingen Kurs, den unge Vagtmester, der var fra Brandenburg, og den elsassiske Pige blev Kærestefolk.

Franz Lehmann, som Vagtmesteren hed, var i Grunden en ifikkelig Tyr, og han forguede sin smukke Kæreste. Da de havde været forlovet nogle faa Maaneder, skete der noget, som brat afbrød denne Tid; det traf nemlig op til Krig mellem de to gamle Arvefjender, Frankrig og Tyskland, og Franz Lehmann maatte rykke med sit Regiment til den fransk-tyske Grænse. Madeleine lod sig overtale til at lade sig vie til Franz, inden han drog i Felten, og faa Timer inden hans Regiment red ud af Strasborgs Porte, blev de to unge Mennesker viet sammen af en Præst. Det var det, man kaldte Krigsvielse, og af den Slags Bryllupper blev der holdt mange i Tyskland i de bevægede Dage i Sommeren 1914.

Madeleine tog bevæget Afsted med sin Ven og vendte tilbage til sin Gerning hos den Familie i Strasborg, hvor hun tjente. Faa Dage senere fandt de første Sammenstød Sted mellem Tyskerne og Frankmændene, og de Steder, hvor Madeleine havde færdedes som Barn,

blev Krigsfkueplads. Kanontordenen kunde høres fra Strasborg, og Madeleine var bekymret, baade for sin Mand og for sine Forældres og Søstendes Skæbne. Hun var gerne ilst hjem til sine Forældre, men det kunde ikke lade sig gøre, det var forbudt enhver Civilperson at rejse i Elsas, hele Elsas blev betragtet som Krigsfkueplads.

Det var en haard Tid, der oprandt for det allassfiste Folk, alle værnepligtige Mænd blev ført bort fra deres Hjemstavn og bragt til Tyskland, alle i Alderen fra 17 til 45 Aar. Ustydige Mænd og Kvinder blev fængslede, ja, nogle blev skudt som Spioner, de fleste af disse sidste var sikkert aldeles ustydige.

Madeleine modtog flere Gange Breve fra Franz, men først efter to Maaneders Forløb modtog hun gennem en Veninde Efterretning fra sit Hjem. Det var Efterretninger saa sorgelige, saa de maatte ryste hende dybt. Hendes Fader var bleven skudt af en tysk Patrouille, som havde mødt ham paa Vejen, hvor han kom gaaende med sin Kasse paa Rakten. De tyske Soldater havde uden videre antaget ham for en Spion. Begge hendes Brødre var forsvunden, ingen vidste, hvor de var bleven af, man antog, at de havde søgt Tilflugt bag de franske Linjer, men muligvis kunde en Kugle ogsaa have gjort Ende paa deres unge Liv. Hendes Moder og Søster befandt sig i Rosweiler, hvilken By dog nu ikke var udsat for Ødelæggelse, idet de franske Tropper havde trukket sig et Par Mil tilbage, hvor der nu kæmpedes en stadig Guerillakrig i Vogesernes Skove.

Madeleine blev saa overvældet af disse sorgelige Efterretninger, saa hun i Begyndelsen intet sansede. Hun gik de første Dage derefter omkring som en Svøngænger. Hver Aften laa hun i sit Kammer foran Krucifikset, som hang over hendes Seng, mens Rosenkransens Perler gled gennem hendes samlende Fingre. Efterhaanden kom der Ro over hende, men det var saadan en underlig, truende Ro. Der var vokset et Had frem i hendes Sind, et Had til det Folk, hvis Soldater havde dræbt hendes Fader, og hun hadede nu den Mand, som hun var knyttet til ved Ægteskabets Bånd. Da hun nogen Tid efter modtog Brev fra Franz, rev hun efter at have læst det, Brevet i Stumper.

Samme Dags Aften bandt hun sine Gjendele sammen i en Bylt og forlod stiltiende Huset. I Nattens Mørke sneg hun sig ud af Fæstningen og begav sig paa Vandring hjem til sin Moder.

I det lille Hjem i Rosweiler var meget forandret, Sluen genlød ikke mere af Spøg og Latter som i tidligere Dage. Naar Madeleine, hendes Moder og Søster om Vinteraftenen sad omkring Bilæggeronen, var deres Ansigter alvorlige, og naar saa Kanontordenen fra det fjerne lød ind til dem, kunde Moderen og Søsteren fare sammen af Skræk. I Madeleines Djne lyste da ofte et ildevarslende Glimt, det var Hadet, som ulmede i hendes Hjerte, der var i Færd med at bluse op til en vild Lidenskab, som truede med at kvæle enhver blidere Følelse i hendes Bryst. En Dag, hun var gaaet ene ud i Skoven for at samle Brænde, traf hun Svinehyrden Joseph Raffner. Han var en Mand mellem de halvtreds og treds Aar, hans Ansigt var indrammet af et stort, sort Fuldstæg. Stor og stærklemmet, som han var, kunde han godt staa Model til en Røverhøvding. Det bedste Køn havde han heller ikke i Landsbyen, Folk gnedede ikke hans skulende Blik. Lige siden han var en ung Knøs, havde han vogtet Landsbyens Svin i de store Skove, og det ensomme Liv havde sat sit Præg paa ham. Han var hidsig af Natur, og mere end en af Landsbyens Mænd var Mærke af hans Kniv, der altid sad løs i Steden, naar de kom op at skændes og slaas ved Drickelag i Landsbykroen.

Overfor denne Mand kom Madeleine i Samtalens Løb til at robe sit grænseløse Had til sin Faders Mordere, og Joseph Raffner forstod, at han her havde fundet et Redskab, han kunde bruge. Svinehyrden stod nemlig i det franske Efterretningsvæsens Tjeneste. Dette var et farligt Arbejde; blev man opdaget, kostede det Livet, men der var Guld at tjene, og dette var for Joseph Hovedsagen. Det var en let Sag for ham at overtale den unge Kvinde til at spionere for Franskmændene. Her øjnede hun en Lejlighed til at hævne sin Faders Drab. Hendes Kinder blussede ved Tanken om, at hun skulde hjælpe med til at jage de forhadte Tyskere ud af Landet.

En Mils Vej fra Rosweiler ligger paa en stejl Fjældtinde Ruiner-

ne af et gammelt Bjærgslot, næsten utilgængeligt, omgivet af Skove, fjernet fra menneskelige Boliger. Her oppe mødtes til aftalte Tider : Nattens Mulm de Mænd og Kvinder, der havde sammenført sig for at tjene den franske Hær som Spioner. Det var et meget blandet Selskab, her mødtes; nogle var drevne til denne Gerning af deres brændende Fædrelandskærlighed, Kærligheden til den Nation, der for dem stod som den ædlest og bedste af alle Nationer; andre havde ladet sig hørve for at tjene Guldstykkerne, som de franske Agenter bragte dem som Belønning, og der var enkelte, som kun var opfyldte af Tanken om at hævne Uret, der var øvet imod dem. Til disse sidste hørte Madeleine.

Da Vaaren atter holdt sit Indtog i Elsas, forlod Madeleine atter sit Hjem, slog Følge med en omrejsende Bøglertrop og drog med denne fra Bn til Bn. Særlig besøgte Bøglerne de Steder, hvor de tykke Tropper laa i Kvarter. I Landsbykroerne spillede de mandlige Medlemmer paa Violin og Harmonika, og Soldaterne traadte Lansen, enten med dem selv, eller med dem af Landsbyens Piger, som var villige dertil, og nogle var der altid, som var villige. De kvindelige Medlemmer af Troppen udførte et eller andet Kunststykke eller opførte Solodanse. Madeleine vakte overalt Opmærksomhed ved sin ualmindelige Skønhed. Naar hun dansede omkring paa Gulvet med Hænderne støttet paa Hosterne, vuggende Øvertroppen i Takt med Musikken, da fulgtes hun af Soldaternes lystne Blikke. Officererne bød hende Vin, hun drak og kinkede med dem, alt imens hun smilede huldtsaligt til dem og bedaaede dem i den Grad, at hun loffede dem til at fortælle alt, hvad hun ønskede at vide, hvorfra de kom og hvorhen de agtede sig, hvilke Afdelinger der laa dette eller hint Sted. Alt forstod hun at faa loffet ud af dem under Stæmt og Spøg, saa ingen anede Uraad.

Men hændte det saa, at en eller anden blev for nærgaaende og fornærmede hende, da kunde hun gribe inden for sit Skjoleliv, og en lille, spids Dolk blinkede i hendes Haand, mens hendes Øjne tindrede med ildevarsende Glød; den paagældende maatte saa stjndsomt trække sig tilbage.

Saaledes fartede Madeleine omkring Aar efter Aar, mens Kri- gen gif sin Gang, eller maaske rettere sagt stod stille, idet alle Tysker- nes voldsomme Angreb blev afværget, og Franskmændenes Front i Vogeserne stod som en Mur. Dag for Dag lød Kanonernes Drøn ud over Elsas, det var som Krigen ingen Ende skulde faa. Af ikke ringe Betydning for Hærene var de Efterretninger, der gennem Spioner ind- hentedes om Modstandernes Bevægelser. Hver Hær havde sine Spi- oner ude. De Efterretninger, som Madeleine og hendes Fæller ind- hentede, blev ad forskellige Veje bragt til den franske Generalstabs Kundskab. Menneskets Opfindsomhed er jo stor, og der gives en Røgle, som kan aabne alle Døre, et Middel, der baner Vej overalt, det er Gul- det. Gennem Tiderne har Menneskene trællet for dette usle Metal, har myrdet hinanden for at faa det i Eje, faa mangen en har solgt sin Sjæl for Guld.

Saa var det i August 1918. Kriegen havde været i fire lange Aar. Tyskernes og deres Forbundsfællers Kraft var ved at ebbe ud. Op- løsningen begyndte at brede sig inden for deres Hære, og med en sidste fortvivlet Anstrengelse søgte Tyskerne at bryde gennem deres Mod- standeres faste Mur paa Vestfronten, men selv deres Førere troede ikke længere paa Sejren. Natten forud for Marie Himmelfart, den 15. August, var aftalt til Møde mellem de sammenførte oppe ved Slotsruinen. Samme Aften sent kom en Deling Husarer ridende til Rosweiler. Feltgendarmet havde faaet Nys om Sammenkomsten deroppe i Bjergene, og den nævnte Afdeling var sendt ud for at paa- gribe de Sammenførte. Tilfældet vilde, at Madeleine var bleven opholdt under Bejs, saa hun først i samme Time var naaet til Ros- weiler, da Husarerne red ind i Landsbyen. Først troede hun, at det gjaldt en Eftersøgning efter Desertører, som det paa dette Tidspunkt vrimlede af i Vogesernes Dale, men da hun saa, at en Snøs Mand, ef- ter at have overladt deres Heste til Kammeraterne, til Fods begav sig op i Stoven i Retning af Slotsruinen, anede hun Uraad, og løb ad skjulte Stier af Sted for at advare sine Fæller. Bludjelig blev hun

grebet af en kraftig Haand, og straks efter lyfte Stæret fra en Lomme-lægte ind i hendes Ansigt. Da lød der et Raab: „Madeleine“, og Haanden slap sit Tag, det var Franz, hendes Ægtefælle, som stod foran hende. Han slog Armene omkring hende og vilde drage hende til sig, men hun sled for at rive sig løs fra ham. „Slip mig“, raabte hun med hæst Stemme. Men Franz knugede hende tættere i sine Arme. „Nej, nu slipper jeg dig ikke igen“, udbrød han.

Da pludselig udstødte han et Skrig og tumlede bag over, Madeleines lille, spidse Dolk havde ramt ham i Hjertet.

Et Øjeblik holdt hun Hænderne for Ansigtet, saa ilede hun videre ad de kendte Stier op til Ruinen, som hun naaede før Soldaterne. Da disse naaede derop, var de Sammensvorne forsvundne, al Efterforskning var forgæves, og da Morgenens gryede, vendte Husarerne tilbage uden Vagtmesteren. Først op ad Dagen fandt man ham i Stoven med en Dolk i Brjstet; han var stiv og kold.

Tre Maaneder efter denne Begivenhed var der stærkt Røre i den lille Købstad Altweiler i Vogeserne. Den franske Tricolore vajede fra Høstagen, og Folk stod i Ørency og paa Fortovene og saa de sidste Restes af de tykke Tropper drage igennem Byen. Endnu samme Dag ventede man de franske Troppers Indmarch i Byen.

Det var et bedrøveligt Syn, de frembød, de tykke Tropper, som var paa Tilbagetoget. Der var ingen Førere, de fleste havde kastet deres Vaaben bort, de bar røde Sløjfer paa Frakken og røde Kofarder paa Huerne. Uden nogen som helst Marchorden drog de gennem Byen.

Midt paa Byens Hovedgade mødte de et andet Log. Det var en Flok Kvinder, Børn og unge Mennesker med et Musikkorps i Spidsen; bagefter Musikken gik et Par kjoleklædte Herrer med høje Hatte paa Hovedet og blaa-hvid-røde Rosetter paa Brjstet. Foran gik, eller rettere dansede en Kvinde med en fransk Fane i den ene Haand. Det var Madeleine. Hun var blegere end ellers, og hendes Ansigt bar Præg af, at hun havde lidt Sult og Savn de sidste Maaneder, men hendes Øjne tindrede, da hun saa den hob tykke Soldater, der drog langs Ga-

den. Hendes Læber krusede sig til et foragteligt Smil, og derpaa hævdede hun Trifoloren højt over sit Hovede, idet hun med kraftig Stemme iftemte: »Allons! enfants de la patrie —«

Følget stemte i med, og til Marfaislajens Toner drog Toget videre, ud for at møde de franske Tropper, der var under Fremmarch.

I h. Kaufmann.

Otte Dage.

I et helt aar havde det i Flensborg hjemmehørende regiment »Reserve 86« ligget i og ved den store landsby Lassigny i Picardiet. Den bataillon, hvis læge jeg var, laa i hvile i Cuy, en lille bondeby 7—8 km længere tilbage eller rettere sagt i parken og skoven, der hørte til Slottet »les Essarts«; for der var blevet for farligt inde i landsbyen i sommerens løb. Franskmændene skød ind i den; den 6. juni skød de et hus i brand, og Flensborgeren Hans Petersdatter blev i luerne. Fra den dag af var det stadigt blevet utryggere inde i Cuy, soldaterne havde bygget sig huse og hytter inde i skoven, og der var dejligt derinde, naar vi var komne nogle dage ud af ildlinjen.

Bladene skiftede allerede farve, skoven var klædt i efteraarsdragt, det var den 26. septbr. 1915. Om Efttermiddagen havde jeg staaet oppå paa højderne ved Porquéricourt, set ud over Noyons taarne, over de blaanende skove ved Carlepont, over hele det dejlige landskab ind imod Islede France, hvor Paris maatte ligge, kun 100 km. borte.

Det var hen ad midnat, vi sad inde i et af skovhusene. Da døren gik op, og J. N. Brag af Undelev raabte det ene ord: »Alarm!«

I huj og hast blev det nødvendigste pakket sammen, og i regn og slud gik marchen ind til Noyon, hvor vi blev i 3 dage, 3 underligt utrygge dage. Vi var korpsreserve og vidste ikke, hvor det gik hen; men rygtet gik, at vi skulde sendes op til Loretobjerget, hvor kampen netop stod haardest. Vejret var blevet smukt, vi søgte paa alle Maader at nyde disse dage før kampen. Byen var endnu ret uskadt, domkirken stod støt og bred med sine mægtige taarne, sine kulørte Vinduer og kølige kirkerum, det gamle bibliotek støttede sig op til den, raadhusets renæssancefacade hævede sig op over torvet; rønnene lyste med røde Klaser over boulevarderne, artiskokkerne stod rede til at plukkes i haverne, og æbler og pærer hang modne paa træerne. Det var en fryd at se paa, og mange af os nød glæden dobbelt med den uvisse trusel om de nærmeste dage skyggende ind over den. Jeg mindes samtaler med min snakkesalige vært i »Hotel des Ventes«, med en gammel Kone Chalotte Garron, hvis malerisamling jeg var henne at se, som om det var noget af det bedste, jeg har oplevet. Høstdage i en fredelig pragt, i højt solskin, i en underlig forventningsfuld stemning — og saa derefter marchorden om Aftenen den 29. septbr., nattemarchen ud til stationen Baboeuf og en uhyggelig jernbanerejse op igennem Nordfrankrig med et glas sort kaffe og en tallerken suppe i Cambrai, og saa stod vi om morgenen kl. godt 6 paa den højtliggende banegaard i Rouvroi i Artois.

Det var let at se, at vi nærmede os til en voldsom kamp. Paa banegaarden ventede 275 let saarede paa transport, der kom stadigt flere til, forude hang 6 lænkeballoner som store pølser i luften, og det hele dirrede af kanoners lyd. Jeg gik sammen med min oppasser, Martin Pustal fra Egersund, op paa en jernbanebro, hvorfra vi kunde overse hele egnen i et frodigt, let bølgende landskab med spredte bjergværker ind imellem stub- og roemarker.

Forude til højre op over landsbyerne Avion og Mericourt, saa vi skorstenene i det ulykkelige Lens, syd derfor lukkede en lang bjergryg for synskredsen. Et stukt affaldende skovbryn viste Loretto's højde, Souchez's husrester var ikke til at skelne; længere hen med vejen fra Lens til Arras stod træstubbe og nøgne stammer, kronerne var skudt af; saa fulgte Givenchy — en — Gohelle med røde tage op ad en Skraaning, Vimy, som man næppe kunde se op over en jernbanelinje, bagved den skoven »la Folie« og længst imod syd ind over Willerival højderne ved Thélus og Farbus og labyrinten. Op over højderne opstod og forsvandt lyse, fjerlette Skyer af bristende skrapneller, og der sprang rækker af mørke granatskyer frem som kildevæld imellem Loretto og Vimy. Det sidste navn var os endnu fremmed den gang, og vi overraskedes glædeligt af, at vi skulde ud til denne by og ikke mod Souchez eller Givenchy, hvis navne allerede var fyldte med rædsel.

Den dag kom bataillonet endnu ikke i Kamp, vi blev kun sendt ud til banelinjen ved Vimy — og maatte trask tilbage til Acheville igen i regn og pløre til midt paa benene. Jeg havde paalagt Pustal at blive tilbage i Acheville, men da jeg undervejs til Vimy maatte kaste mig ned for en granat, der eksploderede i nærheden, en 28 ctsms. granat, der kastede en hel regn af jernstumper, grus og sand højt op i luften, dukkede det trofaste menneske op ved siden af mig med spørgsmaalet: »Doktoren kom da ikke til skade?« Der blev slet ikke skudt, da vi to gik ene tilbage, regnen var holdt op; men vi hørte uafbrudt kanonernes brum og brøl, maskingeværernes knæk-knæk og infanteriidens knitren. Lyskugler steg op over frontlinjen og stod i rækker som gadelygterne i en storby. Vi sov endnu trygt den Nat i Acheville — i nogle spaaner, undtagen naar vi vækkedes af

kranpe i Benene. Næste dag laa bataillonen atter bag bandedæmningen ved Vimy, jeg selvtredje gravet ind i jorden.

I løbet af dagen blev bataillonen sendt frem til landsbyen Petit—Vimy, der laa paa begge sider af landevejen Lens—Arras, opvokset rundt om en bjergværksskakt lige nordfor Vimy by. Denne havde haft 3000 indbyggere, før krigen kom, nu laa den øde og forladt. Husene var gennemskudte, teglstenene var raslet ned af tagene, paa gaderne kunde man ikke færdes. De holdtes under ild og bestod af granathul ved granathul; det saa jeg dog ikke endnu, jeg var kun en enkelt gang fremme i Petit—Vimy. Ellers holdt jeg mig i min jordhule inde under banelinjen, undtagen naar jeg skulde ud at forbinde saarede. Jeg slap den dag med at blive kastet omkuld af lufttrykket fra en granat, netop da jeg var i færd med atter at smutte ind i mit skjul.

En af mine sanitetssoldater Johannes Jensen fra Raad ved Tønder fik sit trøjeærme flænget af en flyverbombe. »Desværre gjorde den ikke armen nogen skade«, mente han; vi længtes alle efter et hæderligt saar for at slippe ud af dette. En anden sygebærer havde det held at faa et stort stykke kød revet ud af det ene ben. Aldrig har jeg set et menneske gladere, end han var ved sit »ekstrafine salon-skud«; men oppe i Petit—Vimy var der mange bæde døde og saarede. Der gik om natten en hel strøm af syge og saarede ad vejen fra Vimy ind imod Hénin—Liétard og til maalet for enhver soldats længsel i de store lasaretter i Douai.

Den 2. Okt. hen paa eftermiddagen fik bataillonen ordre til at rykke fra Petit—Vimy ud i forreste stilling; jeg maatte forlade min hule under banelinjen og gaa med. Det gik glat nok til at begynde med, jeg sad i 1½ time i en anden hule lige ved bjergværket i Petit—Vimy, og ved mørkets komme naaede jeg ad en hulvej og over nogle grønne marker op til la Folieskoven. Der ventede hele bataillonen paa,

hvad vej den skulde gaa videre. Bataillonskommandøren Deichmann sad inde i en telefondækning sammen med en anden officer. Ud forved den stod et par bænke i et slags lysthus, der satte jeg mig sammen med 3 unge officerer og en bataillons-ordonnans Sommer. Et kompagni laa rundt om os ned ad skraaningen paa den aabne mark, første kompagni et hundrede meter længere sydpaa i skovbrynet og de to andre kompagnier lidt længere mod nord, til dels inde i skoven. Der var ikke andet at gøre end at vente og fordrive tiden, til vor vejviser kom.

Vi sad og repeterede nogle vers af Frank Wedekind. »Jeg har min tante nedslagtet«. Ved fælles hjælp lykkedes det os oppe paa bænken i skovbrynet at sætte hele digtet sammen. Saa gik den tid, det gjaldt altid at tænke paa noget, der ikke havde med krig og fare at gøre. Vi lagde næppe mærke til, at kaptajn Deichmann lod give lyssignaler til en anden troppedel; men englænderne maa have set det oppe fra Loretto. Der lød et brag, og vi kunde høre skrapnellerne rasle i grenene. Der kom flere, men hvad skulde vi gøre; vi blev ved at tale om tysk lyrik, om Börries von Münchhausen. — Saa hørte jeg pludseligt ikke mere, der laa noget tungt over mit bryst og min højre skulder gjorde ondt. Der lød jamren rundt om. Jeg fik mine fødder gjort fri for jord og skubbet det bort, der laa paa mit bryst. Det var en af de officerer, der kort i forvejen sad ved siden af mig, han havde faaet højre Knæ knust. En 75 mm granat var slaaget ned midt imellem os, havde kastet en del af skrænten ned over os, ødelagt telefondækningen, havde dræbt 2 mand og saaret 11. De tre officerer paa bænkene var haardt saaret, kun ordonnansen uskadt. Jeg var ganske fortunlet, men fattede dog, at det var min pligt som læge at hjælpe. Det første, jeg sansede, var en røst, der kaldte paa mig paa dansk: »Thomsen. kære Thomsen, hjælp mig! Hjælp mig

først, vi er da begge fra Skærbæk.« Men der var ikke stor hjælp; Peter Hansen Schmidt havde faaet venstre nyre revet ud, han døde 2 dage senere paa et lasaret i Douai.

Det knob med at foretage de nødvendige morfinindsprøjtninger, haanden rystede; men Brag kom løbende tværs over marken henne fra første kompagni. Han tog haand i med, og vi blev færdige med vort arbejde. Kaptajn Deichmann kom hen til mig og spurgte, hvorledes det var gaaet. Jeg vidste slet ikke af, at jeg stod og gav forklaring paa dansk, før jeg opdagede, at han ikke forstod mig. Jeg havde kun den ene tanke at skaffe de saarede bort og saa selv at komme bort fra »la Folie«. Jeg løb haand i haand med den erdonnans, der havde siddet lige over for mig, ned ad bakken til Petit—Vimy. Vi faldt i granathuller, vi kastede os med vilje ned i dem, naar vi hørte en granat komme, vi løb for livet.

Da jeg kom ned i ambulancen i en kælder i Petit—Vimy, hørte jeg endnu kanonaden, den blev uophørligt ved at lyde for mine øren i lange tider, min højre trommehinde var bristet. Jeg maatte lade mig afløse og gik i løbet af natten tilbage til Acheville, ad hvad vej ved jeg ikke. Jeg husker grant ønkeltheder i den døde by Vimy, jeg kom igennem, jeg synes, jeg har staaet den nat ved et bjergværk, jeg ved ikke hvor — jeg brugte 6 timer til at gaa 5 km, og da jeg kom til Acheville, lagde jeg mig hen og sov et helt døgn. Først om morgenen, den 4. oktober, da jeg blev vækket af min oppasser, der havde troet, at jeg var død, opdagede jeg, at jeg havde faaet en granatsplint i højre skulder og var blødig helt ned ad højre side. Den gjorde mig dog ingen fortræd; men fra den dag af tilbragte jeg i mange uger flere timer daglig med at græde, før jeg atter fik mit nervesystem nogenlunde i orden.

H. Lausten—Thomsen.

Hans sidste Tanker.

Der er noget ejendommeligt romantisk over en Bioual. Baalet i Midten med knitrende, glødende Træstykker, rundt omkring Geværpyramider og brune Telte, og nærmest ved Ilden Smaaaflynger af Soldater, der samtaler med hinanden, dybt alvorlige eller smaaskæmtende, alt efter som deres Sindstilstand er paavirket af Dagen, der svandt, eller den, der skal komme. Døre fra Nabobaalet kan der lyde en vemodig Hjemlængselsfang vibrerende, sentimental, saaledes som den tyvte Soldat nu engang elsker at synge om den fjerne Hjemstaavn.

Den, der selv har siddet i saadan en fortrolig Klynge af Kammerater, véd, hvilken ejendommelig Stemning der kan være over en saadan Bioualfej . . . . .

Det var under Offensiven i Polen 1915, Regimentet var gaaet i Bioual efter en anstrengende Dagsmarch. Teltene var bygget op med militærisk Nøjagtighed. Geværpyramiderne opstillede og indrettede. Nu sad de smaa samtalende Klynger ved Lejrbaalet. Iderst til højre sad Danskerne. „Die Knacker“, som de blev kaldt af Tyskerne. Der var Taushed til Stede blandt dem. Enhver tumlede med sine egne Tanter. Stilheden afbrødes kun en Gang imellem af en lakonisk Bemærkning. Underofficererne var til Parole hos Kompagnichefen, hvor Befalingerne for den kommende Dag blev udstedt.

Længst inde mod Ilden sad den unge Peder Storm. Hans solbrændte Ansigt belystes af Baalets Flamme, som gjorde, at det syntes næsten karmosinrødt. Hans blaa Øjne stirrede aandsfraværende ind i Ilden, hvis Bløder og Emmer kunde antage saa mærkelige fantastiske Figurer.

Hans Tanter og Sind var borte fra det nærværende. Han lod sit Liv passere Rejn for det indre Blik. Lynsnart gled Billede paa Billede forbi som i Drømme, hvor man kan opleve et helt Livs Hændelser i Minutter eller Sekunder.

Der var Gaarden, hans Hjem, som han elskede at mindes det. Den laa med Aftendæmringens Fred over sig, som slumrede den dngt efter Dagens travle Færden. Inde fra Staldene hørtes de drøtnggende Kreaturers Gumlén. Det kunde lyde som dngbe Sul ud i den stille Aften. Lyft og spøgelseagtigt bevægedes de høje Popters Blade af Aftenvinden . . . . . Peder Storm hørte det hele — ja, det var, som han sølte det. Saa saa han sig selv som Barn gaa og lege i Havens mange Gange, der var indhegnet af høje Butsbomgærder. Han hørte Mor kalde ind til Maden, og Far, der med bøjet Hovede læste Bordbønnen.

Han smilede, nu, da han saa sig selv som voksen, og han saa hende smile, hende, han elskede. Hendes Øjne var mørke, dngbeblaa. Der var ingen i Verden som hun. Han vaagnede op af sin Drøm, da Underofficeren kom med Parolen, der lød paa Angreb. Halvt i Drømme hørte han paa, hørteledes hans Korporal udviklede dets forfællige Detailler.

Det var et driftigt Eksperiment, der skulde udføres ved Morgengry.

Han faldt hen i sine Drømmerier igen. Som et underbevidst Akkompagnement til hans Sindsstemning hørte han stadig Røernes Gumlén, der lød ud til ham fra Stalden derhjemme. Hovslende Blade fra de høje Træer. En forsinket Hvirvelvind sejede rundt med Bladene, der var faldet ned fra Træerne og havde lagt sig foran Stentrappen til Indgangsdøren . . . . .

Det var mærkeligt, saa sølfomt hans Sind var i Aften. Aftenen før Slaget.

Saaledes er det, naar man skal dø! — Den Tante slog pludselig ned i ham . . . . .

Afstanden er hundrede Meter mellem hver Stormbølge, 6 Stridts

Afstand mellem hver Mand. Forbindelsen holdes vedlige med Regimentet til venstre.

Det var hele Ordren. Saa gif de ind i Ilden. Bragende, dun-drende lød Artilleriets Stud bag dem. Det var deres eget svære Artilleri, der forberedte Stormen. Ude i Horisonten saa de de store Granater rode de solide russiske Stillinger sønder og sammen. Pigtraadsforhindringerne revs op og slængedes, sammensiltret i hinanden, mange Meter bort. Intet kunde holde Stand mod det frygtelige Bombardement. Men stadigvæk knebrede de russiske Metrailøser: taf — taf — taf — taf . . . . .

Over de fremstormende Soldaters hoveder eksploderede Schrapnel ved Schrapnel, med sorte eller hvide Røgklyper omkring sig, medens de spredte en Regn af smaa, runde Kugler ned over Angriberne. Store Granater slog ned blandt Rækkerne og saaede Død og Rædsel om sig. . .

Peder Storm standsede. Han havde gennem hele dette Helvedes Spektakel hørt sin Mor kalde: Peder, vil du saa kom ind te Onnen, lille Dreng!

Langsomt satte han sig i Bevægelse igen. Han maatte jo med de andre.

Saa var det, som om han følte Faderens Blik hvile stærkt og kærligt paa sig, som den Dag, da han tog Afsted med Hjemmet for at drage ud i den tungne Kamp. Og der var igen de mørke Øjne, der smilede til ham gennem Taarer: Peder, min Ven, du skal komme igen, hører du. Jeg kan ikke undvære dig . . .

Plant Bajonetterne paa. Parat til Storm! En Raslen af de blanke Baaben, og i Stormskridt, i rasende Løb gif det løs mod Skyttegravene. Sejr eller Død var Dagens Løsen. Stift borede Blikket sig fremester gennem Krudtrøgen, ind til det uvisse derovre ved Linien, der nu kun var 100 Meter borte. Sanferne, ja, endog saa Selvopholdelsesdriften var ophørt at virke hos de fremstormende Mænd. Det eneste var kun: Fremad, Fremad! Liv eller Død!

Et grusuldt Spil, med selve Livet som Indsats, men hvor Sjælen for Øjeblikket er fraværende.

Og saa, kun Minutter . . . . saa er det hele forbi.

Blandt de Døde var ogsaa Peder Storm. Havde han i den sidste Stund atter fornemmet de hvistende Blades Sus fra Træerne i den gamle Fødegaard? Havde han følt dette fredsfyldte Pust fra Hjemmet, det, som kun den sølem, der er bundet til sit Hjem med saa stærke Rødder, som kun Døden kan brøde? Eller saa han i sit sidste Øjeblik ind i et Par mørke, smukke Øjne? — Der var ingen, som kunde fortælle det.

Kammerater gav ham en Grav i en russisk Bondegaards Have, hvor Træernes Blade ved Aftentide synger trist og vemodigt over hans simple Gravfors.

Morten Ramphøener.

Julius Nielsen.

Julius Nielsen blev født i Ribe den 12. April 1848. Hans Fader, som havde en Strædderforretning, var en vidt berejst Mand og fortalte gerne om sine Oplevelser i det Fremmede.

Efter Konfirmationen kom Julius Nielsen i Handelslære i Haderslev, hvor han oplevede Krigen i 1864 og blev medannetteret af Preussjerne. Efter udstaaet Læretid, fortsatte han sin Uddannelse i Flensborg. Det var den Gang hans Plan at søge sig en større Virksomhed i den store Verden. Men han havde forelsket sig i en ung Pige fra Haderslev, som bødte ham til Hjemstavn, og 1871 etablerede han sig, kun 23 Aar gammel, i Bojens.

Med den fødte Forretningsmands skarpe Blik saa han, at Chancerne for en ung driftig Købmand uden Formue i mange Henseender var langt større i en opblomstrende Stationsby end i de gamle, af Nederlaget i 1864 haardt ramte Provinsbyer. Og Tiden gav ham Ret.

Da han begyndte sin Forretning, saaned han fremfor alt Driftskapital. Et Firma indpaa, som han knyttede Forbindelse med, bevilgede

JULIUS NIELSEN

ham paa Forespørgsel en Kredit paa „nogle Tusinde“. Men hvad var „nogle Tusinde?“ Var det 3—5—7 eller endnu flere? Det spekulerede

han meget paa, men han fik aldrig Spørgsmaalet bekvaret. Han prøvede sig forfigtigt frem, og da han altid var meget præcis med sine Betalinger og hurtigt lagde fremragende Egnen for Dagen, fik han uden Vanskelighed af den Kredit, han havde Brug for i sin Begynderperiode.

Forretningen i Bojens var anlagt som en blandet Forretning. Men ud af den voksede der en stor Smørhandel, som først gjorde Julius Nielsens Navn kendt i videre Kredse, og efterhaanden blev oparbejdet til en af de største og mest ansete Smørforretninger i Hertugdømmerne.

Som Smørgrosferer indlagde Julius Nielsen sig store Fortjenester af det nordflesvigke Landbrug. Han udvidede Affætningsomraadet, han stærkede Sansen for Produktionens Finhed, og det lykkedes ham at faa „nordflesvigk Smør“ anerkendt som en i Tyskland, specielt i Berlin, meget efterspurgt og højt betalt Vare.

Med den hurtigt voksende Anseelse, Julius Nielsen i Marenens Løb vandt som en fremragende dygtig Forretningsmand, fik han en Mængde Tillidshverv, særlig indenfor vore økonomiske Organisationer. Han blev saaledes valgt til Formand for Handelsforeningen i Haderslev, Formand for „Haderslev Bank“, Formand for „Nordflesvigk Kreditforening“, Formand for „Hejmdal“s Tilsynsraad, Medlem af Handelskammeret i Flensborg, Formand for Vælgerforeningens Jernfond, m. m. m.

I Hjalteferne blev han valgt til Medlem af Haderslev Kredsraad, hvor hans skarpe sagkundige Kritik af de hurtigt stiftende unge Landraadere kostbare Administration snart tildrog sig almindelig Opmærksomhed. Hvis Kredsraadens tykke Flertal den Gang havde taget større Hensyn til den kundige Forretningsmands indtrængende Advarsler, vilde Kredsfens Vengevæsen nu have været bedre i Orden, end Tilfældet er.

Efter Gustav Johannsens Død i 1902 blev Julius Nielsen valgt til Landdagsmand i første Valgkreds. Han bejlede ikke til Mandatet, men vægrede sig længe standhaftigt ved at modtage det, og da han omsider bøiede sig for Befolkningens Ønske og erklærede sig villig til at modtage Valg, var det et virkelig personligt Offer, han bragte. Det var for ham Opfyldelsen af en national Værnepligt. Han var derefter Landdagsmand fra 1902—1908.

Det parlamentariske Liv havde ingen Tillokkelse for ham. Det parlamentariske Arbejde opfattede han som Pligtarbejde. Men det stulde gøres, og det blev gjort samvittighedsfuldt. Hurtigt erhvervede han sig en agtet og anset Stilling i Landdagen. Regeringen saavel som Medlemmerne skønnede snart, at han kun talte om det, som han forstod til Bunds, at hans Indlæg altid var strengt saglige, hans Kritik altid sikkert rammende. Dette i Forbindelse med hans sikre selfabelige Takt og behagelige Omgangstone medførte, at han hurtigt kom til at staa paa en venstabelig Fod med talrige Kolleger og snart var i Stand til at ove betydelig Indflydelse.

I 1908 frabad Julius Nielsen sig meget bestemt Genvalg. Og da alle Forestillinger og Opfordringer var forgæves, traadte han tilbage fra det parlamentariske Liv efter dygtigt og værdigt at have varetaget Mandatet i 6 Aar. Den nordflesvigiske Vælgerforening viste sin Paaagtelse af hans Indsats i vort politiske Liv ved at udnævne ham til Voresmedlem af Foreningens Tilsynsraad.

Han vedblev dog ogsaa efter den Tid at tage livlig Del i vort offentlige Liv. Paa Aarsmøderne var han en sikker Gæst. Under Kampen om Jorden var han en af Foregangsmændene, og hvor det drejede sig om større national-økonomiske Foretagender, var han altid rede til at yde Bistand med Raad og med Daad. Overfor Smaaafolk havde han en aaben Haand. Og unge Mænd, som vilde fremad og duede noget, bankede sjældent forgæves paa hans Dør.

Julius Nielsen blev tidlig en velstaaende Mand. Henimod Aarhundredets Slutning købte han det smukke Landsted „Damager“ ved Haderslev, hvor han derefter boede, mens han stadig førte Forretningen videre fra Bojens. I en ung Alder havde han ægtet Marie Roose fra Haderslev, med hvem han levede i et lykkeligt Ægteskab. En Datter ægtede Sønderjyndernes trofaste Ven Magister H. W. Clausen.

Med Aarene var Julius Nielsens Helbred bleven noget svækket. Under Krigen trak han sig tilbage til sit Hjem og levede som en stille Mand. Begivenhedernes Udvikling fulgte han imidlertid stadig med megen Interesse, og han var tidlig klar over, hvad Vej det gif. Han op-

levede endnu Opvejsningens Dag, deltog ogsaa i Vælgerforeningens betydningsfulde politiske Forhandlinger i Efteraaret 1918 og Vinteren 1918—19. Men ud paa Foraaret tog Kræfterne af. Til hans andre Skrøbeligheder kom en farlig Lungebetændelse, og den 16. April døde han stille og rolig i sit Hjem.

Et stort Følge fulgte ham den 21. April til hans sidste Hvilested. I Sønderjylland har han efterladt sig et godt Minde.

Lorens Poulsen.

Grosferer Lorens Poulsen i Flensborg var født den 3. August 1844 i Sønderborg. Hans Forældre flyttede til København, men døde begge under den store Koleraepidemi 1853. Han blev derefter opdraget hos Slægtninge og kom 15 Aar gammel i Handelslære i Rølding. I 1868 kom han til Flensborg, hvor han først var ansat som Rejsende ved det kendte Firma Laue Bang og fra 1870 ved Engros-Kolonialfirmaet H. Schmidt. Han blev snart dettes ledende Kraft, blev 1875 gift med en Datter af Schmidt og optaget som Medindehaver af Firmaet, som han senere helt overtog. Poulsen oparbejdede Forretningen til en af de største i denne Branche i Sønderjylland. Men han var ogsaa en Arbejdskraft som saa andre. I en lang Varrække foretog han selv en hel Del Rejser i Rundekredsen, og hjemme arbejdede han utrætteligt. Talrige unge Mænd fra Kongeriget søgte til hans Kontor for at fuldende deres Uddannelse, og de fandt i hans gæstfrie Hus et Hjem, som de aldrig glemte.

I de senere Aar blev Lorens Poulsen angreben af en tiltagende Naresforkalkning, som oftere kastede ham paa Sengelejet. Men saa snart han var oven Senge, var han atter at finde paa sit Kontor. Kun sjældnen undte han sig No, som da han sidst i Juli 1919 med sin Hustru tog Ophold i Troense. Her gjorde Sngdommen Ende paa hans Liv den 8. August, saa Dage efter at han havde fejret sin 75-Aars Fødselsdag. I 1917 var hans eneste Datter død og Aaret efter hans Svigersøn, saa

han foruden sin Enke kun efterlod en Søn og en Svigerdatter samt en lille Sønnedatter. Han blev begravet fra Danst Kirke i Flensborg den 15. August, hans Bryllupsdag.

Lorens Poulsen var i halotredsfindstue Aar Medlem af Borgerfor-

LORENS POULSEN

eningen og var i nogle Aar dens Formand. Han var en usædvanlig elskværdig Mand og kendt af utallige. Mange var det, der kom paa hans Kontor, ogsaa uden at ville gøre Forretninger, og han rakte mange en hjælpende Haand. Han var altid bekendt som danskfindet og blev angreben derfor i tykke Blade. Overensstemmelsen i de politiske An-

fkuelser bragte ham i et nært Forhold til Redaktør Sessen. Allerede før dennes Død var han Medlem af Bælgerforeningens Tilsynsraad; da han paa Grund af sin Helbredstilstand ikke havde kunnet tage imod Genvalg i Januar 1919, blev han udnævnt til Vresmedlem.

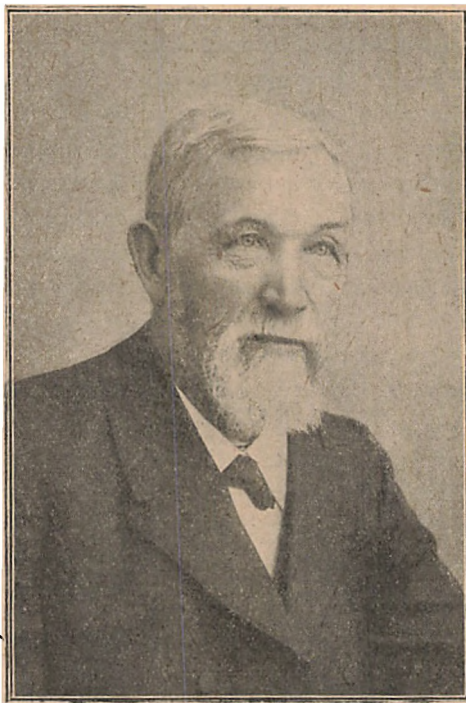
Kort efter Krigens Udbrud 1914 blev den 70-aarige Mand interneret, fordi han ikke vilde tillade en Lejer at hejse Flag paa hans Hus i Anledning af de tytte Sejre, noget, der dog vel næppe kunde stade den tytte Krigsførelse. Han maatte tilbringe en Maanedstid i Navigations-skolen sammen med et Par Snefe andre farlige Personer og delte Bærelse med Skoorøn og Grev Schack. Da Sammenbruddet kom, deltog han i de Møder, som afholdtes i Flensborg ligesom i de nordligere Kredse for at forberede Genforeningen med Fædrelandet. Han ansaa det for en Selvfølge, at Tysklands Nederlag maatte medføre Udfrielsen af alle Danske paa dansk Jord fra Fremmedherredømmet. Det egentlige Arbejde maatte han dog overlade til stærkere Kræfter; men han fulgte naturligtvis alt, hvad der foregik, med den største Interesse. Han oplivedes som alle danske Flensborgere ved „Wegir“s Besøg i Havnen, og han var med til Baldemarsfesten i Borgerforeningen, da den med Dannebrogsslag smykkede Sal var faldt til Trængsel. Han saa Dansehedenes Genopvaagnen i den gamle danske By og mærkede, hvorledes den groede, inden han for sidste Gang lagde sit Hoved til hvile. Enkeltige Lorens Poulsen, der kunde dø med Haabet i sit Hjerte!

P. E.

L. B. Poulsen.

L. B. Poulsen blev født i Hundebøl ved Rødding den 20. Februar 1840. Tidligt og uden nogen ydre Foranledning vaagnede i ham Ansvarfølelsen over for Gud. Efter flere Tiløb kom det til et stærkt Genembrud hos ham under en svær Sygdom i Overgangsalderen. Det blev nu hans Ønske at virke for Guds Rige. For at faa sine Øner til det opdyrket søgte han Uddannelse som Lærer. Han kom i det Øjemed til

Lønder Seminar. Trods sin pietistiske Mistænktsomhed¹ over for den grundtvigste Retning søgte han der med Glæde hen til Pastor Dahls Gudstjenester, fik Dngang med Cornelius Appel og kom det sidste Aar

L. B. POULSEN

til at bo hos ham. Under Paavirkning af disse Mænd og flere andre af grundtvigst Retning lærte han Grundtvigs kristelige og menneskelige Livssyn at kende og sluttede sig helt til det.

Fra 1862—67 var Poulsen Lærer i Rangstrup. Han var optaget af Fristoletanten, besøgte i sin første Ferie flere Fristoler paa Fyn, ogsaa

Kolds, og underviste saa vidt muligt paa Fristolevis til Forargelse for mange Forældre.

I 1864 gif han med som Frivillig, kom den 17. Marts til Dnbbøl og var der til den 18. April. Aftenen før Stormen blev han med sin Afdeling afløst og trukket fra Skanserne tilbage til Brohovedet. Her var han med til at dække Tilbagetoget og var blandt de sidste, der kom over til Als.

1867 blev Poulsen affat paa Grund af Edsnægtelse. Aaret før var han bleven gift med Kjestine Nefslund fra Boulund. Uden bestemt Erhøvern levede han nu et Aar hos sine Svigerforældre, flakkede saa en Sommer om for at undgaa højt Militærtjeneste og blev i Efteraaret 1868 Forstander for Vejstrup Højstole. Men i 1870 flyttede han med sin Familie tilbage til Boulund, byggede der sin Gaard paa Boulund Bjerg, samlede Folk i en Sal til Andagt og kristelige Møder og blev i 1879 indviet til Præst i den Kreds, der havde sluttet sig til ham. Samtidig fik han ogsaa Præstegerningen i de to smaa Kredse vesterude i Forballum og Østeraabølling (senere Lundsmark). Sin Præstegerning varetog han endnu til midt under Krigen. Men det sidste Par Aar kunde han ikke mere. Han døde den 21. Marts 1919.

Poulsen var en ejendommelig Mand. Han havde sit eget selvstændige Syn paa Ting og Foreteelser og et praktisk Greb paa dem. Han kunde anslaa dybe Toner, og alligevel vedblev hans Tale at være saa jævn, at det næsten kunde forekomme en som selvsølgelig, hvad han sagde. Men hvad der vist kendetegnede ham allerstærkest, var hans Ægthed og hans aldrig svigtende Frihedsfans. Hvor fast han end stod paa sit Standpunkt, og hvor kraftigt han end forfægtede det, saa gjorde han dog aldrig Forsøg paa at faa nogen med sig videre end Bedkommende selv kunde og vilde. Saa udpræget en Personlighed han selv var, respekterede han Personlighedens Ret. Hvad der ikke kunde blive Sandhed for et Menneske, brød han sig ikke om at føre det med ind i. Det vidste han, der ikke vilde være nogen Værdi i. Paa den anden Side nærede han en uroffelig Tro til Sandheden og dens endelige Sejr.

I h a d e P e t e r s e n .

Kresten Andresen.

Kresten Andresen er født i Ullerup den 8. September 1890. Han levede en glad og sorgløs Barndom i sit Hjem. Det eneste, der har formærket hans Tilværelse, var den tyffe Skolegang med al dens Tvang

KRESTEN ANDRESEN

og Fortjænkning. Efter endt Skoletid kom han paa Hejls Efterstole. Opholdet her havde stor Betjænkning for ham. Han kom i Berøring med Lærere, som han kendte fra sit Hjem. Skolen her faldt i Traad med Hjemmets Traditioner, og hans Maal blev nu at være med til at bygge vor Folkelid. Efter Opholdet paa Hejls kom han paa Rolding

Latinskole og blev Student 1910. Aaret efter tog han Filosofikum ved Universitetet i København. Et Fagstudium havde han ingen Lyft til. Der var særlig én Ting, der drog ham: Arbejdet blandt de Unge i Sønderjylland. For at være godt udrustet til den Gøning gif han ind i Højskolearbejdet, idet han blev Lærer paa Binding Højskole. I Begyndelsen kneb det lidt for den unge Lærer, men længe varede det ikke, saa var han i fuld Gang med Arbejdet.

Sprogforeningens Virksomhed var med Aarene, tallet være M. Andrejens og N. Anderjens utrættelige Arbejde, bleven saa stor, at der maatte tænkes paa mere Hjælp. Bogsamlingerne trindt omkring i vor Landsdel maatte ordnes, og et grundigt Tilsyn var nødvendigt. Kresten Andrejen fik Tilbud om Pladsen, og han slog med Bløde til. Førend han overtog Pladsen, var det nødvendigt for ham at lære et moderne Biblioteks Drift og Ledelse at kende. Vinteren 1913—14 gennemgik han derfor et Bibliotekskursus ved Københavns Kommunebiblioteker. April 1914 kom han saa til Sprogforeningen. Arbejdet var stort, men han gif til det med Liv og Lyft. Den Eiegenlybighed, der mange Steder var overfor Bogfagen, pinte ham i allerhøjeste Grad. Han saa, at ikke alt var jaadan, som det burde være. Arbejdet ved Sprogforeningen varede ikke længe, saa kom Krigen og afbrøden; men i den korte Tid havde han forstaaet at gøre et godt Arbejde. Der er ingen Tvivl om, at han, hvis Afbrudelsen ikke var kommen, vilde have været med til at udvikle vort Begvæjen paa en god Maade. I August 1914 maatte han, som saa mange andre, møde som Soldat. Da han ikke haode været aktiv Soldat, blev han først uddannet i Flensborg, og kom saa til Frankrig. Midt i Januar 1915 deltog han i Slaget ved Soissons. Sommeren 1916 i Sommerlaget, og den 8. August, to Aar efter Indfaldelsen, blev han meldt savnet. Siden den Tid har ingen hørt fra Kresten Andrejen. Ingen kender hans Stæbne, ingen trykkede hans brustne Øjne til — — —

Krigen, der ødelagde saa megen Mennekelystke, krævede ogsaa ham som Doffer. Hans Forældre og Benner levede længe i det Haab, at han var Fange. Haabet blev svagere og svagere, og nu er der intet Haab mere. Der er Sorg i Hjemmet og blandt Benner, ingen faar mere Kre-

ften Andrefen i Tale, han, der bar et evigt Livshaab i sig. Ungdommen tabte i ham en sand Ven. Intet saa ham mere paa Sinde end Ungdomsarbejdet. Hans store Haab var at skabe en livskraftig, dansk Ungdom. Han havde gode Betingelser for at blive en god Ungdomslærer; thi han kunde gaa ind i de Unges Tankegang, og saa havde han en løn og stilfærdig Maade at fortælle paa.

Kresten Andrefen var en god Kender af den danske Litteratur, han var selv Digter. Enhver, der har læst hans „Feltbreve“, der efter Vaubensstilstanden udkom under Titlen „Krestens Breve“, vil indrømme det. Lige før Krigens Udbrud var han bleven færdig med et Værk, som han agtede at udgive. Bogens Titel er: „En Bog om Vaar og Ungdom“. Kort før sin Indkaldelse sendte han den til sin Morbror, daværende Rigsdagsmand H. P. Hansen, der atter overlod den til Digteren Valdemar Rørdam. Valdemar Rørdam skriver om denne Bog i Fortalen til „Krestens Breve“: Jeg har denne Bog i hans egenhændige Manuskript liggende for mig, pynteligt ordnet i hseblaa Omslag, hvert Afsnit for sig, med Titelflad, Bignet og smukke Initialer, alt tegnet og farvelagt af hans selv. En Fortælling, eller snarere et stort Profadigt, om den friske Natur og om ung Kærlighed, eller Kærlighedslængsel, ikke noget færdigt Kunstværk, men baaret af uomtvejlig digterisk Trang og Evne, lykkeligt, skildrende, vemodigt drømmende, stilfærdigt, estertænksomt. Dypertiligt levende og Kresten hjemlivet paa Bogens østlesvigste Gaarde, Urbejdet, Stæmten, Sværmeriet og Overtroen — den kun halvt fornægtede Overtro med dens drastiske Sagn og Eventyr. Jeg har sjælden mødt et saa indlagende, næsten barnligt Unglingsind som i denne uudgivne Førstebog; den råber ikke saa meget legemlig, som det, der er sjældnere, sjælelig Livskraft; „staar saa rent og purt“. Men Kraften er der, en from og fast Vilje til gennem Selvfornægtelse at naa det højeste Maal.

„En Klokke tav; og en til, og en til; Klokkerne tav lidt efter lidt; svagere tonede Klanger, hendøvende; saa forstummed den ganske.

Død, hvor er din Braad — Sjelve. hvor er din Sejr!”

Saa dan slutter Manuskriptet.

Men paa samme hvide Blad, med samme klare Haandskrift, staar længere nede en hurtig Parentes:

(„Ege i samme Mandedrag, som jeg skrev det sidste Ord, kommer Fer og melder Mobil. Na, Gud naade os, der skal med, og hjem ved, naar og om man kommer tilbage igen!“)

Og derunder:

Illerup, den 1. August 1914, Kl. 7 Aften.

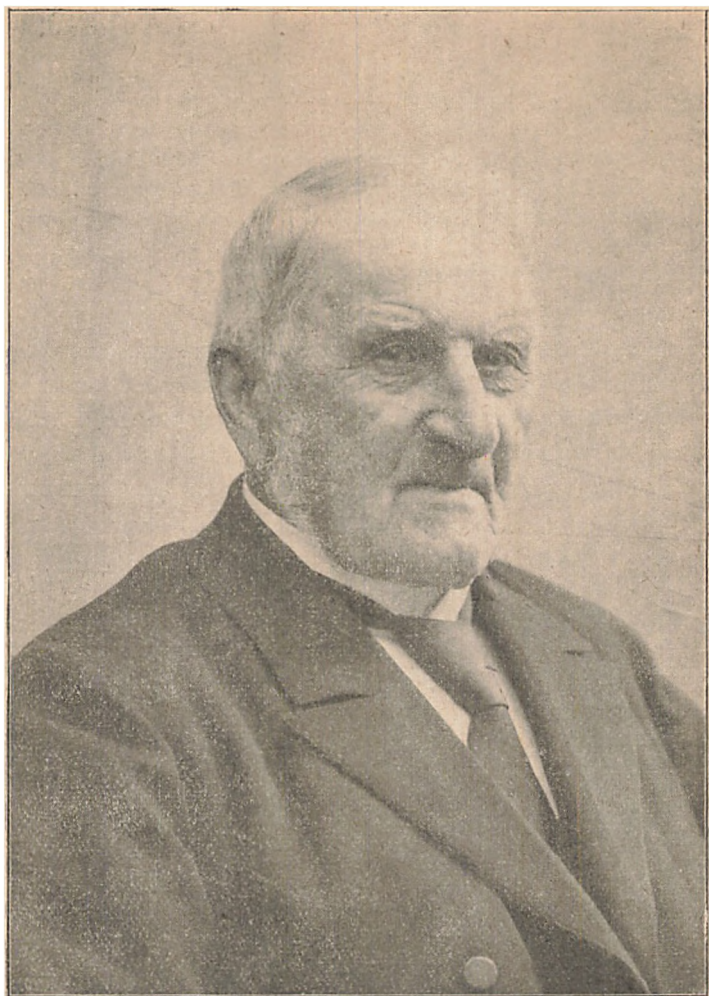
Kresten Andresen.

Her slutter Kresten Andresens Saga. Et rigt Ungdomsliv havde han levet, og Fremtiden syntes at ligge lys og klar foran ham. Haardt er vor lille Folk bleven ramt af Krigen, og mange Haab blev brudt. Med Bemod mindes vi alle de Unge, der blev derude, og en af de ædlest og bedste blandt dem var Kresten Andresen. Fred være med det gode Minde, han efterlod sig.

S. F.

Peder Skau.

„Hvor Livet er, der er Sejren“, har afdøde Pastor Mørk-Hansen engang udtalt i et Foredrag om Laurids Skau. Han sigtede dermed til det nationale Vaarliv, der var vaft ved Laurids Skaus og hans Kampfællers Virksomhed, og han spaaede med disse Ord Dansthedens Sag en god Fremtid under Fremmedherredømmet. Blandt de Ungre, som i første Række kom til at løfte Laurids Skaus Arv, stod som selvskeven hans Broder Peder Skau. Denne havde i sin Ungdom levet blandt Førerne for den vaagnende Dansthed i Sønderjylland. Naonlig kom han tidlig til at staa i et fortroligt Forhold til sin ældre og mest berømte Broder og til Professor Flor. I sine Manddomsmaal deltog han som en af de mest evnerige i Løsningen af store nationale, folkelige og økonomiske Opgaver. Indtil sin Død som næsten 92-aarig Olding fulgte han utrætteligt med i det offentlige Liv. I vor Historie staar han som en af de rankeste og stouteste Foregangsmænd under Kampen mod Tjstheden. Hans indholdsrige Levnede spændte over en saadan Mangfoldighed af vigtige Begivenheder, at det er umuligt paa et Par Sider at værdsætte hans Indsats i vor Folkekamp.

PEDER SKAU

Gaar man ad Landevejen til højre for Fjellstrup Kirke, passerer man et af de frodigste østlesvigiske Landskaber. Her ligger ved Vejen ikke langt fra Staus gamle Gaard Bukshave et lille teglhængt Hus med hvide

Mure, store Vinduer, der byder Solen Velkommen, og en smuk lille Rosenhave rundt omkring. I dette Hus boede Peder Skau de sidste tyve Aar af sit Liv, og her blev han som Alding med rystende Haand, men med frisk Hufommelse og klar Hjerne „Minder fra mit Liv og min Tid“, som udfom 1909. For Efterslægten er denne Bog en rig Kilde til Fordybelse i en enkelt Mand, en nordflesvigsk Bondes betydningsfulde Virksomhed for Bevarelsen af Sønderjyllands Danstthed.

P. Skau var født den 5. Juni 1825. Han nedstammede fra en af vore gamle Odelslægter. Hans Broder Laurids har i nogle korte Livserindringer, ligeledes udgivet af P. Skau, skildret deres Barndomshjem og Livet, som det førtes her i Sognefoged Jens Lauridsen Skaus Gaard i første Halvdel af forrige Aarhundrede. Sagn og Overlevering skabte Grundlaget for Familiens tidlige Deltagelse i det offentlige Liv. Denne Slægtsgaard og dens nærmeste Omgivelser var en Tid lang Brændpunktet for den nationale Bevægelse i Fjrrerne.

Her sad den 11-aarige Peder i 1836 og lyttede til, naar Faderen læste op af „Stændertidende“. Forposterne i Kampen var allerede skudte frem med Nis Lorenzens og Hans Nisjens Optraeden. Politikeren Hiort Lorenzen havde indtaget sin vigtige Stilling, og den næste Bannerfører, Bondesønnen Laurids Skau, stod udrustet med Ungdom, Evner og Vilje til at fæste sig ind i Striden. Naar man skriver om Peder Skau, bør man mindes dette hjem og Begivenhederne i hans første Ungdom.

Hvad var det af Indholdet i „Stændertidende“, som interesserede Sognefogden og hans Dreng? — Det var Nis Lorenzens Arbejde for Indførelsen af dansk Retsprog. Et Par Aar senere udfommer „Dannevirke“. Nu er det Hiort Lorenzens Optraeden, man læser om og drøfter og mest hans danske Taler i Stændersalen. Under disse Forhold vokser Peder Skau op. Paa Skamlingsbanke, Rødding Højskole, hvor han var blandt det første Hold Elever, ved Samtaler og Rejser sammen med Datidens betydelige Mænd og i nær Berøring med Den fiesvigiske Forening indviedes han til sin Bering i den nationale Sags Tjeneste.

Folkbevegelsen modnedes ualmindelig hurtigt i de faa Aar, der ligger mellem Kong Kristian den Ottendes Samtale med Laurids Skau paa Før i 1843 og Kong Frederik den Syvendes Indtog i Haderslev i 1848. „Var det Dig, der talte paa Skamlingsbanke?“ spørger Kristian den Ottende den unge, endnu ret ukendte Bonde, forbauset over at se en jævn Mand i den Grad tage Del i det politiske Liv. Men da Frederik den Syvende fem Aar senere holdt sit Indtog i Haderslev, red den samme Laurids Skau som Folkets Fører ved Kongens Side.

Under flige Indtryk henrandt Peder Skaus Unglingsaar. Det var

en Brydningstid og indholdsrige Læreaar. Hans korte Soldatertjeneste i 1847 i Rendsborg, da han marcherede i rød Epidstjole efter tyffe Kommandoord, hører med dertil. Vel tog han ikke ligefrem Del i de følgende Krigsaar; men han fik flere Gange Krigens Følger at føle. Med Liv og Lune kunde han fortælle om sine gentagne Anholdelser. Snart sad han som Arrestant i Præstens Studerekammer, snart som mistænkt for politisk Spionage paa en Knippe Halm paa en Vogn undervejs til Købstaden, eskorteret af tyffe Soldater, derefter i Arrestcellen i Haderslev.

Efter Krigen begyndte Manddomsaarene og Manddomsgerningen. Skau bliver gift og overtager Gaarden i Sommersted. I 1856 køber han Gaarden Bultshave, og to Aar senere vælges han allerede ind i Amtsraadet. Der kom ogsaa mørke Skyer paa den politiske Himmel, og Ulykkesaaret 1864 blev tungt for Skau i dobbelt Forstand. Da døde hans Broder Laurids. Østerrigste Soldater stod opstillede ved Indgangen til Gammel Haderslev Kirkegaard og præsenterede Gævær, mens Liaget af den afdøde Fører bares til Graven. Det saa ud, som om et nationalt Arbejde gennem to Kartier var spildt. Den ny Grænse affattes nord for Bultshave. Hvilken Forandring! Det var jo kun et Aars Tid, siden Frederik den Sjunde gæstede Slesvig paa sin sidste Rejse, og Skau holdt Talen for Grevinde Danner. I jævne, men gribende Ord beretter Skau i sin Levnedsbog om Afsteden med Kong Kristian den Niende den 7. December 1864 i Kolding. Den gamle Konge bevarede siden den Dag Bonden fra Bultshave i sin Erindring og gav ham senere ofte Foretræde i København.

Amtsraadet blev til Kredsrag. Om dens Forhandlinger i de første Aar efter Krigen er der ikke meget at sige. Peder Skau blev snart Egnens Repræsentant i alle offentlige Anliggender. Dertil hørte efter Indlemmelsen Udvidelsen og Forbedringen af Vejnettet og Jordens Bonitering. Det skal ogsaa nævnes, at han var blandt „de 47“ Nordslavere, som i 1866 drog til Berlin for at takke daværende Kong Wilhelm af Preussen for Løftet i § 5.

Peder Skau holdt meget af at fortælle. Jo ældre han blev, des mere levede han i Erindringen uden at fortabe sig i den og glemme Nutiden. Han søgte sig ung op under de graa Haar. Til de Oplevelser, han med særlig Forkærlighed dvælede ved, hørte hans Deltagelse i Provinslanddagen for Hertugdømmerne, som han i en lang Række var Medlem af. I en Afhandling i „Sønderjydske Arbejder“ har han skildret den Virksomhed, han her fik Lejlighed til at udføre. Her lærte han at værdsætte den praktiske Forhandlingspolitik, hvilket han ikke blev træt af at fremhæve overfor senere Tiders politiske Brydninger mellem Protest-

Realpolitik. For Staus Vedkommende blev Følgen af denne Brydning, at han ikke genvalgtes ved Kredsdaysvalget i 1880. Han havde da været Medlem af Amtsraad og Kredsday i 22 Aar. Samme Aar blev han af lignende Grunde bragt som Medlem af Provinslanddagen. Det var dog kun forbigaaende, han svigtedes af Folkegunst; nogle Aar senere valgtes han igen ind i baade Kredsday og Provinslanddag. I Slutningen af Halvfjerdserne var han desuden bleven Medlem af Proovstisynoden og Provinsisynoden, og efter Krügers Død opstilledes han gentagne Gange af Edsnægternes Modstandere som Kandidat ved Valgene til den preussiske Landdag. Som Synodemedlem har han blandt andet udført et for-tjenstfuldt Arbejde ved sin Medvirking ved Udgivelsen af den festsigle danske Salmebog. Ved Siden af fik han Tid til at holde oplysende Foredrag paa Rejser i Kongeriget. Med Mund og Pen arbejdede han utrætteligt for de Ting, som optog ham, uden at han derved forsamte sin Gaard. I mange Aar sad han i Bestyrelsen for Amtets danske Landboforening.

Utallige er de Tillidshverv, som i Aarenes Løb blev overdraget Peder Stau. Han var Medstifter og Medlem af Bestyrelsen af vore to ældste Foreninger, i flere Aar Formand for Vælgerforeningens Tilsynsraad og indtil sin Død Medudgiver af „Sønderjydske Aarbøger“. De Unge vil maasse bedst huske ham som den myndige og taktfulde Ordstyrer ved vore store Aarsmøder. Den danske Befolkning vidste, hvad den skyldte gamle Stau, og gav, da han fyldte 70 og 80 Aar sin Taknemmelighed til Kende ved at hylde ham ved en Fest paa „Harmonien“ i Haderslev. Den 5. Juni 1895 overrattes ham et Sølodrikkehorn, der bærer Indskriften „For trofast Arbejde i vor Folkesag“.

Stau havde i sin Tid — i Halvtredserne — som selvstændig festsigle Bondemand drøftet politiske Spørgsmaal med Carl Moltke, han havde et halvt Aarhundrede senere under helt andre Forhold staaet overfor Overpræsident Ernst Mathias von Kæller og givet Udtryk for den danske Befolknings Krav; i Begyndelsen af Verdenskrigen opsøgte han under et Besøg i København Kong Kristian den Tiende for at skildre Stemningen i Sønderjylland. „Jeg tillader mig at tale frit til deres Majestæt, som jeg har talt frit til Deres Majestæts Forfædre“. Saaledes indledede han med en vis Stolthed Samtalen.

Han oplevede ikke at se den Sag sejre, som han havde kæmpet saa mandigt for. Den 7. Marts 1917 døde han pludselig, ramt af et Slagtilfælde. En mørk og trist Vinterdag, mens Krigens Sjernsøgelse hærgede vort Folk allerværst, blev han stille fulgt til Graven. Som Følge af Fremmedaaget kunde ved hans Baare ikke siges de Mindeord, som

han saa redeligt havde fortjent. Det blev endog af Censuren forbudt Frimenighedspræst Thade Petersen at offentliggøre den Tale, han havde holdt i Hjemmet.

Fra Fyrrernes Mænd havde Peder Skau faaet den nationale Begejstring i Arv. Efter Nederlaget staar han forrest blandt dem, der holdt igen og byggede op. I det ny Aarhundrede samles han med den unge Slægt i Arbejdet for at uddnytte dansk Kultur, hædret af sine Landsmænd, agtet af sine Modstandere, ordholdende og paalidelig, aandelig spændstig og klar af Tante til det sidste. Vi, der lever ved Indgangen til den ny Tid, vil bevare denne smukke Høvedingefikkelse fra Kampens Aar et varigt Minde. De bedste Egenstaber hos den sønderjydske Befolkning fandt i ham en værdig Repræsentant.

Nicolai Svendsen.

Redaktør M. C. Mathiesen.

Da Krigen brød ud, var Redaktør Mathiesen allerede en dødsmerket Mand. Længe havde Hørelsen svigtet ham, og Synet blev stadig daarligere trods en Operation. Værst var det dog, at en Areforkalkning viste sig meget fremskreden, og at der opdulkede Tegns paa Mavekræft. Men alle kender, hvorledes de tykke Myndigheder afsviste Lægeattester og Bevijer og slæbte den dødsjagne Mand til Dänholm, hvor han navnlig slet ikke kunde faa den Pleje og Diæt, han skulde holde. Han naaede at komme hjem, men den brutale Behandling fremskyndede hans Død, der indtraf 17. Februar 1915. Han var da kun 61 Aar gammel.

Mathiesen var en af de trofaste, der aldrig spurgte om sit eget, naar det gjaldt den nationale Sag. Han var ikke den, der arbejdede overfladisk, Grundighed og Vederhæftighed var hans Særpræg, og han handlede aldrig overilet. Andet Steds vil hans Bering ved „Dannevirke“ og „Mødersmaalet“ blive mindet udførligere, men hans trofaste Arbejde som Redaktør og Befolkningens Raadgiver, hans store Agitationsvirksomhed for Jernfonden og forud for de politiske Valg under Preusserregimentet bør ogsaa mindes her. Han oplevede ikke den Glæde at se Danebrog over sin kære Hjemtaavn, ej heller sit han Flaget om sin Kiste, men dets rødhvide Dug

M. C. MATHIESEN

dækkede hans Grav hin store Dag i Februar, da vi stemte vor Hjemstavn ind i Danmark.

— Her i Almanaken har Mathiesen ikke sjældent strevet under Mærket „Cornelius Braabj“.

P. Eliasen.

Rolbing, b. 23. Noobr. 1920.

En kronologisk Oversigt

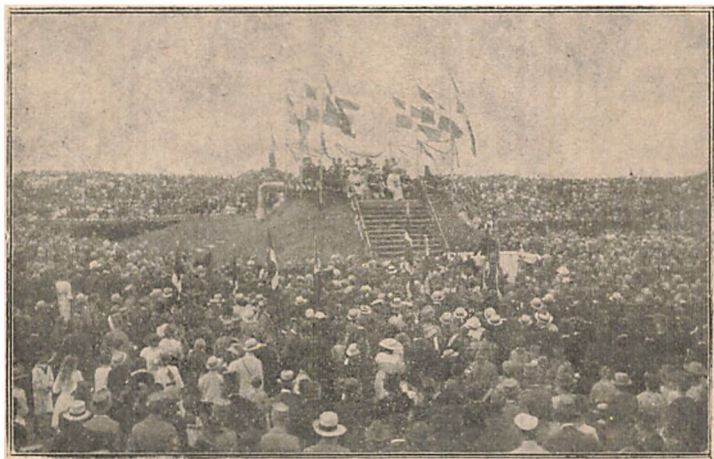
over de vigtigste Datoer fra Vaabensstilstanden til Kongens Indtog i Sønderjylland.

- 1918.
23. Oktober Den danske Rigsdags Resolution om Elesvig.
11. November Vaabensstilstand.
12. — 326 Foreninger, Selskaber og andre Sammenlutninger i Sønderjylland offentliggør et Opraab i vore Dagblade, hvori der kræves Genforening med Danmark.
14. — Udenrigsminister Solf's Svar til Rigsdagsmand H. P. Hanssen.
17.—18. — Vælgerforeningen vedtager Resolutionen vedrørende Grænsespørgsmaalets Løsning. Det store Møde paa „Folkehjem“.
25. — Den danske Regerings Svar paa Vælgerforeningens Henvendelse.
17. December Det mellemlesvigste Udvalg henvender sig til den danske Regering med en Samling Petitioner.
- 1919.
18. Januar Fredskonferencen træder sammen i Paris.
26. — Valg til Vælgerforeningens Tilsynsraad.
21. Februar Kammerherre Bernhoft fremlægger de danske Skraa for Fredskongressen i Paris.
27. — Den kongerigste og sønderjydske Delegations Afrejse til Paris.
2. Marts Byraads- og Kommuneraadsvalg i Nordlesvig.
13. — Delegationen rejser fra Paris til London.
15. — De første sønderjydske Krigsfanger ankommer til København.
21. — Delegationen kommer tilbage til København.
4. Maj Kreds-dagsvalg i Abenraa, Haderslev og Sønderborg Amt.
8. — Fredsbetingelserne overræktes Tyskerne i Versailles.
27. — Kreds-dagsvalg i Lønder Amt.
25. Juni Fhv. Rigsdagsmand H. P. Hanssen udnævnes til Minister uden Portefeuille.
6. August Den internationale Kommission holder sit første Møde i København.
28. — Fredstraktaten underskrives i Versailles Af. 3 Ejtm.
9. Juli Den tyske Nationalforsamling ratificerer Fredstraktaten.
24.—28. — „La Marfeillaise“'s Besøg i de sønderjydske Farvande.
6. Oktober Italien ratificerer Fredstraktaten.

10. Oktober England ratificerer Fredstraktaten.
 14. — Frantrig ratificerer Fredstraktaten.
 3. November Bælgerforeningen holder Generalforsamling og vedtager nye Vedtægter.
 30. — Valg til Bælgerforeningens Tilsynsraad.
 6. December Flensborg-Gruppen holder konstituerende Møde i Flensborg.
 12. — Den nordflesvigste Gruppe holder konstituerende Møde paa „Folkehjem“.
 13. — Flertallet af Bælgerforeningens Bestyrelse og Tilsynsraad godkender Minister J. P. Hanssens Grænsepolitik.
- 1920.
10. Januar Ratifikationerne udoekles og Protokollen underskrives. Klotten 4,15 Eftermiddag traadte Freden i Kraft. Den internationale Kommission udsender en Proklamation, hvorefter den overtager Styret i Afstemningsomraadet.
 14. — Franske og engelske Orlogsmaend gaar ind i Flensborg Fjord.
 19.—25. — Afstemningsomraadet rømmes af Tyskerne.
 20. — Franske Tropper rykker ind i Haderslev.
 22. — Franske Tropper rykker ind i Sønderborg.
 25. — Franske Tropper rykker ind i Flensborg.
 2. Februar Engelske Tropper rykker ind i Aabenraa og Tønder.
 10. — Afstemning i 1. Zone. Udvaldet var efter de officielle Tal: Valgberettigede: 111,191, afgivne Stemmer 101,647 eller 91,5 pCt. For Danmark stemte 75,431 eller 74,2 pCt.; for Tyskland stemte 25,329 eller 24,9 pCt.
 12. — De første danske Embedsmænd rykker ind i Sønderjylland.
 14. Marts Afstemningen i 2. Zone. Udvaldet var efter de officielle Tal: Der blev afgivet ialt 64,534 Stemmer. Deraf stemte for Danmark 12,810 eller 19,9 pCt., for Tyskland stemte 51,724 eller 80,1 pCt.
 29. — Rongen aflediger Ministeriet Zahle.
 30. — Ministeriet Liebe udnævnes.
 5. April Ministeriet Friis udnævnes.
 4. Maj Ministeriet Neergaard udnævnes.
 5. — Formanden for den internationale Kommission, Sir Charles Marling aflægger Beretning om Folkeafstemningen i Sønderjylland for det øverste Raad. — Den danske Hær og Flaade besætter 1. Zone.
 20. — Kronemønten indføres i 1. Zone.
 15. Juni De allierede og associerede Magter fastsætter Græn-

- sen mellem Danmark og Tyskland. Den internationale Kommissions Myndighed ophører. Soverænitetten i de med Danmark genforenede sønderjydske Landsdele er foreløbig hos de Allierede.
16. Juni Den internationale Kommission forlader Flensborg.
17. — Toldgrænsen flyttes ned til Rigets ny Grænse.
9. Juli Genforeningsdagen. Kl. 11 underskriver Kong Kristian X. af Danmark Loven om Indlemmelsen af de sønderjydske Landsdele. Fester afholdes over hele Landet.
10. — Kongen rider paa en hvid Hest Kl. 9,20 Formiddag over den gamle Grænse ved Frederikshøj. Indtog i Kristiansfeld, Haderslev og Aabenraa.
11. — Festen paa Dybbøl Banke. „Det stolteste Stævne, der har været i Danmark“. Repræsentanter for den sønderjydske Befolkning overrækker Kongen Guldhornene.
12. — Kongens Indtog i Tønder.
16. — Kongen sejler tilbage til København.

S. 4.

FRA GENFORENINGEN

Ænymodig' Dans.

Mel.: Honolulu.

Spøgelse o' gammel Rister
kan fortæle e Spiritist
me' Sang o' Banken manne sjaule Ting!
Sjaule Ting! Sjaule Ting!

Lad æ no et Spøgels spu'e,
hvondt han töt, vor Dans saa u'e,
e Spøgels svar' mæ jin me' helt poetisk Sving:

„Er Folk blewn tumbe?
Tjkk' o' mauer, lang' o' stumbe,
de danser Wönstep o' Tangotrot!
Tangotrot! Tangotrot!

Ung' o' gammel vil elastisk
me' slæfend Förre sving' sæ plastisk!
So, no danser old Folk tumbe,
o' det skal kaldes jiot!

D' e Spøgels sang jin di'er:
„Det er naue sjaule Ti'er,
te Folk vil danf' som hvikken Affekat!
Affekat! Affekat!

Se da kuns hvo'dan de spjætter
o' e Förre inda sætter.
De dingler rundt, som haj de drukken sæ „en Hat“!
„Er Folk blewn tumbe?
Tjkk' o' mauer, lang' o' stumbe,
de danser Wönstep o' Tangotrot!
Tangotrot! Tangotrot!

Ung' o' gammel vil elastisk
me' slæfend Förre sving' sæ plastisk!
So, no danser old Folk tumbe,
o' det skal kaldes jiot!

Lau i min Ti' før vi danset,
løf vi int saan't rundt o' spanset;
vi danset taktfast Polka o' sin Bals!

Sinne Bals! Sinne Bals!

Boston me' sin Taktloshe'e
fund' int over vos rege'e.

Æ jamrer lau e Graa' mæ firrer i e Hals:

„Er Folk blewn tumbe?

Tjff' o' mauer, lang' o' stumbe,
de danser Wönstep o' Tangotrot!

Tangotrot! Tangotrot!

Ung' o' gammel vil elastiff
me' skæfend Förre sving' sæ plastiff!
So, no danfer old Folk tumbe,
o' det skal koldes flot!

Da min Frærlen saet int nytter,
er 'et nok det bæ'ft æ flytter
min sølle Sjæl, saa den o' I fær Ro!“

„I fær Ro!“ „I fær Ro!“

Under Stank a Svool o' Røgels
svandt han væl, det arme Spøgels,
o' det elaw han uforstaimmet sang o' lo:
Lau æ no et Spøgels spu'e,

„Er Folk blewn tumbe?

Tjff' o' mauer, lang' o' stumbe,
de danfer Wönstep o' Tangotrot!

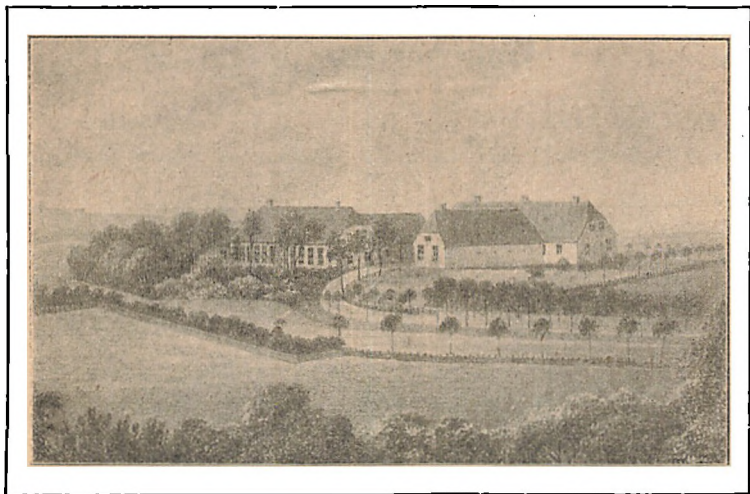
Tangotrot! Tangotrot!

Ung' o' gammel vil elastiff
me' skæfend Förre sving' sæ plastiff!
So, no danfer old Folk tumbe,
o' det skal koldes flot!

Dr. Aude Andersen.

Rødning Højskole.

Billedet viser den ældste Bygning, der omtrent er uforandret fra 1844. Til Venstre for Indgangsdøren findes den gamle Skolestue, hvor det første Hold Højskoleelever sad paa Skolebænk. Denne Stue vil nu blive Læsestue med Haandbibliotek, til modsat Side vil blive Tidsskriftstue

Rødning Højskole.

og Udlaansbibliotek. Den øvrige Halvdel af Bygningen bliver Lærerbolig.

Laden er bygget i 1863 af Ludvig Schrøder; den bliver nu omdannet til en stor Gymnastik- og Mødefal.

Modsat den gamle Hovedbygning er den nye nu rejst paa Grundlag af den Længe, Christian Flor lod bygge i 1845. Her bliver Forstanderbolig og Køkkenfløj, og paa første Sal og i Kvistetagen skal Eleverne bo.

Foredragsfal og Skolestue ligger dels i Forlængelse, dels vinkelret paa den gamle Lade.

Der bliver Skole for unge Mænd fra 3. Nov. til 30. Marts og for Piger fra 3. Maj til 30. Juli.

E. Appel.

Hoptrup Højskole.

Fællesbestyrelsen for K. F. U. M. og K. F. U. K. i Danmark opfordrede i April Maaned 1919 Pastor S. Sildeby, Haslev, som gennem 18

Hoptrup Højskole.

Åar havde arbejdet i det Kristne Ungdomsarbejde og i 9 Åar havde været knyttet som Foredragsholder til Højskolen og Landbrugsstolen i Haslev, til at søge rejst en Indre-Missions Højskole i Sønderjylland.

Hoptrup Kro blev købt i Maj Maaned, og allerede 6. Januar, under nytt Styre, aabnedes Skolen med 20 Elever, en Del Elever fra Nord blev nægtet Pas. I Sommer havde Skolen et Hold unge Piger paa ca. 30 — alt, hvad man under de daværende Forhold kunde rumme.

Til November indtoies den store nye Hovedfløj, saa Højskolen faar Plads til 100 Elever. Samtidig aabnes en Efterstole i Tilslutning til Højskolen med Plads til godt 30 Elever.

Som Lærer ved Skolen er antaget Cand. mag. Frk. E. Bockelund, Cand. phil. Lærer Hagelskær Lauritsen, Lærer Dørffler, og nu til Winterholdet Landbrugskandidat A. P. Andersen.

Skolen ligger jo i en af Sønderjyllands smukkeste Egne og kan allerede glæde sig ved god Tilslutning — mest af Sønderjyder — til den kommende Winter.

Danebod Højskole.

Fynshav, Als.

Naar man fra Aserballe Station paa Als følger Vejen gennem Almsted ud til det tidligere Færgested Fynshav, faar man ret et Indtryk af Als's Frodighed og Skønhed. Ud og ind, op og ned gaar Vejen. Vi er ikke langt fra Dens højeste Punkt, Høgebjerg, og det bølgeformede Landskab byder paa rig Afveksling. De frugtbare Marker med deres Ramme af levende Hejn skifter med Krat og Skov, og snart sjner man Lillebælts blaa Vand, der giver hele Billedet Friskhed og rigere Farve. Hver Gang, man over den næste Bakke faar Udsigten paany, har den skiftet Karakter, indtil vi fra den sidste ser Bæltet brede sig foran os, og Fyn, Læs og Læs synes at ligge ganske nær.

Paa denne sidste Sænkning, med fri Udsigt og nær Skov og Strand, ligger Danebod Højskole med sit røde Tag over de graagule Mur-

Den store ny Skolefløj med Gymnastiksal, Foredragsaal og Skolestuer, Spisefaal og Bærelser til 100 Elever er en anseelig Bygning. I en tilføjende mindre Fløj findes Køkken og Bryggers og Forstanderbolig m. m. Trods sin Størrelse passer Skolen godt i Landskabet, som den ligger der bred og sikkert som en Bondegaard.

Det er da ogsaa altsaa Bønder, som har ladet den bygge. Et Udvalg af Mænd fra Mellemals købte i Sommeren 1919 Gaarden „Øvel-

Danebod Højskole.

gønne" med tilhørende 18 Hkt. Jord, og det er denne, der nu er bygget om til Højskole. Fra hele Als har man været med til at støtte Arbejdet, idet der er tegnet en Andelskapital paa noget over 110,000 Kr. Mange af de nærmereboende har desuden hjulpet til med Kørsel o. a. under Opførelsen.

Højskolen er bygget efter Tegning af Bygningstegner Erik Olsen, der har faaet sin Uddannelse hos Arkitekt Joar Bentzen i Holbæk. Byggearbejdet er udført af Bygmester P. Asmusen, Hundsløv, under Erik Olsens Tilsyn. — Maler Gotfred Hansen har ledet Malerarbejdet og Sto-

lens Udsmøtning. Han har særlig søgt sin Uddannelse paa Møller-Jensens „Skole for dansk Kunsthaandværk“ i København og har i flere Aar været Lærer ved Vallekilde Højskoles Haandværkerafdeling.

Saavel Gotfred Hansen som Erik Olsen er Lærere ved den Haandværkerafdeling, som findes ved Danebod Højskole. De vil i deres Undervisning her især lægge Vægt paa at udoikle Smagen og Stønhedsfansen hos de unge Haandværkere. Fabrikernes Konkurrence har efterhaanden gjort Forretningshensynet til det overvejende for de fleste Haandværkere og har derved fortrængt den gode Smag og Kultur, som i ældre Tid prægede deres Arbejde. Det betyder et Tab — for Haandværkerne af Glæde og Tilfredsstillelse ved selve Arbejdet — for os andre af Stønhed og Synge i vore daglige Omgivelser. Det skal en saadan Haandværkerundervisning hjælpe til at bøde paa, og dette Formaal kan nok falde sammen med Folkehøjskolens Hovedopgave: at høje det menneskelige Liv i det hele.

Højskolelærer Baldemar Nielsen og Hustru, Ingeborg Helweg N., bliver Lærer og Lærerinde ved Højskolen. De har begge tidligere været ved Vallekilde Højskole.

Danebod Højskoles Forstander, Thorvald Knudsen og hans Hustru, Thora Knudsen, Datter af afdøde Pastor Wilsstrup i Borris i Jylland, er ikke Nybegyndere i deres Gerning. I 22 Aar har de staaet i en lignende i Amerika og har derfor rig Erfaring at bygge paa. Th. Kn. er Søn af den sngste Højskolelærer Knud Rasmusen, Sødringe, der døde i Fjor. Han er født 1870 og uddannede sig som ung dels paa Askov Højskole, dels i København til at blive Præst for Danste i Amerika. 1898 kaldtes han saa til Nysted i Nebraska som Præst og Forstander for Højskolen der. Derfra flyttede han 1903 til Danebod i Minnesota, hvor han med en kortere Afbrudelse har været siden og været baade Præst og Højskoleforstander. Thorvald Kn.'s Tilknøtning gennem Oprindelse og Uddannelse til gamle Højskolekredse i Danmark og hans lange Gerning i den danske Menighed og Skole i Amerika borger for, at Danebod Højskole paa Als vil blive ledet i samme Spor som de gode gamle Højskoler.

Agerstov Efterskole.

Under Krigen blev Forsamlingshuset i Agerstov ødelagt af de indkvarterede Soldater, og de sørgelige Refter blev tilsidst solgt til Røetorrieri. Efter Revolutionen, da man kunde vente Genforeningen, begyndte man saa at se sig om efter Plads til et nyt Forsamlingshus, og 5 Mand købte i Foraaret 1919 den saakaldte Kirkebro i Agerstov, der nok kunde indrettes til Sal. Senere kom man saa i Tanker om, at der til Rød kunde blive Plads ogsaa til en Efterskole, som der her i Midtpunktet for det store Sogn var god Brug for. Der blev i Sommeren 1919 foretaget de nødvendige Tilbygninger, Rørestalden blev lavet om til Gymnastik- og Foredragsaal, og Bygningerne blev overtaget af et større Aktiefelskab med Medlemmer i alle Sognets Byer; Formand er Chr. Jesen Reinholdt, Øksgaard.

Imens var der indledet Underhandlinger med fhv. Seminarielærer Karl Rasmussen og Hustru om at overtage Skolens Vedelse og Økonomi, og det lykkedes at faa det hele saa vidt i Orden, at Skolen, til Trods for Lysternes fortsatte Regimente kunde begynde 3. November 1919 som den første danske Efterskole i Sønderjylland. Skolen havde første Vinter 50 Elever, hvoraf 35 paa Kost.

Det siger sig selv, at en Skole, begyndt paa det Tidspunkt, maatte faa Vanskeligheder at kæmpe med, som de nordfor Kongeaenen ikke kendte; det var vanskeligt med Byggematerialer, og ligesaa med Ernærings-, Brændsels- og andre Spørgsmaal. Dog ved forenede Anstrengelser lykkedes det at redde Skolen igennem det første Aar, ogsaa økonomisk, trods det, at den gik Glip af Dyrtilids- og Brændselshjælp, som den vilde have faaet, hvis Genforeningen som ventet var kommet samtidig med dens Begyndelse. I Efteraaret har den atter maattet have en lille Tilbygning for at kunne modtage de ca. 60 indmeldte Elever, og det er vort Haab, at den snart ogsaa i andre Forhold maa være paa Højde med Tidens Fordringer.

Karl Rasmussen.

Løgumgaard Efterkole og Præliminærkursus

et startet af en Kreds af Andre Missionsvenner paa Løgumklosterregionen med det Formaal paa afgjort kirkelig Grund at dngtiggøre den sønderejndste Ungdom til at tage de Krav op, den nu efter Genforeningen med vort Moderland stilles overfor.

Der blev købt en Gaard, som ligger meget smukt en Fjerdingvej fra den gamle Klosterby ved de stobeevoksede Nørre Løgum Bakker, paa hvis Top Bongshøj med det vide Udsyn troner. Gaarden bliver nu i Sommer ombygget til Skole. Byggearbejdet er allerede saa stærkt fremskreden, at Skolen den 7. September kunde begynde med 40 Elever paa Præliminærkursus'et, der er toaarigt og forbereder til Præliminæksamens. Til November begyndes med et lignende Hold paa Efterkolen.

Til Forstander er antaget Skolebestyrer Harbo Andersen — tidligere Hvidbjerg Real- og Efterkole — der som Lærere har antaget Realskolelærer P. Jensen, Aarhus, Lærer C. Knudsen, Haslev, og Lærerinde Frk. cand. phil. Højbye, Hornbæk, desuden undervises der af Fru Harbo Andersen og Pastor Simonsen, Løgumgaard.

Skolens Grundlag er: en dansk Skole, der ledes i afgjort kristelig Aand i Tilslutning til Kirkelig Forening for Andre Mission i Danmark. Foruden dens egentlige Formaal som Ungdomsskole er det vort Haab, at den vil blive et aandeligt Centrum baade kristeligt og nationalt for den Egn, i hvilken den ligger.

C. H. Friis.

Behandlingen af Frugttræer efter Plantningen.

Af Peter Jensen, Lombøl.

Det er en temmelig udbredt Mening, at naar man har plantet et Antal Frugttræer i en grøn Græsmark, saa kan det være nok dermed, saa maa Træerne herefter stotte sig selv. Dette er dog langtfra Tilfældet. Har man faaet dem godt plantet i kraftig Jord, saa maa der, hvis Jorden ikke dyrkes med Røttenurter omkring dem, hvert Aar holdes en Plet ren og løs ca. 2 Meter omkring hvert Træ; denne Plet graves og gødes om Efteraaret og igen om Foraaret, og kan da tillige gives et Tilskud af Kunstgødning, bestaaende af halvt Kvælstof og halvt Superfosfat, lidt Tilskud af Kali kan ogsaa være gavnlig og i kalkfattig Sandjord af Kalk i pulveriseret Tilstand, Jorden holdes derefter løs og halles et Par Gange om Sommeren. Et Træet godt i Vækst og tæt besat med Frugter, gives tillige i hver Uge en Spandfuld i Vand opløst Gødning, især i August og September Maaned, til Frugten er moden, dette vil bidrage stærkt til at saa smuk og veludviklet Frugt.

Et andet vigtigt Arbejde, som er højt nødvendigt, er at sprøjte Træerne tre Gange hvert Foraar, første Gang før Bladene er ved at brude ud, anden Gang tæt før Blomstringen, og tredje Gang naar Frugten er saa stor som en Nød. Træerne angribes nemlig af et Utal af Insekter, Bladlus og Orme, som det er nødvendigt at holde i Ase. Blandingen kaldes Bordeauxvædske og bestaar af læftet Kalk, opløst i Vand og tilsat Blaasten ligeledes opløst i Vand og sammenblandet. Sprøjten maa være af Kobber, som kan bæres paa Hinggen, den fyldes $\frac{3}{4}$ fuld af Vædske og pumpes fuld af Luft, der driver Vædsken ud til sidste Draabe, og sætter sig som en Dug paa alle Blade. En tidsvarende Sprøjte kan laanes her eller hos Formanden for Aabenraa Amts Landbosforening, der før Krigen havde Gartner Dittsen, Løjt, som Assistent, der desværre som saa mange andre faldt i Krigen.

Det nytter kun lidt, at et Træ er fuldt af Blomster; naar dets Blade

angribes af Utøj, vil den ansatte Frugt falde af, det er igennem Blandene, Træet aander og omsætter Næringen for Frugterne. Til Bekæmpelse af Baciller og Utøj høves foruden Bordeauxvædske mange andre Blandinger af Svovl, Karbolineum osv., som kan købes tilberedt, men bedre er det at søge Oplysning i Fagskrifter, der høves baade paa Dansk og Tysk, ved at holde et Lidskrift. I veldrevne Frugthaver afpilles ligeledes den søgt udviklede Frugt, før den er udviklet.

Ofte over Sten og Stof
bærer Drengen sin Veninde,
mens hun tavs ved Faren grubler.
Tit med Trostka, varm og øm,
bær den hulde, stærke Kvinde
Vennen siden, naar han jubler.

(Zafarias Rielsen).

Bedre at have en skadet Mand til Ven
end en guldfloket Kvinde til Hustru.

(Tyrkisk Ordsprog).

Alt tro er at løfte sit Blik
til de evige Stjerner
og haabe mod Lov og vide mod Visdom,
at skjult i de soimlende Dybder
vaager der En, som vogter og vær ner.

Alt tro er at føle en Afgrund
under sit Liv og sit Virke —
en Afgrund af Mørke, en Afgrund af Lys,
et Dyb af Jubel, et Dyb af Gys —
og vandre i hverdagens Gader
som i en højtidelig Kirke.

(Johannes Jørgensen).

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1921 med Tilføjelse af Torvedage.

(Sluttet 27. Juni 1920. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskjellige Dagblade.)

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Almindingen, 1. Juli Heste.

Usnæs, 17. Maj og 19. September Heste og Kreaturer.

Clemens Kro, 25. April og 24. Oktober Kreaturer.

Fakse, 29. Marts og 25. Oktober Kreaturer.

Farum, 5. April og 11. Oktober Heste og Kreaturer.

Frederiksborg, se Hillerød.

Frederiksfjord, Torvedag hver Mandag og Torsdag. Unden Onsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 25. Januar, 23. Februar og 30. Marts Heste og Kreaturer; 27. April Heste; 2. November (Efteraarsmarked) og 20. December (Julemarked) Heste og Kreaturer.

Frederiksværk, første Tirsdag i hvo: Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Fuglebjerg, 6. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.

Gjorlev Station, 30. Marts Heste og Kreaturer.

Græsted, 3. Januar, 7. Februar, 7. Marts, 4. April, 2. Maj, 6. Juni, 8. August, 5. September, 3. Oktober og 5. December Heste og Kreaturer.

Hasten, 2. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 11. Maj, 14. September og 5. November Kreaturer.

Helsingø, 12. Januar, 9. Februar, 9. Marts, 13. April, 11. Maj, 8. Juni, 13. Juli, 14. September, 12. Oktober og 9. November Kreaturer.

Helsingør, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 23. Februar, 18. April, 18. Juli og 21. Oktober Kreaturer.

Hillerød, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Oktober Torvedag med Haveprodukter. Tredie Onsdag i hver Maaned og første Onsdag i hver Maaned med Undertagelse af Marts, Maj og November Marked med Kreaturer. 2. Marts stort Hestemarked; 2. Maj (Førsaarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. November (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Holbæk, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 15. Februar Heste; 9. og 16. Marts, 14. April, 20. Juni (Sommermarked) og 18. Oktober Heste og Kreaturer; 22. November (Efteraarsmarked) Kreaturer.

Hvalsø, 2. Marts, 9. Maj, 6. September og 9. November Kreaturer.

Hørsholm, 19. April og 28. Oktober Heste og Kreaturer.

Hørve, 3. Maj og 4. Oktober Heste og Kreaturer.

- Jyderup**, 4. April og 10. Oktober Hefte og Kreaturer.
- Kallundborg**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 14. Februar, 23. Marts, 2. Maj (Førsaarsmarked), 20. Juli (Sommermarked), 20. September og 2. November (Efteraarsmarked) Hefte og Kreaturer.
- København**, Torvedage Mandag og Torsdag med Slagtebæg.
- Køge**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 5. Januar, 2. Februar, 9. og 23. Marts, 13. April, 20. Maj (Førsaarsmarked), 1. Juni, 26. Juli, 7. og 20. September, 5. og 26. Oktober, (Efteraarsmarked), 7. og 20. December (Julemarked) Hefte og Kreaturer.
- Korsør**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 21. Juni (Sommermarked) Hefte og Kreaturer.
- Nykjøbing**, 16. Februar, Hefte; 20. April Kreaturer; 8. Juni (Sommermarked) og 28. September (Høstmarked) Hefte og Kreaturer; 21. December Hefte.
- Næstved**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 19. Januar, 16. Februar, 16. Marts, 20. April, 18. Maj (Førsaarsmarked), 15. Juni, 20. Juli (Sommermarked), 17. August og 21. September, 19. Oktober, 16. November (Efteraarsmarked) og 21. December Hefte og Kreaturer.
- Nedersker**, 11. April og 10. Oktober Kreaturer.
- Præsto**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Måned Hefte og Kreaturer.
- Ringsted**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Tirsdagene 11. Januar, 8. Februar, 8. og 22. Marts (Førsaarsmarked), 12. April, 10. Maj, 14. Juni (Sommermarked), 12. Juli, 9. August, 13. og 27. September (Høstmarked), 11. Oktober, 8. November (Efteraarsmarked) og 13. December (Julemarked) Hefte og Kreaturer.
- Roskilde**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag paa Nytorv Torvedag for Handel med Smaagrife. 3. Januar, 11. Februar, 4. og 18. Marts, 1. April, 4. Maj (Førsaarsmarked), 6. Juni, 4. Juli, 1. August, 5. og 23. September (Bæremarked), 7. November (Efteraarsmarked) og 5. December Hefte og Kreaturer.
- Ruds-vedby**, 1. April og 6. Oktober Kreaturer.
- Rønne**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.
- Slibby**, 8. Marts og 7. Oktober Kreaturer.
- Steffør**, Torvedag hver Fredag. 4. Marts, 6. Maj, 2. September og 4. November Hefte og Kreaturer.
- Slagelse**, første Tirsdag i Februar, Marts, April, Juni, August, Oktober og December Marked med Hefte og Kreaturer, 4. Januar, stort Heftemarked; 15. Marts, 3. Maj (Førsaarsmarked), 5. og 6. Juni (Sommermarked), 20. September (Høstmarked) samt 8. og 9. November (Efteraarsmarked) Hefte og Kreaturer.
- Slangerup**, 22. Marts, 23. Maj, 21. Juni og 29. November. Hefte og Kreaturer.

Sorø, 11. og 18. Marts, 8. April, 23. Maj, 28. Juni (Sommermarked), 21. September (Høstmarked), 14. Oktober, 4. November og 9. December Heste og Kreaturer.

Stege, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 14. Marts, 22. og 23. September (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Storehedinge, 1. og 15. Marts, 5. April, 17. Maj (Førsaarsmarked) og 21. Oktober (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Svinninge, 19. April og 27. September Heste og Kreaturer.

Taastrup, 1. Marts, 3. Maj og 4. Oktober Heste og Kreaturer.

Tranebjerg p. Samsø, 31. Marts og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Uggerløse Kro, 26. April og 15. November Heste og Kreaturer.

Veksø, 26. April og 3. November Heste og Kreaturer.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Ølstykke, 26. Januar, 20. April, 27. Juli og 26. Oktober Heste og Kreaturer.

Østermarie Kirke, 18. April og 17. Oktober Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 24. Februar, 8. og 29. Marts 9. Juni (Sommermarked) og 20. September Heste og Kreaturer.

Nakskov, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 17. Februar, 3. og 17. Marts, 4. og 25. Oktober samt 8. November Heste og Kreaturer.

Ringsted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 25. Februar Heste; 27. April, 20. Juli (Sommermarked), 5. Oktober og 9. November Heste og Kreaturer.

Rønsted, 31. Marts, 14. April og 21. September Heste og Kreaturer; 2. November Heste.

Rødby, hver Torsdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 15. Februar og 22. Marts Heste og Kreaturer; 5. Juli (Sommermarked) og 18. Oktober Kreaturer; 15. November Heste og Kreaturer.

Saksbøbing, Torvedag hver Lørdag. 1. og 15. Marts Heste og Kreaturer; 12. Juli (Sommermarked) og 7. Oktober Kreaturer; 3. November Heste og Kreaturer.

Stubbejølbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 25. Maj og 27. Oktober Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Æro.

Odense Amt.

Århus, 18. Januar, 15. Marts, 11. Maj, 13. September og 9. November Heste og Kreaturer.

Åslev, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 15. og 26. Februar, 22. Marts,

24. Juni, 21. September og 15. November Heste og Kreaturer.
Bogenfse, Torvedag hver Torsdag, første Torsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 1. Februar Heste; 24. Februar, 8. Marts og 10. Maj Heste og Kreaturer; 7. Juli Heste; 27. September, 8. November og 20. December Heste og Kreaturer.
Ejby, 9. Marts og 28. September Heste og Kreaturer.
Glambsbjerg, 3. Marts, 3. Maj og 11. Oktober Heste og Kreaturer.
Hjerteminde, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 18. og 25. Februar, 19. Marts, 6. April, 13. Juli, 22. September og 3. November Heste og Kreaturer.
Norre Aabg, 19. Maj og 1. Oktober Heste og Kreaturer.
Odenfse, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Tirsdag) Marked med Kreaturer. 3. Januar, 14. Februar, 7. Marts, 25. April, 2. Maj, 13. Juni, 12. Juli (St. Knud), 8. August, 26. September, 17. Oktober, 14. November og 19. December Heste.
Offetup Station, 6. Maj og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Svendborg Amt.

Brohøværk, 19. Marts og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
Egeftov, 21. September Heste og Kreaturer.
Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og August med levende Kreaturer. 27. Januar Heste; 22. Februar, 10. Marts, 16. Juni, 4. Oktober og 5. November Heste og Kreaturer.
Hesfelager, 13. Maj og 23. September Heste og Kreaturer.
Marstal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 27. Maj og 30. September Heste og Kreaturer.
Nyborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med levende Kreaturer. 23. Februar og 11. Marts Heste og Kreaturer; 6. Juli Heste; 14. Oktober og 11. November Heste og Kreaturer.
Ringe, 18. Marts, 3. Juni, 5. Oktober og 10. November Heste og Kreaturer.
Rudfjølbing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 17. Marts, 17. Juni og 12. November Heste og Kreaturer.
Svendborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag med levende Kreaturer. 12. Januar, 16. Februar, 2. og 16. Marts, 18. Maj, 21. Juli, 12. Oktober, 4. og 24. November Heste og Kreaturer.
Wrosløbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 4. Marts, 19. Juli og 6. Oktober Heste og Kreaturer.
Ørbæk, 9. Juli Heste og Kreaturer.

Jylland.

Hjørring Amt.

Ålbæk, 3. Oktober Heste og Kreaturer.

- Ågersted**, 8. April og 28. September Heste og Kreaturer.
- Brønderslev**, 10. Januar, 14. Februar, 14. Marts, 11. April, 9. Maj, 13. Juni, 11. Juli, 8. August, 5. September, 10. Oktober, 14. November og 12. December Heste og Kreaturer.
- Dronningslund**, 21. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.
- Dugboad Station**, 25. April og 12. Oktober Heste og Kreaturer.
- Fiauenfjeld**, 15. April, 12. September og 4. November Heste og Kreaturer.
- Frederikshaab**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 17. Januar, 14. April, 26. September og 13. Oktober Heste og Kreaturer.
- Halvrimmen**, 18. April og 1. Oktober Heste og Kreaturer.
- Hjallerup**, 27. Januar, 24. Februar, 17. Marts, 28. April, 1., 2. og 23. Juni, 28. Juli, 26. August, 22. September, 27. Oktober, 24. November og 22. December Heste og Kreaturer.
- Hjørring**, Torvedag hver Lørdag; i November og December tillige hver Onsdag. Hver Onsdag, hele Aaret Marked med Kreaturer; 19. Januar Heste; 5. Marts og 2. April Heste og Kreaturer; 28. Maj og 23. Juni Heste; 24. September og 22. Oktober Heste og Kreaturer.
- Jerslev**, 24. Oktober Heste og Kreaturer.
- Jetsmark**, se Vandrup.
- Læssø**, 9. April og 9. September Heste og Kreaturer.
- Løkken**, 8. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.
- Løkkensvej Kro**, 22. September Heste og Kreaturer.
- Norre Saltum**, 1. April Heste og Kreaturer.
- Vandrup** (forh. Jetsmark), 31. Marts og 29. September Heste og Kreaturer.
- Sindal**, 21. Februar, 18. Marts, 2. Maj, 25. Juli, 23. September, 21. Oktober og 28. November Heste og Kreaturer.
- Skoosgaard Station**, 18. Marts, 24. Juni og 8. September Heste og Kreaturer.
- Sæby**, Torvedag hver Lørdag. 6. April, 19. September og 10. Oktober Heste og Kreaturer.
- Thielse**, se Vester Hjermitslev.
- Tværsted**, 17. September Heste og Kreaturer.
- Vester Hjermitslev** (forh. Thielse), 16. April Heste og Kreaturer.
- Vraa Station**, 18. April og 16. September Heste og Kreaturer.
- Vstervraa**, 3. Februar, 3. Marts, 7. April 12. Maj, 7. Juli, 25. August, 6. Oktober og 3. November Heste og Kreaturer.
- Ålborg Amt.**
- Åabjbro**, 7. April, 19. Maj, 15. September og 14. Oktober Heste og Kreaturer.
- Ålborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 21. Januar og 18. Februar Heste; 8. Marts og 14. December Heste og Kreaturer.

Aars, 5. Februar, 9. April, 27. Maj, 7. og 29. September samt 4. November Hefte og Kreaturer.
 Arden, 12. Maj og 20. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Bælum, 16. Marts og 15. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Farlø, 19. Marts og 14. September Hefte og Kreaturer.
 Gudumholm, 4. April og 26. September Hefte og Kreaturer.
 Had Sund, 9. Februar, 6. April, 9. Maj, 7. Juli, 8. Septbr. og 5. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Hals, 26. September Hefte og Kreaturer.
 Løgstør, Torvedag hver Lørdag; sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 8. April, 20. Juli, 17. September, 17. Oktober og 21. November Hefte og Kreaturer.
 Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med levende Kreaturer. 22. Januar, 14. Marts, 7. Maj, 18. Juni, 10. September, 8. Oktober og 5. November Hefte og Kreaturer.
 Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Tirsdag fra Oktober til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 20. Januar Hefte og Kreaturer; 17. Februar Hefte; 7. Marts, 23. April og 7. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Skjorping, 12. Januar, 10. Februar, 9. Marts, 13. April, 11. Maj, 9. og 29. Juni, 21. September, 19. Oktober, 10. November og 8. December Hefte og Kreaturer.
 Ulstrup (Hornum Station), 8. Januar, 12. Marts, 2. Maj, 27. Juni, 19. September, 24. Oktober og 5. December Hefte og Kreaturer.
 Vegger St., 23. Marts og 29. August Hefte og Kreaturer.
 Vester Hasving, 30. Marts og 14. September Hefte og Kreaturer.

Thisted Amt.

Fjerritslev, 17. Januar, 12. Februar, 2. April, 18. Juni, 9. September, 15. Oktober, 12. November og 10. December Hefte og Kreaturer.
 Frøstrup St., 23. Marts, 7. Maj, 25. Juni, 22. August, 26. September og 19. November Hefte og Kreaturer.
 Hurup, 21. Februar og 28. April Hefte og Kreaturer; 3. Juni Hefte; 3. September Hefte og Kreaturer.
 Hvidbjerg, 16. April og 1. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Hordum, 21. April og 29. September Hefte og Kreaturer.
 Nylsbjerg, Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikelsdag og Jul med levende Kreaturer. 7. Januar, 16. Februar, 15. Marts og 14. April Hefte og Kreaturer; 6. Juni Hefte; 23. Juli, 24. September og 14. Oktober Hefte og Kreaturer.
 Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 8. Jan. Hefte og Kreaturer; 22. Februar Hefte; 14. Marts, 13. April og 9. Maj Hefte og Kreaturer; 4. Juni Hefte og Uld; 4. Juli, 5. og 30. September samt 12. Oktober Hefte og Kreaturer.

Vesløs Station, 21. Juli og 16. September Hefte og Kreaturer.
Viljund, 12. April, 22. Juli og 23. September Hefte og Kreaturer.

Viborg Amt.

Valestrup, 13. Januar, 17. Marts, 18. April, 23. Juli, 15. September og 23. November Hefte og Kreaturer.

Vns, 14. Maj og 10. Oktober Hefte og Kreaturer.

Bjerringbro Station, første Torsdag (i Maj Fredag d. 6) i hver Maa-
ned Marked med Hefte og Kreaturer.

Durup, 21. April og 22. September Hefte og Kreaturer.

Karup, 21. April og 16. September Hefte og Kreaturer.

Kjellerup, 4. Fredag i hver Maaaned Hefte og Kreaturer.

Knudstrup, 23. Juni Hefte og Kreaturer.

Møltrup Station, 24. Februar, 13. April, 12. September og 21. Nov.
Hefte og Kreaturer.

Roslev, 10. Maj og 13. Oktober Hefte og Kreaturer.

Rødhjærsbro, 27. April og 23. September Hefte og Kreaturer.

Skals, 15. April og 24. September Hefte og Kreaturer.

Støv, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 3. og 25. Jan. 1. Marts,
15. April og 12. Maj Hefte og Kreaturer; 7. Juni Hefte; 25.
Juli, 10. September, 3. Oktober og 17. November Hefte og Krea-
turer.

Stoholm, 17. Maj og 21. September Hefte og Kreaturer.

Ulfstrup Station, 18. Maj og 20. September Hefte og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maa-
ned og fra Midtelsdag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 4.
Januar Hefte; 26. Januar, 17. Februar, 11. Marts, 16. og 30.
April, 28. Maj, 25. Juni (Snapsstingsmarked), 26. Juli, 27. August,
26. og 27. September (Løstemarked), 22. Oktober, 26. November
og 17. December Hefte og Kreaturer.

Randers Amt.

Ullingaaero, 4. Februar, 18. Marts, 29. April, 6. Juli, 22. Juli, 2.
September, 14. Oktober og 15. December Hefte og Kreaturer.

Gjerlev, 30. April og 7. Oktober Hefte og Kreaturer.

Glæsborg, 19. April og 29. September Hefte og Kreaturer.

Grenaa, Torvedag hver Lørdag. 21. Januar, 4. Marts, 9. April,
28. Maj, 30. Juni, 20. August, 30. September og 4. November
og 2. December Hefte og Kreaturer.

Haendal, 28. April, 27. Juli, 30. September og 4. November
og 2. December Hefte og Kreaturer.

Hobro, Torvedag hver Fredag, 14. Januar, 11. Februar, 10. Marts,
14. April, 13. Maj, 10. og 30. Juni, 12. August, 22. og 23. Sep-
tember, 21. Oktober, 11. November og 9. December Hefte og Krea-
turer.

Kollnd Station, 12. Januar, 9. Februar, 9. Marts, 27. April, 11.
Maj, 8. Juni, 13. Juli, 31. August, 14. September, 26. Oktober,

9. November og 14. December Heste og Kreaturer.
Mariager, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaened med Kreaturer. 23. Februar, 12. Juli, 6. Oktober og 9. November Heste og Kreaturer.
Mørke, 10. Maj og 20. Oktober Heste og Kreaturer.
Ny Sloten Station, første Onsdag i hver Maaened Marked med Heste og Kreaturer.
Randers, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 5., 6., 28. og 29. Januar, 19. og 26. Febr. samt 12. Marts Heste; 19. Marts, 2. April og 7. Maj Heste og Kreaturer; 20. og 21. Juni Uld; 1. og 2. Juli Heste; 9. og 10. September, 1. og 29. Oktober, 12. November og 16. December Heste og Kreaturer.
Ryom, 24. Januar og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
Rønbe, 11. Marts, 19. September og 21. Nov. Heste og Kreaturer.
Sjælbro Kro, 25. Februar, 21. April, 17. Maj og 27. Oktober Heste og Kreaturer.
Torup Væsthus, 12. Maj, 8. Juli og 17. Sept. Heste og Kreaturer.
Trustrup Station, 26. Januar, 3. Marts, 13. April, 6. Maj, 10. August, 12. Oktober og 24. November Heste og Kreaturer.
Ubeltoft, 22. Januar, 10. Marts, 23. Juni og 22. September Heste og Kreaturer.

Narhns Amt.

Narhns, Tirsdag Marked med Kreaturer paa Kvægtorvet. Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 7. og 31. Januar, 21. Februar, 7., 14. og 21. Marts Heste; 5. April, 9. Maj, 4. Juli, 18. Oktober og 17. December Heste og Kreaturer.
Brgstrup, 11. Maj og 21. September Heste og Kreaturer.
Bræstrup, 31. Januar, 7. Maj, 23. Juli og 21. Oktober Heste og Kreaturer.
Faarvang Station (forhen Truust), 18. Marts, 11. Maj, 16. September og 25. November Heste og Kreaturer.
Hadsten, 17. Januar, 21. Februar, 21. Marts, 18. April, 23. Maj, 20. Juni, 18. Juli, 15. August, 19. September, 17. Oktober, 21. November, 19. December Heste og Kreaturer.
Hammel, sidste Torsdag i hver Maaened Heste og Kreaturer.
Horsens, Torvedag hver Torsdag (i Fasten dog Onsdag) og hver Lørdag, første og tredje Torsdag i hver Maaened samt hver Torsdag i Oktober, November og December indtil Jul med levende Kreaturer; 10. Januar, 2. og 23. Februar samt 9. Marts Heste; 16. og 23. Marts, 6. April, 2. Maj, 10. og 11. Juni, 2. August, 30. September, 26. Oktober Heste og Kreaturer.
Hovedgaard St., 26. April og 27. September Heste og Kreaturer.
Høver Kro, 17. Marts, 2. Maj, 20. Juni, 8. August, 26. September og 17. November Heste og Kreaturer.

Laasby, 11. Februar og 30. Juni Heste og Kreaturer.
Ny Solbjerg Kro, 25. April og 24. Oktober Heste og Kreaturer.
Nørre Snebe, 15. April, 8. Juli og 2. November Heste og Kreaturer.
Odder, 4. Januar, 18. Februar, 18. Marts, 29. April, 29. Juli, 16. September og 18. November Heste og Kreaturer.
Rn, 20. April, 17. Maj, 8. September og 19. Oktober Heste og Kreaturer.
Salten, 5. Juli Heste og Kreaturer.
Silleborg, Torvedag hver Lørdag. 5. Februar, 12. Marts, 9. April, 10. Maj, 8. Juni, 6. Juli, 29. September, 24. Oktober, 24. November og 20. December Heste og Kreaturer.
Skanderborg, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Måned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. November til Jul med levende Kreaturer; 8. Januar, 1. og 22. Februar samt 8. og 15. Marts Heste; 22. Marts, 18. Maj, 9. Juni, 1. August, 13. September og 25. Oktober Heste og Kreaturer.
Truust, se Faarvang Station.
Tørring, 17. Februar, 8. April, 10. Maj, 20. Juli, 5. Oktober og 7. December Heste og Kreaturer.
Østbirk, 27. April og 4. Oktober Heste og Kreaturer.

Bejle Amt.

Brande, 19. Februar, 2. April, 4. Maj, 29. Juli, 23. September og 18. November Heste og Kreaturer.
Bredsten, 9. Maj og 12. September Heste og Kreaturer.
Børkop, 8. April, 7. Juli, 7. Oktober og 2. December Heste og Kreaturer.
Egtved, 2. Maj og 6. Oktober Heste og Kreaturer.
Filskov, 21. Maj og 20. August Heste og Kreaturer.
Fredericia, Torvedag hver Mandag og Torsdag. 5. Marts, 4. Maj, 8. Juli og 18. November Heste og Kreaturer.
Gadbjerg, 12. Maj og 14. Oktober Heste og Kreaturer.
Givø, 18. Februar, 15. Marts, 29. April, 4. Juli, 9. September, 27. Oktober og 17. November Heste og Kreaturer.
Grøvens, 21. April og 22. September Heste og Kreaturer.
Hornshøj, 25. April og 28. September Heste og Kreaturer.
Jellinge, 13. Maj og 27. September Heste og Kreaturer.
Kolding, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 12. Januar, 4. og 25. Februar samt 11. Marts Heste; 18. Marts, 1. og 28. April, 7. Maj, 20. Juli, 17. September og 14. Oktober Heste og Kreaturer.
Løsning, 28. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.
Sønder Omme, 21. Marts, 12. Maj, 25. Juli og 24. Oktober Heste og Kreaturer.
Thyregod, 6. Maj og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Uldum, 26. April og 29. September Hefte og Kreaturer.
Vandel, 27. Maj og 17. Oktober Hefte og Kreaturer.
Vejele, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Lørdag med Fedevæg og andre levende Kreaturer. 1. Januar, 3. og 24. Februar, 10., 17. og 31. Marts, 7. April, 3. Maj, 13. Juni, 1. og 28. Oktober Hefte.

Ringfjøbing Amt.

Aulum, 21. April og 4. Oktober, Hefte og Kreaturer.
Bording Station, 26. April og 31. Oktober Hefte og Kreaturer.
Bækmarksbro, 20. April og 5. Oktober Hefte og Kreaturer.
Dalager, 13. April og 1. September Hefte og Kreaturer.
Haderup, 14. Marts, 6. Juni og 19. September Hefte og Kreaturer.
Herning, Torvedag hver Fredag. 12. Januar, 4. Februar, 5. Marts, 12. April, 14. Maj, 24. Juni, 23. Juli, 2. September, 8. Oktober 4. November og 14. Dec. Hefte og Kreaturer.
Høllstebro, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hver anden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Østbermarkedet indtil Jul med Kreaturer. 3 Kreatureksportstaldie hver Mandag Hefte og Kreaturer. 10. Januar, Hefte og Kreaturer; 12. Februar Hefte; 16. Marts, 23. April, 7. Maj, 9. Juni, 27. Juli, 12. September, 6. Oktober og 19. November Hefte og Kreaturer.
Kibæk, 11. Maj, 28. September og 8. November Hefte og Kreaturer.
Lemoig, Torvedag hver Lørdag. 19. Marts, 8. Juni, 29. August, 4. Oktober og 18. November Hefte og Kreaturer.
Ramme, 30. August Hefte og Kreaturer.
Ringfjøbing, Torvedag hver Lørdag, 1. Februar Hefte; 28. April, 28. Juli, 30. August og 10. Oktober Hefte og Kreaturer.
Simmelfjær, 13. Maj og 14. Oktober Hefte og Kreaturer.
Sjfern, 10. Februar og 14. Marts Hefte og Kreaturer; 30. Juli Hefte; 15. November Hefte og Kreaturer.
Spjald Station, 6. Maj og 3. Oktober Hefte og Kreaturer.
Struer, 6. Januar, 29. Marts, 16. Juli, 9. September og 12. November Hefte og Kreaturer.
Sønder Felding, 29. April og 24. September Hefte og Kreaturer.
Tarm, 2. Maj, 14. September og 11. Oktober Hefte og Kreaturer.
Tim, 9. April (særlig Hefte), 14. November Hefte og Kreaturer.
Troldhede, 26. Januar, 18. Maj og 6. Oktober Hefte og Kreaturer.
Ulffjær, 27. April, 31. August og 20. Oktober Hefte og Kreaturer.
Vemb, 15. Marts og 10. September Hefte og Kreaturer.
Videbæk, 26. Februar, 30. April, 25. Juni, 29. August og 22. Oktober Hefte og Kreaturer.
Vildbjerg, 6. Maj og 17. September Hefte og Kreaturer.
Vinderup, 11. Februar, 19. Marts, 30. April, 23. Juli, 5. Oktober og 18. November Hefte og Kreaturer.

Ribe Amt.

- Ugerbæl**, 18. April og 7. Oktober Hefte og Kreaturer.
Unsager, 7. Maj og 8. Oktober Hefte og Kreaturer.
Billund, 15. April og 19. September Hefte og Kreaturer.
Bramminge, 20. April, 1. August og 10. Oktober Hefte og Kreaturer.
Brørup, 5. Marts, 6. Maj og 29. September Hefte og Kreaturer.
Bælle, 11. Maj og 16. Septemøer Hefte og Kreaturer.
Esbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Tirsdag hele Aaret Marked med Kreaturer (naar Helligdag, Sognedagen forud). 28. Januar, 29. April og 23. September Hefte og Kreaturer.
Foldingbro, 18. Maj og 1. Oktober Hefte og Kreaturer.
Grindsted, 23. Marts, 22. Juni, 8. September og 19. November Hefte og Kreaturer.
Holsted, 7. Januar, 14. April, 29. August og 16. November Hefte og Kreaturer.
Lunderstov, 23. April og 22. September Hefte og Kreaturer.
Nærr Nebel, 21. April og 13. September Hefte og Kreaturer.
Ribe, Torvedag hver Lørdag. 2. Februar, 7. Marts, 25. April, 3. og 23. Maj, 11. Juni, 2. August, 10. September, 3., 11. og 24. Oktober samt 22. November Hefte og Kreaturer.
Varde, Torvedag hver Torsdag. 3. Februar, 4. og 29. Marts, 26. April, 9. Maj, 13. Juni, 3. August, 15. September, 12. Oktober og 23. November Hefte og Kreaturer.
Vejen, 27. April, 24. Juni og 12. September Hefte og Kreaturer.
Vorbasse, 9. April og 4. August Hefte og Kreaturer.
Ølgod, 23. April, 24. August og 26. September Hefte og Kreaturer.

Maanedmarkeder med Hefte og Kreaturer finder i Almindelighed Sted i **Malmø** første Onsdag, **Helsingborg** anden Onsdag, **Lund** tredje Onsdag, **Esløf** fjerde Onsdag i hver Maaned.

Fra Aabenraa By og Amt.

Den danske
Landmandsbank

Hypotek- og Vekselbank

Aktieselskab

Indbetalt Aktiekapital
100 Millioner Kroner.

— — Reserver — —
45 Millioner Kroner.

Aabenraa Afdeling.

Storegade 14—16.

Telefon Nr. 18.

Kontortid: Kl. 9—12 og 2—4

Lørdag Kl. 9—1.

Alle Bankforretninger udføres.

„Folkehjem“, Aabenraa

Telefon Nr. 257

Hôtel
Restaurant
Kafé

Manufakturvarer

køber De bedst og billigst hos

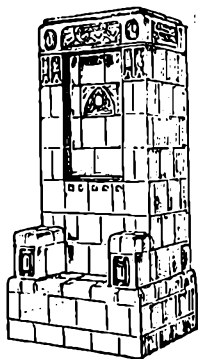
Telefon
216

Carl Dall

Telefon
216

Aabenraa

Storetorv

Fritz Krøner

Kakkelovns-Forretning

Nygade 45 □ Aabenraa □ Nygade 46

anbefaler

Flise-Kakkelovne, Komfurer, Vægfliser

Omsætning og Reparaturer

Reelle Priser

Reelle Priser

Th. Jacobsen, Farver, Aabenraa,

anbefaler sit

Farveri og Tøjrensingsanstalt.

Endvidere et betydeligt Lager af prima **Twist, Klæde, Kamgarn,**
Bukskin og Cheviot.

Drik

H. L. H. Kaffe

fra **Cirocco Kaffebrænderi**

en gros — en detail.

Hans L. Hansen, Aabenraa.

WILGAARD'S

GARN-, TRIKOTAGE- OG HVIDEVARE-FORRETNING

RAMSHERRED 27 — AABENRAA — NØRRETORV

anbefales paa det bedste.

Jørgen Hansen, Aabenraa.

— Telefon 269. —

Cigarer, Cigaretter, Røg- og Skraatobak.

CHR. DAMM

Søndergade 18 i Bagbygningen. — Telefon: 346.

Cykler og Reservedele

en gros og en detail.

Reparaturer udføres solidt.

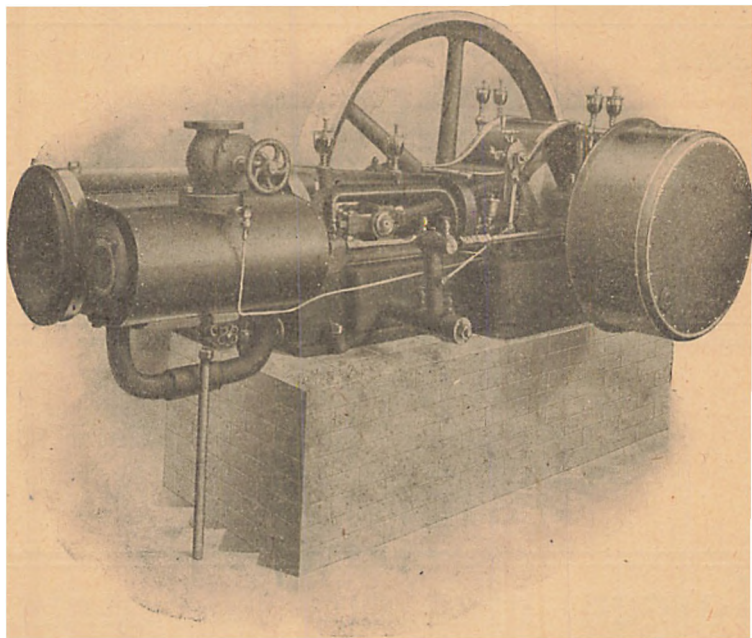
Fischers Maskinfabrik Aabenraa

Grundlagt 1874.

Telefon 124. Privat 97.

Telegr. Adr. Maskinfischer.

NUTIDENS

Mejeri-Dampmaskine

med Stempelglider og Akselregulator

Mejerianlæg og Mejeriombbygning. Special-Mejerimontører.

Største tekniske Forretning paa Pladsen.

Mælketransportspandø fra Frederiksberg-Metalvarefabrik

føres i største Udvalg.

Særlig Afdeling

for Automobil-Reparationer

Lager af Gummi, Olie, Bezin.

PETER JESSEN - AABENRAA

== TELEFON NR. 76 ==

Største Udvalg i alle

▫ *Manufakturvarer* ▫

*Konfektion, Udstyrsartikler,
Tæpper og Gardiner.*

Carl Hass,

Handelsgartneriet
„Nizza“

Nørreport.

Aabenraa.

Telefon 104.

Frø, Planter, Frugttræer og stedsegrønne
Træer, Roser og Potteplanter, Kranse og
Buketter.

J. Thorsmark, Urmager.

Storegade 10.

Aabenraa,

Storegade 10.

anbefaler et godt og smukt Lager af alle Sorter

Lomme- og Stueure samt optiske Sager.

Reparationer udføres nøjagtig.

Johs. Paulsen (D. Damm's Eftflg.)

Telefon 50.

AABENRAA.

Telefon 50.

Eneudsalg af de berømte

Vejle Komfurer, Salonovne, Regulerovne, Røgforbrændere,
Døgnbrændere, forniklede og emall. Komfurer.

Hans Danielsen, Aabenraa,

Storegade 35 — Telefon 72,
anbefaler sin

Kolonial-, Vin-, Korn-,
Foderstof- og Frøforretning.

Lager af kunstig Gødning til Fabrikpriser.

Staldplads til 30 Heste — Billig og reel Betjening tilsikres.

Grundlagt 1829. **Chr. Askov, Aabenraa,** Vestergade 17.

Skrædderforretning for Damer og Herrer.

Stort Udvalg af alle Slags Stoffer, passende for enhver Aarstid.
For god Pasning og flot Snit garanteres.

Vinduer, Døre og Møbler

i stort Udvalg stadig paa Lager.

TRAPPER etc. leveres hurtigst.

P. Kruse, Maskinsnedkeri,

Karpedam 4, Aabenraa. Telef. 304,

N. HARTVIG NIELSEN

Bog-, Papir- og Kunsthandel,

Telefon 352.

Aabenraa.

Ramsherred 44.

Dansk Literatur. Danske Skolebøger.

C. C. Rode, Guldsmed, Aabenraa,

Storegade 28. .: Telefon 260

Stort Lager i Guld- og Sølvvarer, Alfenide- og Nikkelvarer.

C. F. Rosenvold

Største Sadelmagerforretning i Aabenraa.

Søndergade 6.

Hans Beyer, Aabenraa,

Klingbjerg 4 — Telefon 73,

holder stadig stort komplet Lager i kun første Klasses

Maskiner for Landbrug og Industri.

F. Sørensen's Boghandel,

Aabenraa :: Telefon 73.

Nyheder i dansk og norsk Literatur.

Alt Bogbinderarbejde udføres hurtigt og billigt.

Billeder indrammes og Bøger indbindes.

HANS CALLESEN :: AABENRAA

Spec'alitet: Vin uesglas.

Eneste Specialforretning i Nordslesvig.

C. Møller, Urmager og Optikus,

Aabenraa, Ramsherred 24.

HANDELSBANKEN

AABENRAA.

Filial af Københavns Handelsbank.

Kontortid: 9—12 og 2—4. Lørdag 9—1.

Telefoner 17 og 337.

Afdelinger i Bolderslev, Bovrup,
Felsted og Tinglev.

Alle Bankforretninger udføres.

R | S

Sønderjydske Frøforsyning

Kontor
Lager
Renseri

Frøavl og Frøhandel.

Klingbjerg 1.
Telefon 47.

Aabenraa.

Antager Avlere af Roe- og Græsfrø
Fordelagtige Vilkaar.

Sælger Markfrø og Sædekorn
af de bedste i Forsøgene fastslaaede
Sorter og Stammer.

Statsfrøkontrollens Analyser og Regler.

Den Nordslesvigske Folkebank,

Storegade 18.

Aabenraa.

Oprettet 1872.

Telegr. Adr. Folkebanken. - Telefon 6.

Med Afdelinger i

Broager	Telefon	Nr.	8.
Bovrup			
Bollerslev			
Felsted	"	"	29.
Hjordkær	"	"	21.
Varnæs	"	"	45.
Røde Kro Telf. Aabenraa	"	"	196.

modtager Indskud paa Bankbog og Folio til Forrentning paa gunstigste Vilkaar og udfører alle andre Bankforretninger til bekendte kulante Betingelser.

Holger Fink & Comp.

Aabenraa - Klingbjerg 1

Telefon 19.

Byggematerialer.

≡ Morsø Støbegods. ≡

L. Hansen, Aabenraa.

Storetorv.

Special-Cigar-Forretning.

H. Weber sen., Aabenraa.

Grundlagt 1884.

Mekaniker.

Telefon 108.

***Adler Skrivemaskiner, Symaskiner,
Vaaben og Ammunition, Staalvarer.***

J. D. Sørensens Byggeforretning,

Indeh.: N. Sørensen.

Slotsgade 20-22.

Aabenraa.

Slotsgade 20-22.

anbefaler sig med

alt til Faget henhørende.

Tegninger og Overslag leveres fra eget Kontor. Maskinsnedkeri.

Prisbillig og god Udførelse garanteres.

Min **Kolonialvareforretning**

lige ved Siden af Folkehjem anbefales.

==== ***W. Erichsen.*** =====

Peter Thomsen.

Møllegade 16.

Aabenraa.

Kolonial - Manufaktur.

Vin og Spirituosa - Tobak og Cigarer.

Alle Slags Kortevarer.

Lorenz Hansen jr.

Aabenraa

— Isenkram & Køkkenudstyr —

anbefaler

*sit store komplette
Lager.*

Eneforhandling af

Ovne, Kaminer og Komfurer

af det berømte Fabrikat

◉ *L. Lange & Co.* ◉
Svendborg.

== *Ingen Købetvang.* ==
Billigste Priser.

Frøkontoret

Hans M. Michelsen, Aabenraa,
Telefon Nr. 147.

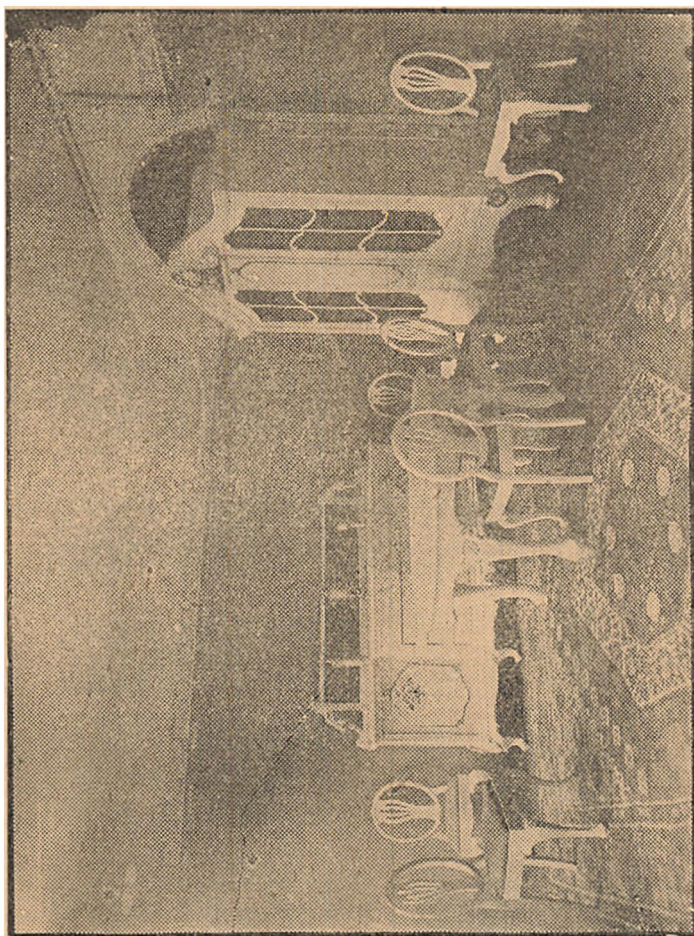
der er oprettet af den
nordslesvigske
Frøavlforening
i Aabenraa 1886,
forhandler

Mark- og Roefrø

i undersøgt Vare
fra de bedste Kilder.

Moderne elektrisk Rensning.
Større Frøavl.

MØBLER

A. L. JOHANSEN & SØN, KUNSTSNEDKERI.

Vi fremstiller og har paa Lager Møbler fra de allerbilligste til de eleganteste til rimelige Priser. Tegninger med Overslag er gerne til Tjeneste. Franko Levering.

Specialitet: **Møbler i dansk Empire og Chr. VIII. Stil.**

Kolding, Jernbanegade 18.

Aabenraa, Nørregade.

J. B. Jepsen & Søn,

— Piano- og Harmonium-Hus. —

Musik Sortiment.

Aabenraa:

∴ Ramsherred 3—5 ∴

Flensborg:

Norregaardene, ved Hotel
Flensborg Hof.

HEJMDALS TRYKKERI AABENRAA

som er forsynet med
de nyeste Maskiner
og moderne Skrifter,
leverer alle Slags

TRYKSAGER

til Forretnings- og
— privat Brug. —

Telf.: Ekspedition 32

M. F. JOHANNSEN

AABENRAA :: VESTERGADE 15
DAMPFARVERI & KEM. RENSNING

Bukskin, Klæde, Cheviot, Kostumestoffer,
Strømper, Uldgarn o. s. v. anbefales.

Holger Petersen

(Heinr. Lorenzens Effl.)

Storegade.

Aabenraa.

Telefon 168.

Udelukkende kontant Salg.

Intet Tab,
derfor de billige Priser.

Reel Betjening.

Kjøletøjer, Konfektion, Sengendstyr.

Hans Weber jun., Aabenraa.

Pengeskabe, Pengeboxe.
Cykle- og Motorcyklehandel.

Stort Lager i Cykler, Cykledele og Gummi.
Reparaturer udføres til moderate Priser.

Stempler

leveres fra 1. Kl. dansk Firma
i hvilken som helst Udførelse af
Typ. **Boldt**, „Hejmdal“, Aabenraa.

Anton Nielsen, Aabenraa,

Søndergade 7. — Telefon 327.

*Eneste Special- Hvidevare- og Udstyrsforretning
paa Pladsen.*

„**CIMBRIA**“

Aabenraa.

Aktie-Selskab.

Aabenraa.

Tømmerhandel og Kalkbrænderi.

S. P. Ewald, Aabenraa,
Ramsherred,

Jern- og Kortevarer.

*Specialitet: Vejle Kakkellovne og Komfurer,
Pumper og Vandledningsrør.*

J. J. NISSEN

Bolderslev.

Ure, Guld-, Sølv- og
Nikkelvarer.

Smukt Udvalg, solidt og billigt.

Stedse fine Nyheder.

Stauder i 150—200 Sorter

faas hos Undertegnede.

25 Pragtsorter med Navn 10 Kr. — Nyheder og sjældne Planter dyrere. — Goorginer i de nyeste Sorter, 10 Pragtsorter 5 Kr. — Den pragtfulde slagrøde Georgin Danebrog med hvidkantede Blade pr. Styk 80 Øre. — Jordbærplanter: Dronning Lovisa pr. 100 Stk. 2—3 Kr. Ny Sorter Jordbær: Edelgut Juvel og Nutzbringer, den sidste bærer 2 Gange med store Bær, a. 1 Stk. 50 Øre, 10 Stk. 2 Kr. — Mere billigere Hindbær, de frugtbare Sorter Superlativ, Hary Juvel og Fürst Anatol Gagarin pr. 10 Stk. 5 Kr. Andre frugtbare Sorter pr. 100 Stk. 5 Kr. Stikkelsbær i 20 engelske Sorter, blandet, sygdomsfri, pr. 25 Stk. 10 Kr., 10 Stk. 5 Kr. Faas hos

P. Jensen,
Tombøl pr. Felsted.

N. C. Bock, Graasten **Frederiksgade 5.**

Gyldendals Bøger.

*Bog- og Papirhandel - Bogbinderi - Kunsthandel
Galanteri og Musikalier.*

Graastens Bogtrykkeri.

Telefon 43.

(A. Ritscher.)

Telefon 43.

*anbefaler sig med alt til Faget henhørende
i smuk og korrekt Udførelse ved moderate Priser.*

Bog- og Papirhandel.

J. Hollesen, Graasten.

Telefon 97.

*Stueure, Lommeure,
Vækkeure.*

Telefon 97.

Guld- og Sølvvarer.

For Sønderborg By og Amt.

Det bedste Frø

Roefrø - Kløverfrø - Græsfrø og Sædekorn

faas til moderate Priser hos

Alsisk Frøavls-Selskab

Telefon 18.

Sønderborg.

Telefon 18.

Alle vore Frøforsendelser til Foraaret staar under selv-
virkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i København.

Paalidelige Avlere antages.

Selvvirkende Kontrol betyder, at alle Frøforsendelser fra **Alsisk Frøavlsselskab** indberettes til Statsfrøkontrollen, idet en Kopi af hver Regning med Angivelse af garanteret Indhold sendes til Statsfrøkontrollen. Denne tager saa Prøver ud hist og her **hos vore Aftagere**, kontrollerer altsaa vore Forsendelser.

Holder Frøet ikke det garanterede Indhold, meddeler Statsfrøkontrollen dette til **samtliges Aftagere** af det paa-gældende Frøparti. Statsfrøkontrollen alene bestemmer saa, hvormeget der skal betales i Erstatning.

Kun den selvvirkende Kontrol byder betryggende Garanti.

Alsisk Frøavlsselskab var det første sønderjyske Firma, som stillede sig under den **selvvirkende Kontrol**.

AXEL HELMER - SØNDERBORG

Telefon 77. **Isenkram,** Telefon 77.

Husholdningsartikler, Værktøj,

Olie og tekn. Artikler.

Vejle Støbegods.

Manufaktur - Varehuset

J. H. KOCK

Sønderborg.

Manufaktur.

Hvidevarer.

Uldvarer.

Senge.

Brok & Co., Sønderborg.

Telefon 151.

Telefon 151.

≡ **Byggematerialier.** ≡

Eneforhandler af

Ægte Mettlacher Vægfliser.

Ingen taber

ved at handle hos

HANS HANSEN

Telefon 113. Perlegade 23.

Sønderborg.

**Manufaktur.
Konfektion.**

P. H. Stuhr, Sønderborg.

Perlegade 21.

Cykler, Sy- og Skrivemaskiner

Telefon 386.

Automobiler.

Telefon 386.

— Benzin, Benzol, Olie o. s. v. —

Reparaturværksted.

*Fotoartikler, Droger, Foilletteartikler,
Kemikalier, Farver, Sygepleje-Artikler,
Parfumerier, Forbindstoffer.*

⦿ **Sønderborg Drogeri.** ⦿

L. Nielsen, cand. pharm.

Indeh.: M. Nielsen. — Telefon 254.

JØRGEN OTSENS BOG- & AKCIDENSTRYKKERI

TELEFON
69

SØNDERBORG
JERNBANEGADE 1—3

TELEFON
69

Hurtig Levering af alle Slags Tryksager til Forretnings- og privat Brug, saasom Regningsformularer, Kuverter, Cirkulærer, Plakater i enhver Art o. s. v. Lykønskingskort. — En- og flerfarvet Tryk. — Forlovelseskort. — Nyeste Maskiner og Skrifter. — Billigste Priser.

SPECIALITET:

MODERNE REKLAME

J. Staugaard, Sønderborg.

Telefon: 299.

Mekaniker.

Jernbanegade 8.

En gros.

En detail.

Cykler - Symaskiner - Automobiler.

Alsia- og Korea-Cykler. — Pfaff og Alsia Symaskiner.

Garage.

Reparatur-Værksted.

Gummi.

Aabne og lukkede Leje-Automobiler.

De køber billigst

Manufakturvarer og Konfektion

hos

PETER OLUFSEN, SØNDERBORG.

Perlegade 16. — Telefon 248.

Æg

Æg

Som eneste Specialforretning
byder vi altid højeste Pris og
garanterer for reel Afregning.

Haderslev Ægforretning, Haderslev.
Telefon 407.

Odense Ægforretning, Sønderborg.
Telefon 253.

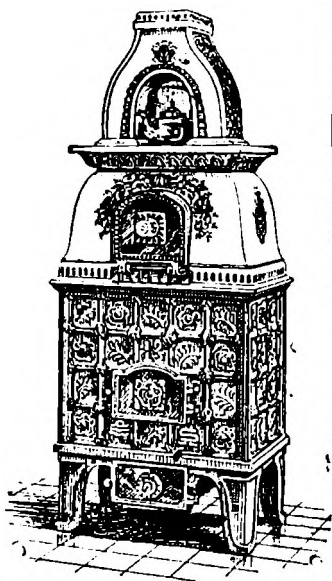
Odense Ægforretning, Tønder.

J. A. Schmidt, Aabenraa
Telefon 354.

Æg

Æg

Aldrig

Køb Kakkellovne,
Kaminer,
Komfurer,
Vaskekedler,
Jernvinduer,
Bygnings-Støbegods,
Hus- og Køkkenudstyr,

før De har beset min enestaaende rig-
holdige Udstilling og hørt mine
billige Priser.

Fabriksudsalg Eneforhandling
fra Landets ældste og største
Specialfabriker

A/S. L. Lange & Co., Svendborg.

og
Anker Heegaard A/S., Frederiksværk.

Fabriksudsalget **Karl Schilling,**
Svendborg Støbegodslager.
Sønderborg.

Telefon 395.

Store Raadhusgade.

SØNDERBORG KAFFERISTERI

GERHARD KJER

Daglig friskbrændt Kaffe

Telefon Nr. 376.

en gros.

Perlegade 48.

H. Martens, Skomagerforretning,
Sønderborg, Perlegade 48.

*Al Slags Skotøj til Damer, Herrer og Børn
anbefales. — Bestillinger efter Maal.*

— Reparationer udføres solidt og godt. —

A. Behn, Sønderborg.
Kolonial, Vin, Spirituosa, Cakes
Konserves.

Specialitet: frisk brændt Kaffe.

Telefon 371.

Helmer & Jørgensen.

Telefon 43.

SØNDERBORG.

Telefon 43.

Manufaktur og Konfektion.

Johs. Møller, Sønderborg

Telefon 276.

Sæbefabrik.

Telefon 276.

Skal Kærlighed Dem Lykke bringe,
Køb Holger Hansen's Forlovelsesringe.

Holger Hansen, Guldsmed og Gravør.

Storegade 45.

SØNDERBORG.

Telefon 274.

Holger Hollesen, Sønderborg,

Perlegade 31.

Telefon 203.

Specialforretning i

Herre- og Dreng-Garderobe,

færdig og efter Maal.

HOTEL OG RESTAURANT
„SØNDERBORGHUS“

TELEFON 56

(Ny Vært)
Nyrestaureret.

TELEFON 56

*Spisning af indtil 300 Kuverter modtages.
Førsteklasses dansk Køkken. — Stor Sal.
Staldplads haves.*

D. K. FREDRIKSEN
forhen Køkkenchef.

J. N. Mailand, Vinhandel.

Telefon 11. Sønderborg. Telefon 11.

*Alle Slags
Vine og Spirituoser.*

*Hvis De vil drikke en god og velsmagende Grog,
husk da at forlange*

„Original gammel Mailand-Rom“.

Det
bekendte
Mærke

„Pe Ka“

faas overalt
stedse i frisk
Kvalitet.

P. Knarhøjs Margarinefabrik.

Telefon 62.

Telefon 62.

AS TH WESSEL & VETT
MAGASIN
DU
VORD

Er Skandinaviens største Manufakturforretning.

Indehaver i Sønderborg:

JØRGEN ANDERSEN

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst.

Største Udvalg i Festgaver, Billeder, Kunstgenstande i Poreclæn, Keramik og Fajance. Kgl. Poreclæn. — Nyheder i gode Bøger. Salmebøger. Skrivemaskiner. Kontormøbler.

Andreas Clausen, Bog- og Kunsthandel, Sønderborg.

Telefon 387.

Chr. Otten, Sønderborg,

— Storegade 78. —

Bageri og Konditori.

Klaverer og Harmoniums

faas i bedste Kvalitet hos

Joh. C. Lawaetz, Sønderborg.

Telefon 241.

P. Helmers Efterflgr.,

Telefon 206.

SØNDERBORG.

Etableret 1867.

Kolonialvareforretning.

Smaaftøkker.

Fremstridt i den menneskelige Kultur er en Følge af det enkelte Menneskes Fremstridt. (Raumann)

I tidlig Ungdom handel jaaledes, at du kan leve en glad Alderdom. Lev hele din Livstid saadan, at du kan være lykkelig i det Hirtidess. (Indist Ordspog)

Gerninger, som er fremstaede af Synd, faar kun gennem Synden Kraft og Styrke. (Shakespeare)

Derjom jeg skal rose mig, da vil jeg rose mig af min Magtesløshed.

Arbejd ikke for Rodens Skyld, men for Grens Skyld. (Mousjeau)

Tinglev.

MODEHUSET J. C. FRANDSEN

TINGLEV

leverer alt i første Klasse

HERRE- OG DAME-SKRÆDDERI

efter Maal med Garanti
for absolut god Pasning.

Specialitet: Altid stort Lager af forskellige Mønstre i engelske Klædevarer, dansk og engelsk Tricotage.

Alt i

*Herreekvipering, Dame-Lingeri,
Dreng- og Pige-Konfektion*

samt

Babytøj

i meget stort Udvalg.

Modehusets Varer de bedste!

Priserne de billigste!

„Hvordan gaar det med Sigten?“

„Na jo, naar jeg sidder i Selen, ja, gør det ja godt, hvor det gør ondt.“

„Hvilken var den lykkeligste Dag i Deres Liv?“

„Det var den Dag, da jeg fik to Mars Tugthus.“

„Hvor kan det være?“

„Jo, for jeg troede, jeg havde faaet fire.“

P. LORENZEN - TINGLEV

Skrædderforretning.

Stort Lager i prima engelske

— **Herrestoffer** —

og alt til

Herre-Konfektion

*henhørende. Forfærdigelse efter Maal
med Garanti for god Pasning.*

Reel og god Betjening.

Landbohjemmet, Tinglev,

anbefales herved paa det bedste.

— **Opmærksom Betjening.** —

Andr. Nielsens Enke, Tinglev,

Skotøjsforretning,

anbefaler al Slags Skotøj til **Damer, Herrer og Børn.**

Reparationer udføres hurtigt solidt og godt
til moderate Priser.

P. Lund. Skotøjsforretning. Tinglev.

Alt til Branchen henhørende føres i stort Udvalg paa Lager.

Reparationer udføres hurtigt, solidt og billigt.

Nyt Arbejde efter Maal.

Johs. Hansens Enke, Tinglev,

anbefaler sit store Lager af alle Slags

MØBLER.

SELETØJ Eget Reparatur- og Polsterværksted.
Opmærksom Betjening.

J. H. Weibek, Tinglev.

Telefon 7.

Trælshandel og Bygningsmaterialer.

Kul, Kunstgødning, Markfrø, Landbrugsmaskiner.

Cementstensfabrik.

Urmager Boy Boysen, Tinglev.

Stort Lager i

Ure, Guld- og Sølvvarer.

Øptiske Artikler.

Nis Nissen, Tinglev,

Telefon 22.

anbefaler

Telefon 22.

statsautoriseret og kontrolleret

Kløver-, Græs- og Roefrø.

Haderslev.

NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

Smør- og Æg-Eksportforretning

E. N. KNUDSEN

(THEODOR VOSS)

VETT & WESSELS UDSALG
MAGASIN
 DU
NORD

— HADERSLEV —

NØRREGADE 14

TELEFON NR. 63

INDKØBSSTED FOR ALLE SLAGS MANUFAKTURVARER.

Bedste og billigste Indkøbssted for alle Slags Manufakturvarer. — Udstyrsartikler, saasom Hvidevarer og Sengetøj. Fjer fra min Fjerrensingsmaskine bringes i velvillig Erindring. Kjølestoffer, Herre- og Børne-Konfektion. — Stort Udvalg. — Solide Kvaliteter. — Billigste Priser. —

INDKØBSSTED FOR ALLE SLAGS MANUFAKTURVARER.

Waldemar Schmidt, Haderslev.

Nørregade 1.

Ved Fruekirken.

Telefon Nr. 1.

Special-Forretning i Herre-Garderobe.

Største Udvalg i engelske og tyske Stoffer.

Klædninger efter Maal under Garanti.

Paa Grund af stor Omsætning kun moderne Ting paa Lager.

HADERSLEV BANK

i Haderslev

samt dens Filialer og Agenturer i **Rødding, Gramby, Tofflund, Agerskov, Skodborg, Vojens, Fjølstrup** og Kristiansfelt udfører alle Slags Bankforretninger.

Pengeforsendelser

til alle Hovedpladser i Verden besørges paa gunstige Vilkaar.

Indskud

modtages paa Check- (Folio), Sparekasse- og Indlaans-Afdeling og forrentes paa fordelagtigste Betingelser.

Erik Bløcher, Haderslev.

Telefon 288.

Største Produktforretning.

Storegade 85.

betaler højeste Dagspriser for

Huder, Skind, Kaninskind, Hare- og andre Vildtskind,
Ben, Klude, brugte Sække, gammelt Jern, Kobber, Messing
og andre Metaller, alle Slags brugt Gummi,
Uld, Hestehaar og Kohaar.

Peter Henningsen, Haderslev.

(P. G. Winterbergs Efterflg.)

Storegade 454. Haderslev. Telefon 169.

Ure, Guld- og
Sølvare-Lager.

NICOLAI OUTZEN HADERSLEV

Korn og Foderstoffer en gros

Hansen & Winterberg Haderslev.

Hjørnet af Nørregade og Slotsgade.

Stort nyt Lager i

Dame-, Herre- og Børne-Konfektion.

Besætnings- samt Udstyrsartikler. — Sengefjer og Dun.

Klædninger efter Maal.

Vojens.

BRØDRENE GRAM

VOJENS

Maskinfabrik.

Blikkenslageri.

Fortinneri.

Stort Lager af
Remme, Olie og alle Brugsartikler.

Telefon 11. *Nicolai Sørensen, Vojens, Telefon 11.*
Støbegodslager, Glas- og Stentøjshandel.
Kolonial-, Jern- og Hortevarerforretning.
Tobak og Cigarer samt undersøgt Markfrø.
Lager af Vejle Komfurer og Hakkelovne.

TELEFON: - 25 -	PAULI'S HOTEL VOJENS	TELEFON: - 25 -
--------------------	---------------------------------------	--------------------

Mathias Bojsens Enke, Vojens,
Kul- og Byggematerialforretning.

Telefon 37.

Telefon 37.

J. Th. Jensen, Vojens,

Telefon Nr. 1.

Lomme- og Stueure, Guld-, Sølv- og Nikkelvarer.
Harmonikaer, Mundharper, Barometre, Termometre, Brilller,
en gros. Ridehjul og Symaskiner. en detail.
Stort Udvalg! Yderst billige Priser!

Reparationer paa ovennævnte Artikler udføres solidt og billigt.

JuliusNielsen^s' Tømmer-
forretning,
— Vojens. —

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker og Lægter,
som anbefales til billigste Priser.

Friheden er den mest stiftende, Stjernerne har den ikke, Jorden
har den ikke, og vi Mennesker har dens Mandværk og Skin, men det
er kun vor største Straf. (Ruslin)

P. H. SCHADE, VOJENS,

— Kolonial- og Frøforretning. —

JØRG. JENSEN, VOJENS

MANFAKTUR- OG MODEVARER.

Peter Kass, Vojens

Telefon 20.

Telefon 20.

anbefaler sit store Lager i

prima Kolonialvarer,
Isenkram, Glas og Stentøj.

Djfte fornørmmer Emiger, naar der jutigres.

(Sewaca)

Rødding.

M. Christophersen, Rødding.

Special-Skotøjsforretning.

Stort Udvalg i Dame-, Herre- og Børnefodtøj.

Eget Reparaturværksted.

3*

Rødning elektriske Installationsforretning.

H. C. Andersen,

autoriseret Installatør.

RØDDING BANK - RØDDING

Aktiekapital 250,000 Kr.

Statstelefon Nr. 2.

*Alle almindelige Bankforretninger
udføres.*

Dame (med Skødehund): „Betale for Hunden? Jeg skal vel ikke betale for de Dyr, jeg har paa mig?“
Skøndtoren: „Ja, i det mindste for dem, der er iynlige.“

Johannes Christensen.

Korn, Foderstoffer, Gødning og Markfrø.

Rødning. — Telefon 25.

Forlang Tilbud.

A. P. Christoffersen, Rødning,

anbefaler sin

Isenkram- og Stentøjsforretning.

Ribe Kakkelovne og Komfurer.

H. Chr. Andersen, Rødning,

Bog- og Papirhandel.

Bogbinderi, Kunsthandel.

Lager af Tapeter.

Fotografiske Artikler.

Chr. J. Ravn, Rødding,

anbefaler: Tømmer og Brædder, Kalk, Cement, Tagpap,
Søm og Jernvinduer, Jernbjælker, Jerntag, Tagsten,
Drænrør m. m.

Øg stadig at faa flere og bestemte Begreber.

(Mart Arel)

Toftlund.

P. LAUTRUP, TOFTLUND,

anbefaler sin **Skrædderforretning.**

Stort Lager af

Engelske Stoffer, færdigsyede Klædninger
og Overfrakker.

A. Truelsen, Toftlund,

anbefaler som Specialitet:

Danske og tyske Kakkelojne og Komfurer. - Prima engelsk
og tysk Værktøj. - Bygningsbeslag i stort Udvalg.

J. M. Jensen, Toftlund.

Lager af Ligkister og Ligklædninger.

Niels Hansen, Toftlund.

Bog- og Papirhandel, Billedhandel, Bogbinderi,
dansk Literatur, Lager af danske Skolebøger, Billeder med
og uden Ramme, Forretningsbøger, Kontorartikler,
dansk Keramik. - Billeder indrammes. - Bøger indbindes.

Barber- og Frisør-Stue.

Lager af Tobak, Cigarer og Cigaretter. - Cykle-Gummi og
Reservelede. P, CHRISTENSEN, Toftlund.

Anbefaler min **BYGGE- OG TØMMERFORRETNING.**
Udførelse af Bygningstegninger.

Byggematerialer. Bygningsnedkeri.
CARL CHRISTENSEN - TOFTLUND.

Hans Nielsen, Toftlund.

— Telefon Nr. 2. —

Træløst og Bygningsmateriale.
Haandværkstøj. - Køkken-Udstyr. - Morsø Støbegods.

Husk! Sæbehuset i Toftlund
sælger til billigste Priser.

Chr. Jessen, Toftlund,

anbefaler Kolonialvarer, Porcelæn, Glas, Stentøj
og Jernvarer.

— **Cigarer og Tobak.** —

Ene-Udsalg for Frøkontoret i Randers.

Laurids M. Post, Urmager.

— Lager af Lomme- og Stueure, Urkæder, Brocher o. s. v. —
Stort Udvalg i Sølv-, Nikkel- og Alfenidevarer.

Specialitet: Forlovelsesringe i 8 og 14 Karat.

L. J. STORGAARD

URMAGER- OG GULDSMEDFORRETNING - TOFTLUND

anbefaler et stort Lager i Guld- og Sølvvarer, Nikkel- og Plet-
varer, fine Granater, Colliers og Brocher, Forlovelsesringe i 8 og
14 Karat, Pincenetz og Brilller i Nikkel og Guld etc.

Thor Buchard, Toftlund.

Telefon 47.

Billigste Indkøb af

Telefon 47.

Manufaktur, Konfektion, Modevarer, Sko og Støvler.
Herre- og Dreng-Garderobe.

Største og eleganteste Udvalg i

Dame- og Børnekonfektion.

Udvalg i Herre- og Dreng-Hatte - Udstyrs-Artikler.

JES J. BRUHN * TOFTLUND

URMAGER & GULDSMED

POSTGIRO-CONTO 6111

*Anbefaler mit store Lager i
Ure, Guld-, Sølv-, Nikkel- og forsøvede
Varer.*

Specialitet:

*Bestik, saasom Spiseskeer, Teskeer,
Potageskeer o. s. v. i Prøvesølv og 2-taarnet.*

Briller tilpasses efter Øjenmaal.

*NB. Jeg staar i Forbindelse med de bedste Firmaer i Konge-
riget, og kan derfor altid levere det nyeste og bedste til
moderate Priser.*

Barber- og Frisør-Stue.

Lager af Tobak, Cigarer og Cigaretter, Cykle-Gummi og Reservedele.

P. Christensen, Toftlund.

Læreren: „Tidligere brugte man ofte at sætte Titten efter Navnet
j. Ets. Naton Jarl. Kan nogen af jer sige mig et andet Et eksempel?“
Peter (stifter Fingeren i Vejret): „Hjerte-Konge.“

„Er det sandt, at Du har jaæet en Arv?“

„Nej det er desværre kun en Arving.

„Hvor kan det være, at Ærlighed varer længst, lille Peter?“

„Det er, fordi der bliver lidt ja lidt paa den.“

Bonden (til Elektrikeren): „Hva ska De ha for aa læg en Bære ind i Høstestalden?“

Jens Detlefsen, Toftlund.

Alt paa Lager i

Herre-, Dame- og Børnetøj. - Bedste Kvalitet
til rimelige Priser.

Husk mit Cementstenstrygeri.

Fliser og Rør, Cement, Kalk, Tagpap, Ildfaste Sten, Ler o. s. v.

Nicoai Carstesen, Toftlund.

..... Telefon 54. ....

Køb Deres Tobak og Cigarer i Tobakshuset i Toftlund hos

Laurids Callesen.

Sadelmager Godsk Hansen,

———— Toftlund ————

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

A. Christesens Handelsgartneri

i Toftlund anbefales.

Toftlund nye Sadelmagerforretning,

H. JESSEN, anbefaler

Sæletøj paa Lager. - Møbler polstres og
betrækkes. - Vogne udpolstres. - Alt Repara-
tionsarbejde udføres hurtigt og billigt.

Smør- og Margarinehuset

i Toftlund anbefales.

TOFTLUND

VEIT & WESSELS UDSALG
MAGASIN
DU
NORD

TOFTLUND

Damekonfektion.

Herrekonfektion.

Børnekonfektion.

1ste Klasses Systue for Kjoler og Bluser.

IVAR RASMUSSEN - TOFTLUND

Det, der bedrager Mennesket og er Skyld i alle Misgjortaaelse er:
Inderbildningen. (Pascal)

Vi higer efter Sandheden og søger i os Hjælperheden, vi søger Lyk-
ken og finder Lidelse og Død. (Pascal)

Tønder.

Hans Outzen, Tønder.
Møbelfabrik og Lager.

CARL BORCH, TØNDER,

Nørregade 42. — Telefon 44.

Kunstgødning- og Markfrøforretning.

Grundlagt 1879. En gros og en detail. Grundlagt 1879.

Gæstgivergaarden „Børsen“

Telefon
89

(Jørgen Mortensen)

Telefon
89

Torvet, Tønder

*anbefaler sine Gæsteværelser,
rummelige Stalde etc.*

CHR. PETERSEN, TØNDER,

Skibbroen 4.

Telefon 63.

Skibbroen 4.

Gæstgivergaard og Logihus. - Stalde.

— Kalve til Opdræt stadig til Salg. —

Urmager M. G. Sørensen.

Indehaver: A. SØRENSEN.

Stort Lager af Ure, Guld- og Sølvvarer,

Briller, Kikkerter osv.

Reparationer i mit Værksted under Garanti.

KNUD N. OLESEN - TØNDER.

— Tømrer- og Snedkerforretning. —

August Müller, Tønder,

*Droger, Farver, Kemikalier, Forbindstoffer,
Delikatesser og fineste Kolonialvarer.*

CHR. SKOV, SKRÆDDERMESTER, TØNDER

Stort Lager i:

Engelske Klædevarer til Herre- og Damegarderober,
samt alt til Herre-Ekvipering hørende.

Tønder Maskinhandel,

Telefon 177.

J. C. Rasmussen,

Østergade 13.

leverer alle Slags Maskiner til Landbrug.
Haandværk og Industri. Fordson Træktorer.
Ford-Biler. Autogarage. Reparaturværksted.

Tandtekniker Dylmer, Tønder.

*Tandudtrækning, Plombering,
Kunstige Tønder, Krone- og Broarbejde.
Moderate Priser.*

Roost's Vognfabrik, Tønder.

Største Lager i **Luksusvogne.**

Reparations-Værksted i Smede-, Kæremager-, Sadelmager-
og Lakererfaget. — Automobilreparation.

Carl Raun, Tønder.

STOREGADE 26.

Stort Lager i Tobak og Cigarer.

Hans Mathiesen, Tønder.

Kolonial- og Fedevarer.

S. C. LORENZEN - TØNDER

Kolonial,
Kortevarer,
Frøhandel

O. S. V.

== Nic. Jensen, Herreskræder, Tønder. ==

Vestergade 31.

Stort Lager i engelske Klædevarer.

Tønder Landmandsbank.

Oprettet 6. Sept. 1901.

Aktiekapital 700,000 Mark.

Kontorer i Skærbæk, Gram, Brøns, Brødø Højer,
Bylderup og Tinglev.

Alle Bankforretninger udføres.

M. Barsøe, Tønder.

Vestergade 69.

*Stort Lager af gode aflagrede Cigarer
og Tobakker.*

TØNDERHUS

TØNDER

*Byens fineste Forenings- og Klublokale,
med Restaurant, Læsestue, Billardstue, Sal
med Scene, første Klasses Gæsteværelser
— for rejsende og faste Pensionærer. —
Første Klasses Køkken.*

Jeg vil leve i den Overbevisning, at jeg er født til at leve for
andre. (Sewaca)

Stæbuen tager intet, som den ikke har givet. (Sewaca)

* Hans Johansen *

Slakteri og Pølsemageri.

Telefon 79.

Aabenraa.

Sønderg. 9.

Opel Automobiler.

Tysklands bedste Fabrikat.

*Reparaturværksted,
Reservedele og Gummi samt
Garage.*

Waldemar Hinrichsen,

Haderslev.

Gaaskærgade 42.

Telefon Nr. 150.

A. F. PETERSEN,

Klejsmed og Vægtfabrikant.

HADERSLEV :: TELEFON NR. 226.

Lager af

Kreatur- og Decimalvægte samt alle mulige
Jerngitre.

*Reparation af Vægte af ethvert System under
justeramtidig Kontrol.*

Udførelse af autogen Svejning.

H. Frees, Haderslev,

(M. Nommensen's Efterflg.)

==== Isenkram- og Udstyrsforretning. ====

Stort Lager af Avls- og Landbrugsredskaber.

Eneudsalg af de bekendte Morsø Kakkellovne og Komfurer.

Haderslev O. Jensen Gaaskærg. 4
Bageri og Konditori.

Chr. Kastbjerg,

Haderslev Gaaskærgade 3.

Kul, Koks, Briketter og Træ.

Haderslev Trikotageforretning

Storegade 19

Brødr. Kjær (Indeb. Chr. Kjær)

Storegade 19

er det bedste Indkøbssted for

==== Uldvarer, Garn, færdigsyet Børnetøj. ====

Eget Maskinstrikkeri.

J. D. Suurballe, Haderslev,

Søndertory Nr. 226.

Urmager- og Guldsmedforretning

Chr. Lausen, Haderslev.

Telefon 201.

Agenturforretning.

Telefon 101.

Agent for det gensidige Forsikringsselskab „DANMARK“.

Aktieselskabet „Hansborg“

Haderslev

Tømmerhandel, Damphøvle- og Savværk,
Drittelstave og Træskobunde.

Indholdsfortegnelse.

Hylbningsdigt til Kongen. Af Even Tange	1
Hylbningsdigt til Dronningen. Af Even Tange	4
Mathias Andresen. Af Redaktor N. Hansen	5
Fra Skitsébogen. Af P. Skovrø	21
Als. Digt af Jakob Nielsen	35
Madeleine. Af Th. Kaufmann	36
Otte Dage. Af S. Lauritzen Thomsen	49
Hans sidste Tanter. Af Morten Stamphøener	50
Julius Nielsen.	53
Lorens Poulsen. Af P. E.	59
L. B. Poulsen. Af Thade Peterien	61
Kresten Andresen. Af J. P.	62
P. Skau Af N. E.	65
M. C. Mathiesen Af N. E.	68
Kronologisk Overfigt	71
En nymodig' Dans. Af Dr. Ande Andersen	74
Hødding Højskole. Med Billede	77
Højtrup Højskole. Med Billede	78
Danebod Højskole. Med Billede	79
Hgerstov Efterskole	82
Logumgaard Efterskole og Præliminærtkursus	83
Behandlingen af Frugttræer efter Plantningen. Af P. Jensen	84
Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1921	86

